

Edukacja na rzecz zdrowia i bezpieczeństwa w szkole

Pakiet opracował zespół pracowników
Dolnośląskiej Biblioteki Pedagogicznej we
Wrocławiu
Filia w Wałbrzychu pod redakcją Edyty Kilian

Wstęp

Problematyka bezpieczeństwa w szkole obejmuje wiele zjawisk, z jakimi na co dzień spotykają się nauczyciele i uczniowie w szkołach i placówkach wychowawczych. Zagadnienia bezpieczeństwa obejmują m.in. dbanie o sprzyjające rozwojowi i bezpieczne dla uczniów otoczenie, ochronę przed przemocą fizyczną, psychiczną i używkami, budowanie poczucia bezpieczeństwa poprzez kształtowanie postaw społecznych, uczenie współpracy i odpowiedzialności za siebie i innych, rozwijanie umiejętności rozwiązywania konfliktów rówieśniczych, promowania aktywności fizycznej i zdrowego stylu życia.

Podstawowym celem niniejszego pakietu jest pomoc w organizowaniu przez nauczycieli i dyrektorów szkół działań edukacyjnych w kierunku wzmacniania bezpieczeństwa w szkołach. Ze względu na bogaty zasób materiałów źródłowych pakiet obejmuje wybrane zagadnienia dotyczące realizacji edukacji zdrowotnej w szkole w tym promocji zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej oraz zagadnień bezpieczeństwa na drodze, udzielania pierwszej pomocy oraz bezpiecznego wypoczynku.

Zapraszamy do zapoznania się z proponowaną literaturą i zasobami dostępnymi w Internecie. Prezentowane materiały źródłowe pochodzą ze zbiorów Dolnośląskiej Biblioteki Pedagogicznej we Wrocławiu oraz bibliotek pedagogicznych Dolnego Śląska. Ponadto wiedzę poszerzają wyselekcjonowane wiadomości dostępne on-line. Opisy bibliograficzne zostały ubogacone adnotacją o zawartości treściowej publikacji.

Spis treści

1. Promocja zdrowia w szkole.....	4
1.1. Akty prawne.....	4
1.2. Szkoły promujące zdrowie	5
1.3. Edukacja zdrowotna	11
1.3.1. Zdrowe odżywianie i zdrowy styl życia	23
1.3.2. Aktywność fizyczna dzieci i młodzieży.....	33
2. Edukacja dla bezpieczeństwa.....	42
2.1. Akty prawne.....	42
2.2. Bezpieczna droga do szkoły	43
2.3. Udzielanie pierwszej pomocy	48
2.4. Bezpieczny wypoczynek	55

1. Promocja zdrowia w szkole

1. 1. Akty prawne

1. [Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty \(Dz. U. z 2004 Nr 256. poz.257 z późn. zm\)](#)
Polska ustawa, uchwalona przez Sejm, regulująca kwestie prawne związane z systemem oświaty.
2. [Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego \(Dz.U. 2011.231.1375 z późn. zm\)](#)
Ustawa z zakresu prawa medycznego podpisana przez prezydenta Lecha Wałęsę w 1994 roku. Zawiera przepisy o postępowaniu wobec osoby z zaburzeniami psychicznymi oraz środkach ochrony jej praw i godności.
3. [Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej \(Dz U. Nr 112. poz. 654 z późn. zm\)](#)
Ustawa regulująca kwestie prawne związane z działalnością leczniczą określa zasady wykonywania działalności medycznej, rodzaje podmiotów wykonujących działalność leczniczą, zasady funkcjonowania podmiotów wykonujących działalność leczniczą, normy czasu pracy pracowników podmiotów leczniczych (służby zdrowia), zasady sprawowania nadzoru nad wykonywaniem działalności leczniczej.
4. [Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia \(Dz. U. Nr 171 poz. 1225. Z późn zm\)](#)
Ustawa określa wymagania i procedury niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa żywności i żywienia zgodnie z przepisami rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd do Spraw Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w sprawie bezpieczeństwa żywności.
5. [Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 sierpnia 2009 r. w sprawie organizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą \(Dz. U. Nr 139. Poz. 1133\)](#)
Rozporządzenie reguluje organizację profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą objętymi obowiązkiem szkolnym i obowiązkiem nauki oraz kształcącymi się w szkołach ponadgimnazjalnych do ich ukończenia.
6. [Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2009 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej \(Dz U. 139. Poz. 1139. Z późn. zm.\)](#)
Rozporządzenie reguluje wykaz świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz warunki ich realizacji, ma zastosowanie do umów zawieranych na 2011 r. i lata następne.
7. [Rozporządzenie Rady Ministrów z 6 września 2007 r. w sprawie form i zakresu finansowego wspierania organów prowadzących w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w publicznych szkołach i placówkach \(Dz.U. z 2007 r. nr 163, poz. 1155\)](#)
Określa formy i zakres wsparcia finansowego organów prowadzących placówki oświatowe w zapewnieniu bezpiecznych warunków do nauki, wychowania i opieki nad dziećmi i młodzieżą szkolną.

8. [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół \(Dz. U. 2012 poz. 977\)](#)
Rozporządzenie określa podstawę programową dla poszczególnych etapów edukacji, w tym określa cele kształcenia, treści nauczania, zalecane warunki i sposób realizacji nauczania.
9. [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach \(dz. U. 2013 poz. 532\)](#)
Rozporządzenie reguluje zasady udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom w przedszkolach, szkołach i innych placówkach pomocy, która polega na rozpoznawaniu i zaspokajaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia oraz rozpoznawaniu indywidualnych możliwości psychofizycznych ucznia.
10. [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 października 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie placówek kształcenia nauczycieli \(Dz. U. z 2012 r., poz. 1196\)](#)
Rozporządzenie określa zadania i formy realizacji doskonalenia w publicznych placówkach doskonalenia o zasięgu ogólnokrajowym prowadzonych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, zadania publicznych placówek doskonalenia nauczycieli szkół artystycznych prowadzonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, zadania publicznych placówek doskonalenia prowadzonych przez samorząd województwa, powiat lub gminę, oraz zadania innych placówek wymienionych w rozporządzeniu.
11. [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 maja 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie nadzoru pedagogicznego \(Dz. U. 2013 poz. 560\)](#)
W rozporządzeniu wprowadzono zmiany, które określają szczegółowe warunki i tryb sprawowania oraz formy nadzoru pedagogicznego, a także wymagania formalne dotyczące osób realizujących zadania z tego zakresu.
12. [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych \(Dz. U. z 2007 r., Nr 83, poz. 562, z póź. zm.\)](#)
Rozporządzenie określa warunki i sposób oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w publicznych szkołach podstawowych, gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych i dotychczasowych szkołach ponadpodstawowych dla dzieci i młodzieży, w tym w szkołach specjalnych (przepisów rozporządzenia nie stosuje się do dzieci i młodzieży upośledzonej w stopniu głębokim, także warunki przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów regulują odrębne przepisy), oraz w szkołach dla dorosłych.

1.2. Szkoły promujące zdrowie

Artykuły z wydawnictw ciągłych

1. Charakterystyka działań szkół promujących zdrowie w Ciechanowie / Teresa Stryjewska // Edukacja Biologiczna i Środowiskowa. – 2009, nr 2, s. 60-66
2. Diagnoza w doświadczeniach Szkół Promujących Zdrowie / Maria Sokołowska // Remedium. – 2005, nr 9, s. 8-9
Wnioski z przeprowadzania diagnozy w Szkołach Promujących Zdrowie.
3. Etapy wdrażania projektu Szkoła Promująca Zdrowie do praktyki szkolnej / Jolanta Malanowska // Oblicza Edukacji. – 2006, nr 2, s. 21-22
Cechy charakteryzujące szkołę promującą zdrowie. Omówienie poszczególnych etapów wdrażania projektu.
4. Ewolucyjne spojrzenie na ścieżkę prozdrowotną w oparciu o badania nauczycieli przeprowadzone w latach 1999, 2002, 2004 w Dolnośląskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu / Jolanta Malanowska // Edukacja Zdrowotna i Promocja Zdrowia w Szkole. – 2005, z. 9, s. 35-39
Zmiany postaw nauczycieli wobec realizacji ścieżki prozdrowotnej w szkołach wrocławskich. Rozwój ruchu Szkół Promujących Zdrowie na Dolnym Śląsku.
5. Idea sieci szkół i przedszkoli promujących zdrowie / Jolanta Malanowska // Oblicza Edukacji. – 2006, nr 1, s. 14-15
Koncepcja szkoły promującej zdrowie. Cechy charakterystyczne dla takiej szkoły. Strategia i program szkoły promującej zdrowie.
6. Idee Janusza Korczaka - wciąż aktualne w szkole promującej zdrowie / Magdalena Woynarowska-Soldan // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2012, nr 9, s. 4-8
Wybrane elementy myśli i dzieła Janusza Korczaka, które można odnaleźć w koncepcji szkoły promującej zdrowie (referat wygłoszony na Jubileuszowej Konferencji "20 lat Szkół Promujących zdrowie w Polsce: idee Janusza Korczaka wciąż aktualne w szkole promującej zdrowie" - Warszawa/Sulejówek, 27-29 sierpnia 2012).
7. Jak podnieść skuteczność wychowawczą szkoły? / Maria Deptuła. – Bibliogr. // Nowa Szkoła. – 2005, nr 8, s. 37-44
Wychowawcza funkcja szkoły w zakresie kompetencji społecznych i kształtowania postaw prozdrowotnych.
8. Klimat społeczny w szkole promującej zdrowie / Selwana Szolek. – Bibliogr. // Życie Szkoły. – 2010, nr 10, s. 14-18
Zasady pracy społeczności szkolnej wdrażającej program promocji zdrowia. Wytyczne co do atmosfery szkoły sprzyjającej nauce, rozwojowi oraz wzajemnemu wspieraniu się nauczycieli i uczniów. Standardy szkoły promującej zdrowie.
9. Klimat szkoły według koncepcji szkoły promującej zdrowie / Aleksandra Tłuściak-Deliowska. – Bibliogr. // Szkoła Specjalna. – 2011, [nr] 5, s. 364-370
Standardy Szkoły Promującej Zdrowie. Wymiary klimatu społecznego szkoły.
10. Koncepcja i zasady tworzenia szkoły promującej zdrowie / Barbara Woynarowska, Maria Sokołowska // Edukacja Zdrowotna i Promocja Zdrowia w Szkole. – 2006, z. 10/11 (wydanie specjalne), s. [7]-46
Historia szkoły promującej zdrowie. Koncepcja szkoły: ewolucja koncepcji szkoły promującej zdrowie, nowy model, standardy. Strategia tworzenia szkoły promującej zdrowie. Struktura: szkoła, wspieranie pracy szkol. Zasady tworzenia szkoły: etapy pracy, ewaluacja.
11. Materiały pomocnicze do oceny środowiska fizycznego szkoły / Barbara Woynarowska // Edukacja Zdrowotna i Promocja Zdrowia w Szkole. – 2006, nr 10/11 (wydanie specjalne), s. 150-159
Podstawowe informacje o wymaganiach i normach dotyczących różnych elementów

*środowiska fizycznego szkoły (np. budynek i teren szkoły, warunki sanitarno-higieniczne, mikroklimat, oświetlenie, ochrona przed hałasem, meble, organizacja lekcji i przerw).
Zabezpieczenie przed wypadkami i urazami. Pomoc w dokonywaniu autoewaluacji w szkole promującej zdrowie.*

12. Narzędzia do badania klimatu społecznego w szkole promującej zdrowie i ich analiza psychometryczna / Magdalena Woynarowska-Soldan, Dorota Weziak-Białowolska. – Bibliogr. // Edukacja. – 2010, nr 3, s. 71-80
Przedstawienie efektów prac nad budową kwestionariusza do oceny klimatu społecznego dla uczniów i nauczycieli SzPZ (szkół promujących zdrowie).
13. Nic nad zdrowie... / Grażyna Rura. - Bibliogr. // Życie Szkoły. – 2009, nr 4, s. 10-13
Edukacja zdrowotna w szkole. Charakterystyka szkoły promującej zdrowie (zagadnienia, słowa kluczowe) oraz edukacji w klasach najniższych. Prezentacja zagadnień programowych.
14. 15 [Piętnaście] lat programu Szkoła Promująca Zdrowie / Barbara Woynarowska, Maria Sokołowska // Remedium. – 2007, nr 4, s. 6-7
Szkoły promujące zdrowie - stan obecny w Polsce i sytuacja w Europie.
15. Polski Certyfikat Szkoła Promująca Zdrowie / Maria Sokołowska // Remedium. – 2008, nr 5, s. 4-5
Projekt wprowadzenia krajowego certyfikatu dla szkół o długim stażu i dużym dorobku w budowaniu szkoły promującej zdrowie.
16. Postaw na zdrowie / Selwana Szolek. – Bibliogr. // Życie Szkoły. – 2011, nr 4, s. 24-25, 28
Wymiary zdrowia: zdrowie fizyczne, zdrowie psychiczne, zdrowie społeczne, zdrowie duchowe. Zdrowie zależy od czynników - grupy: styl życia, środowisko fizyczne i społeczne życia, pracy, nauki, czynniki genetyczne, służba zdrowia. Promocja zdrowia. Organizacja sieci szkół promujących zdrowie. Kryteria przynależności szkoły do Wojewódzkiej Sieci Szkół Promujących Zdrowie. Certyfikat wojewódzki. Certyfikat krajowy.
17. Preferencja wartości "zdrowia" w szkole promującej zdrowie / Barbara Wolny // Kwartalnik Edukacyjny. – 2006, [nr] 1, s. 26-36
Promowanie zdrowego stylu życia.
18. PSP-6 w Nowej Soli szkoła promująca zdrowie / Artur W. Mielczarek // Edukacja Biologiczna i Środowiskowa. – 2009, nr 2, s. 95-105
Charakterystyka działań szkoły promującej zdrowie - Szkoły Podstawowej nr 6 w Nowej Soli.
19. Standard czwarty / Magdalena Woynarowska-Soldan // Edukacja Zdrowotna i Promocja Zdrowia w Szkole. – 2006, z. 10/11 (wydanie specjalne), s. 102-132
*"Szkoła promująca zdrowie tworzy klimat społeczny sprzyjający: satysfakcji z nauki i pracy w szkole, osiąganiu sukcesów oraz wzmacnianiu poczucia własnej wartości u uczniów i pracowników, zdrowiu i rozwojowi uczniów i pracowników, uczestnictwu, partnerstwu i współdziałaniu członków społeczności szkolnej, rodziców i osób ze społeczności lokalnej".
Materiały dla szkół promujących zdrowie do wykorzystania w autoewaluacji. Standard odpowiadający warunkom i głównym kierunkom działań szkoły promującej zdrowie.
Uzasadnienie wyboru standardu. Omówienie podstawowych pojęć zawartych w sformułowaniu standardu. Wymiary i wskaźniki. Metody badania klimatu społecznego szkoły. Instrukcje (np. instrukcja ogólna do badania klimatu społecznego w klasie i szkole).
Kwestionariusze ankiet (np. Klimat w mojej szkole). Raport z ewaluacji.*

20. Standard drugi / Barbara Woynarowska, Maria Sokołowska, Izabella Lutze // Edukacja Zdrowotna i Promocja Zdrowia w Szkole. – 2006, z. 10/11 (wydanie specjalne), s. 54-82
"Szkoła promująca zdrowie" zarządza projektami promocji zdrowia w sposób sprzyjający: uczestnictwu, partnerstwu i współdziałaniu społeczności szkolnej, w tym rodziców i społeczności lokalnej, skuteczności i długofalowości działań". Materiały dla szkół promujących zdrowie do wykorzystania w autoewaluacji. Standard odpowiadający warunkom i głównym kierunkom działań szkoły promującej zdrowie. Uzasadnienie wyboru standardu. Omówienie podstawowych pojęć zawartych w sformułowaniu standardu. Wymiary i wskaźniki. Metody i narzędzia. Instrukcje (np. Instrukcja ogólna do ewaluacji działań określonych w standardzie pierwszym i drugim, Instrukcja badania ankietowego uczniów, Instrukcja badania ankietowego nauczycieli). Kwestionariusze ankiet (np. Ankieta dla uczniów, Ankieta dla nauczycieli, Ankieta dla rodziców uczniów). Arkusze zbiorcze. Raport z ewaluacji.
21. Standard piąty / Barbara Woynarowska // Edukacja Zdrowotna i Promocja Zdrowia w Szkole. – 2006, z. 10/11 (wydanie specjalne), s. 133-149
"Szkoła promująca zdrowie tworzy środowisko fizyczne sprzyjające zdrowiu, bezpieczeństwu i dobremu samopoczuciu uczniów i pracowników". Materiały dla szkół promujących zdrowie do wykorzystania w autoewaluacji. Standard odpowiadający warunkom i głównym kierunkom działań szkoły promującej zdrowie. Uzasadnienie wyboru standardu. Omówienie podstawowych pojęć zawartych w sformułowaniu standardu. Wymiary środowiska fizycznego szkoły i wskaźniki do ich oceny. Metody oceny środowiska fizycznego szkoły. Instrukcja do oceny środowiska fizycznego szkoły. Arkusze zbiorcze. Raport z ewaluacji.
22. Standard pierwszy / Barbara Woynarowska, Maria Sokołowska, Izabella Lutze // Edukacja Zdrowotna i Promocja Zdrowia w Szkole. – 2006, z. 10/11 (wydanie specjalne), s. 52-[53]
"Szkoła promująca zdrowie pomaga członkom społeczności szkolnej (w tym rodzicom) zrozumieć i zaakceptować koncepcje szkoły promującej zdrowie". Materiały dla szkół promujących zdrowie do wykorzystania w autoewaluacji. Standard odpowiadający warunkom i głównym kierunkom działań szkoły promującej zdrowie. Uzasadnienie wyboru standardu. Omówienie podstawowych pojęć zawartych w sformułowaniu standardu. Wymiary i wskaźniki. Metody i narzędzia.
23. Standard trzeci / Maria Sokołowska, Izabella Lutze // Edukacja Zdrowotna i Promocja Zdrowia w Szkole. – 2006, z. 10/11 (wydanie specjalne), s. 83-101
"Szkoła promująca zdrowie prowadzi edukację zdrowotną uczniów i pracowników oraz dąży do zwiększenia jej jakości i skuteczności". Materiały dla szkół promujących zdrowie do wykorzystania w autoewaluacji. Uzasadnienie wyboru standardu. Omówienie podstawowych pojęć zawartych w sformułowaniu standardu. Wymiary i wskaźniki. Metody i narzędzia. Instrukcje. Kwestionariusze ankiet. Arkusze zbiorcze. Raport z ewaluacji.
24. Szkoła promująca zdrowie / Lucyna Drygalska [i in.] // Przegląd Edukacyjny. – 2008, nr 1, s. 16
Doświadczenia Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Zgierzu w zakresie prowadzenia szkoły promującej zdrowie.
25. Szkoła promująca zdrowie jest już nastolatkiem / Maria Sokołowska // Remedium. – 2005, nr 5, s. 6-7
26. Szkoła promująca zdrowie po 20 latach : dorobek, bariery, perspektywy / Barbara Woynarowska // Remedium. – 2012, nr 12, s. 1-3
Dorobek, bariery i perspektywy szkoły promującej zdrowie - systemowego działania na rzecz zdrowia w szkole.
27. "Szkoły dla zdrowia w Europie" / Elżbieta Nerwinska, Maria Sokołowska // Remedium. – 2009, nr 11, s. 1-3
Podstawowe założenia programu "Szkoły dla Zdrowia w Europie".

28. Szkoły promujące zdrowie w Polsce / Katarzyna Brzeńska, Marcin Purchałka. – Summ. – Bibliogr. // Edukacja Biologiczna i Środowiskowa. – 2012, nr 4, s. 105-112
Historia powstania Sieci Szkol Promujących Zdrowie (SzPZ). Koncepcja oraz założenia SzPZ. Kryteria przynależności szkoły do Wojewódzkiej Sieci Szkol Promujących Zdrowie oraz przyznawania szkole Wojewódzkiego Certyfikatu Szkoły Promującej Zdrowie. Obszary działań oraz zalety działalności SzPZ.
29. Szkoły promujące zdrowie w Polsce i Europie : doświadczenia 18 lat / Barbara Wojnarowska. - Summ. – Bibliogr. // Edukacja Biologiczna i Środowiskowa. – 2009, nr 2, s. 5-12
Historia, koncepcje, definicja, model, standardy tworzenia takich szkół, ich struktura i organizacja pracy.
30. Sieć szkoły dla zdrowia w Europie / Barbara Wojnarowska // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2009, nr 4, s. 47-49
Struktura organizacyjna, cele i podstawowe założenia koncepcji sieci: Szkoły dla Zdrowia w Europie.
31. Wprowadzenie / Barbara Wojnarowska // Edukacja Zdrowotna i Promocja Zdrowia w Szkole. – 2006, nr 10/11 (wydanie specjalne), s. 49-[51]
Szkoły promujące zdrowie. Zasady wyboru wskaźników i konstrukcji narzędzi. Zasady przeprowadzania autoewaluacji.

Wydawnictwa zwarte

1. Edukacja zdrowotna / Ewa Syrek, Katarzyna Borzucka-Sitkiewicz. Warszawa : Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, cop. 2009. – 220 s.

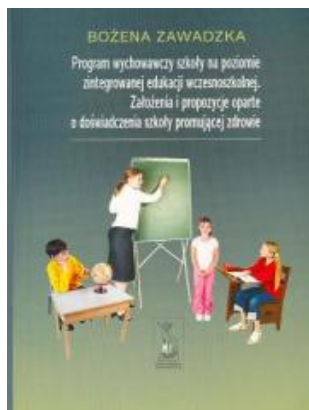
Autorki omawiają obszary badawcze pedagogiki zdrowia, wielorakość definicji zdrowia oraz jej środowiskowe uwarunkowania. Charakteryzują promocję zdrowia, ukazując Polski model szkoły promującej zdrowie. Przedstawione w publikacji zagadnienia edukacji zdrowotnej koncentrują na: edukacji żywieniowej, seksualnej, ochronie i promocji zdrowia psychicznego oraz na zagrożeniach bezpieczeństwa dzieci i młodzieży.

[Spis treści](#)

2. Narzędzie dla szkół HEPS : przewodnik dla szkół dotyczący tworzenia szkolnej polityki zdrowego żywienia i aktywności fizycznej / Venka Simovska [et al. ; tł. i oprac. Katarzyna Stępnia]. Warszawa : Ośrodek Rozwoju Edukacji, cop. 2010. – 38, [1] s.
Przewodnik dla szkół promujących zdrowie. E-book składa się z czterech części w których omówiono warunki niezbędne do tworzenia polityki w zakresie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej, przedstawiono koncepcję szkoły promującej zdrowie oraz podstawowe wartości i filary "Szkoły dla Zdrowia w Europie", fazy tworzenia polityki w warunkach szkolnych, przykłady dobrej praktyki w tworzeniu polityki w Danii, Niemczech, Polsce i Portugalii. W załączniku zamieszczono "Krótkie narzędzie do oceny HEPS" oraz "Wskaźniki dla szkoły HEPS".

[Spis treści](#)

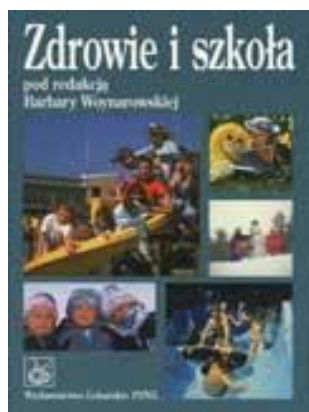
3. Program wychowawczy szkoły na poziomie zintegrowanej edukacji wczesnoszkolnej : założenia i propozycje oparte o doświadczenia szkoły promującej zdrowie / red. nauk. i oprac. Bożena Zawadzka. Kielce : Wszechnica Świętokrzyska, 2005. – 161 s.

W treści założenia i propozycje oparte o doświadczenia szkoły promującej zdrowie. Zintegrowany program wychowawczy klas I-III. Projekty realizacyjne. Przykłady okresowych programów wychowawczych. Ewaluacja jako problem współczesnej szkoły.

[Spis treści](#)

4. Zdrowie i szkoła / pod red. Barbary Woynarowskiej ; aut. Jadwiga Bogucka [et al.]. Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2000. – 593 s.

Książka ma charakter interdyscyplinarny. Ujęto w niej zagadnienia medyczne, psychologiczne, edukacyjno-dydaktyczne, społeczne i organizacyjne. Przekazano najnowsze poglądy i doświadczenia związane z edukacją zdrowotną, profilaktyczną opieką nad uczniami i tworzeniem szkoły promującej zdrowie. Publikacja przeznaczona jest dla lekarzy specjalizujących się w dziedzinie medycyny szkolnej, pediatrów, lekarzy rodzinnych i pielęgniarek szkolnych, a także nauczycieli, pedagogów oraz rodziców, których dzieci są w wieku szkolnym.

[Spis treści](#)

Rozdziały z wydawnictw zwartych

1. Budowanie kompetencji zdrowotnych ludzi w środowisku ich życia : propozycje metodyczne dla pedagogów, nauczycieli, wychowawców i pracowników medycznych, wskazówki dla rodziców / Joanna Bułska. Toruń : Wydawnictwo Edukacyjne "Akapit", 2008. *Szkoła – ważne środowisko działań na rzecz zdrowia*, s. 40-47
- [Tekst rozdziału](#)
2. Edukacja zdrowotna : podręcznik akademicki / Barbara Woynarowska. Wyd. 2, 1 dodr. Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2012. *Szkoła promująca zdrowie*, s. 246-253
- [Tekst rozdziału](#)
3. Koncepcja szkoły promującej zdrowie jako przykład propozycji zmian w procesie kształcenia / Małgorzata Postulska. W: Polska szkoła - między centralizmem a decentralizacją : wyzwania, konteksty, prognozy / red. Dorota Czakoń, Janina Kosmała, Karol Nowak, Marek S. Szczepański. Katowice : Wydawnictwo „Śląsk”, 1998. – s. 192-198

[Tekst rozdziału](#)

Materiały z Internetu

1. Działalność Szkoły Promującej Zdrowie na rzecz współpracy ze środowiskiem lokalnym / Obodyńska Edyta. [online]. [dostęp: 22 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web: http://www.lider.szs.pl/biblioteka/download.php?plik_id=720&f=artykul_720.doc
Rozważania teoretyczne a także wstępne badania dotyczące zagadnienia funkcjonowania szkół promujących zdrowie w swoim środowisku lokalnym na przykładzie Szkoły Podstawowej Nr 3 w Krośnie.
2. Jak wspierać rozwój i zdrowie młodzieży : pakiet edukacyjny zgodny z koncepcją i metodami pracy szkoły promującej zdrowie / Ian Young ; red. polskiej wersji pakietu dr n. hum. Izabela Tabak. – Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji, 2011. [online]. [dostęp: 7 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web: http://www.ore.edu.pl/strona-ore/phocadownload/zdrowie/jak_wspierac_rozwoj_i_zdrowie_mlodziemy_1.pdf
Pakiet edukacyjny zgodny z koncepcją i metodami pracy szkoły promującej zdrowie.
3. Poradnik orędownictwa na rzecz HEPS : argumenty i strategie tworzenia polityki zdrowotnej w szkole / Electra Bada [i in.]. – Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji, 2009. [online]. [dostęp: 7 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web: http://www.ore.edu.pl/phocadownload/pracownie/promocja_zdrowia/poradnik%20ordownictwa%20na%20rzecz%20heps.pdf
Poradnik jest drugą częścią pakietu opracowanego w europejskim projekcie HEPS (Healthy Eating and Physical Activity in Schools) Zdrowe Żywnienie i Aktywność Fizyczna w Szkole.
4. Przewodnik HEPS : promowanie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej w szkołach / Anieke Boonen, Nanne de Vries, Silvia de Ruiter, Sue Bowker, Goof Buijs ; tł. Barbara Woynarowska, Maria Sokółowska. [online]. [dostęp : 7 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web: http://www.studentfit.eu/download/publikacje/przewodnik_heps.pdf
Przewodnik stanowi pierwszą część pakietu opracowanego w europejskim projekcie HEPS (Healthy Eating and Physical Activity in Schools) „Zdrowe Żywnienie i Aktywność Fizyczna w Szkole” przeznaczony dla krajowych koordynatorów szkół promujących zdrowie oraz osób tworzących politykę w zakresie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej na poziomie kraju, regionu i lokalnym. Realizowany w ramach Programu Zdrowia Publicznego Unii Europejskiej. Czas realizacji projektu przypadła na lata 2009–2011.
5. Szkoła Promująca Zdrowie. [online]. [dostęp: 22 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web: http://www.dodn.wroclaw.pl/szkola_promujaca_zdrowie/szkola_promujaca_zdrowie.html
O szkołach promujących zdrowie na Dolnym Śląsku na stronie DODN we Wrocławiu - warunki przyjęcia do sieci szkół, niezbędne dokumenty, ankiety i wskaźniki, przydatne materiały.
6. Szkoła promująca zdrowie – szkolenie rady pedagogicznej / oprac. Beata Kłosowska. W: portal edukacyjny edux.pl. [online]. [dostęp: 22 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.edukacja.edux.pl/p-12967-szkola-promujaca-zdrowie-szkolenie-rady.php>
W artykule o idei i koncepcji szkoły promującej zdrowie, strategii, współdziałaniu społeczności szkolnej w zakresie działań zdrowotnych, tworzenie programu szkoły promującej zdrowie.
7. Zasady i narzędzia do autoewaluacji w szkole promującej zdrowie / Barbara Woynarowska. [online]. W: Ośrodek Rozwoju Edukacji. [online]. [dostęp: 7 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://jsoipz.cba.pl/doc/procedury/autoewaluacja.pdf>
Narzędzia do autoewaluacji opracowane i sprawdzone w szkołach w ramach projektu Szkoła Promująca Zdrowie. Narzędzia zawierają m.in. kwestionariusze ankiet, przy pomocy których szkoły mogą badać klimat społeczny oraz środowisko fizyczne szkoły, w tym bezpieczeństwo i samopoczucie uczniów i pracowników, satysfakcję z nauki i pracy uczniów i nauczycieli, osiąganie sukcesów, wzmacnianie poczucia własnej wartości całej społeczności szkolnej. Z narzędzi do autoewaluacji mogą korzystać wszystkie placówki zainteresowane poprawą klimatu psychospołecznego oraz tworzeniem bezpiecznego środowiska szkoły.

Multimedia

1. Narzędzia do autoewaluacji w szkole promującej zdrowie [Dokument elektroniczny]. Dane tekstowe. Warszawa : Centrum Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej, 2006. – 1 dysk optyczny (CD-ROM) : kolor ; 12 cm.

1.3. Edukacja zdrowotna

Artykuły z wydawnictw ciągłych

1. Co będzie z edukacją zdrowotną? / Maria Sokołowska // *Remedium*. – 2006, nr 4, s. 6-7
Głos w sprawie debaty dotyczącej projektu nowych Podstaw Programowych w kontekście miejsca edukacji zdrowotnej w ofercie pracy szkoły.
2. Dlaczego edukacja zdrowotna jest potrzebna uczniom, nauczycielom, szkole i społeczeństwu / Barbara Woynarowska // *Meritum*. – 2012, nr 3, s. 6-11
Nad zdrowiem trzeba pracować i praca ta ma charakter pedagogiczny? Dla utrzymania dobrego zdrowia i jego doskonalenia niezbędne są odpowiednie kompetencje, w tym umiejętności poznawcze i społeczne, które warunkują motywację i zdolności jednostek do zdobywania informacji o zdrowiu/chorobie i jej wykorzystania w codziennym życiu dla zwiększania potencjału zdrowia, zapobiegania chorobom i ich leczenia. Pomoc ludziom w uzyskiwaniu tych kompetencji jest celem formalnej i nieformalnej edukacji zdrowotnej i ma charakter pedagogiczny.
3. Do zdrowia gotowi... Start! / Danuta Piotrowska, Magdalena Klauza // *Życie Szkoły*. – 2013, nr 6, s. 16-17
Edukacja zdrowotna w szkole - na przykładzie Zespołu Szkół nr 1 w Pile.
4. Dobra edukacja zdrowotna w szkole - kilka kolejnych refleksji / Maria Sokołowska // *Edukacja Zdrowotna i Promocja Zdrowia w Szkole*. – 2005, z. 9, s. 7-11
Pojęcie procesu uczenia się w teorii konstruktywizmu powstałego w opozycji do behawioryzmu. Motywacje uczniów do wprowadzenia w życie zdobytej wiedzy. Edukacja zdrowotna jako ścieżka międzyprzedmiotowa i zastosowanie portfolio w tym procesie.
5. Edukacja zdrowotna a edukacja szkolna / Tomasz Grad. – Bibliogr. // *Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne*. – 2006, [nr] 3, s. 27-29
Realizacja edukacji zdrowotnej w szkole, jej skuteczność. Wiedza z zakresu postaw i prawidłowych zachowań prozdrowotnych i jak ta wiedza przekłada się na faktyczne zachowania - wyniki badań, którymi objęto reprezentatywną grupę uczniów II klas gimnazjalnych w Katowicach.
6. Edukacja zdrowotna drogą do skutecznej kontroli zdrowia / Kazimierz Grabiński, Ryszard Wrocławski. - Summ. - Bibliogr. // *Nauczyciel i Szkoła*. – 2006, nr 1/2, s. [71]-81
Istota oraz społeczne i psychopedagogiczne uzasadnienia kontroli i oceny w edukacji zdrowotnej. Kontrola zdrowia jako zadanie edukacji zdrowotnej.
7. Edukacja zdrowotna i promocja zdrowia : ważne zadania edukacyjne dla biblioteki - szkolnego centrum informacji / Grażyna Gregorczyk // *Biblioteka - Centrum Informacji*. – 2011, [nr] 2, s. 6-9
Przedstawiono formy pracy nauczyciela bibliotekarza podejmowane w ramach edukacji zdrowotnej.

8. Edukacja zdrowotna realizowana metodą warsztatów pedagogicznych / Jolanta Derbich. – Bibliogr. // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2005, [nr] 3, s. 25-30
Opinie nauczycieli i uczniów na temat zajęć promujących zdrowie i zdrowy styl życia z wykorzystaniem metody warsztatów pedagogicznych. Zajęcia odbyły się w dwóch szkołach gimnazjalnych w Warszawie i Pomiechówku podczas lekcji wychowawczych w oparciu o przygotowane dla nauczycieli scenariusze - eksperyment.
9. Edukacja zdrowotna w nowej podstawie programowej kształcenia ogólnego w szkole - szansa i wyzwanie / Barbara Woynarowska // Lider. – 2008, nr 11, s. 3-4
10. Edukacja zdrowotna w szkole - jak to zrobić ? / Dominik Olejniczak // Lider. – 2007, nr 9, s. 28
Promocja zdrowia.
11. Edukacja zdrowotna : wybrane kwestie / Małgorzata Kaliszewska. - Kraków : UKiP J&D Gebka, 2009. – Rec.: Mirosław Kowalski, Anita Famula-Jurczak // Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. – 2010, nr 1, s. 61
Edukacja zdrowotna realizowana w nauczaniu początkowym i starszych klasach szkoły podstawowej.
12. Edukacja zdrowotna w gimnazjum - propozycje rozwiązań dydaktycznych / Alicja Walosik. – Bibliogr. // Edukacja Biologiczna i Środowiskowa. – 2012, nr 2, s. 74-81
Cele edukacji zdrowotnej. Prezentacja programu "Edukacja zdrowotna" wraz z jego ogólnym omówieniem (cele i zadania programu, zadania szkoły).
13. Edukacja zdrowotna - w opinii nauczycieli szkół podstawowych i gimnazjów / Justyna Adamiak // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2011, nr 3, s. 12-18
Próba przedstawienia podejścia nauczycieli do realizacji edukacji zdrowotnej w szkole, a także zmian jakie dokonały się w tym zakresie (na podstawie badań własnych). Badania zostały przeprowadzone w Krakowie oraz na terenie powiatu sanockiego w maju i czerwcu 2010 roku. Wzięło w nich udział 31 nauczycieli szkół podstawowych i gimnazjalnych.
14. Edukacja zdrowotna w szkole - nowe wyzwania / Maria Sokołowska // Remedium. – 2009, nr 6, s. 4-5
Edukacja zdrowotna w szkole według nowej podstawy programowej.
15. Ekologiczne konteksty edukacji zdrowotnej w szkole / Anna Gaweł // Kwartalnik Edukacyjny. – 2007, [nr] 2, s. 22-26
Środowisko szkolne jako środowisko wspierające zdrowie dzieci i młodzieży.
16. Ewolucyjne spojrzenie na ścieżkę prozdrowotna w oparciu o badania nauczycieli przeprowadzone w latach 1999, 2002, 2004 w Dolnośląskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu / Jolanta Malanowska // Edukacja Zdrowotna i Promocja Zdrowia w Szkole. – 2005, z. 9, s. 35-39
Zmiany postaw nauczycieli wobec realizacji ścieżki prozdrowotnej w szkołach wrocławskich. Rozwój ruchu Szkół Promujących Zdrowie na Dolnym Śląsku.
17. Kultura zdrowotna szkoły / Anna Gaweł. - Bibliogr. // Kultura i Edukacja. – 2006, nr 1, s. 63-73
Wpływ środowiska szkolnego na zdrowie dzieci i młodzieży.
18. Kultura zdrowotna w polskiej szkole - w latach 1945-1989, elementy rzeczywistości i wizji. [Cz.2] / Zygmunt Jaworski // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2010, nr 1, s. 14-20
Subiektywny wybór i przegląd poglądów i działań w zakresie kultury zdrowotnej w polskiej szkole w latach 1945-1989.
19. Lider & Kultura Fizyczna : edukacja zdrowotna w szkole. Cz. 1 : ustawy : rozporządzenia : wytyczne / oprac. Zbigniew Cendrowski // Lider. – 2011, nr 1, s. 13-20
Podstawa programowa dla wszystkich etapów kształcenia w zakresie edukacji zdrowotnej.
20. Lider & Kultura Fizyczna : edukacja zdrowotna w szkole. Cz. 2 : programy: plany : strategie / oprac. Zbigniew Cendrowski // Lider. – 2011, nr 2, s. 13-20

21. Lider & Kultura Fizyczna : edukacja zdrowotna w szkole. Cz. 3 : techniki pracy skutecznej / oprac. Zbigniew Cendrowski // Lider. – 2011, nr 4, s. 13-20
Podstawowe zasady skutecznej pracy liderów zdrowego stylu życia, katalog najczęściej popełnianych przez nich błędów, techniki perswazji.
22. Model edukacji zdrowotnej w szkole podstawowej / Dominik Olejniczak // Lider. – 2010, nr 9, s. 27
23. Mój Dekalog Zdrowia / Bożena Stankiewicz. – Bibliogr. // Lider. – 2006, nr 10, s. 10-12
Program edukacji prozdrowotnej dla uczniów kl. I-III szkoły podstawowej.
24. Myśleć o zdrowiu : między wolnością a zniewoleniem / Mirosław Kowalski, Małgorzata Kaliszewska. – Gliwice : [b.w.], 2011. – Rec.: Krzysztof Zajdel // Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. – 2012, nr 2, s. 64
Pokazanie silnych związków między teorią a praktyką edukacji zdrowotnej w szkole wyższej, Integracja nie tylko treści zdrowotnych z metodycznymi, ale również ogólnohumanistycznymi Uwikłanie współczesnego człowieka w decyzje zdrowotne.
25. Nauczyciel i jego kompetencje jako podstawowy element struktury szkolnego systemu edukacji zdrowotnej / Czesław Lewicki. – Promowanie zdrowego stylu życia.. // Kwartalnik Edukacyjny. – 2006, [nr] 1, s. 37-43
26. O edukację zdrowotną w szkołach / Irena Celejowa. – Bibliogr. // Kultura Fizyczna. – 2005, nr 7/8, s. 17-21
Wniosek o wprowadzenie w szkołach obowiązkowego przedmiotu nauczającego o zdrowiu.
27. O edukację zdrowotną w szkołach : (referat wygłoszony podczas V Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej "Żywność - Ruch - Zdrowie", 16-18 czerwca 2005 w Poznaniu) / Hanna Celejowa. – Bibliogr. // Lider. – 2005, nr 10, s. 10-12
Edukacja prozdrowotna w szkole.
28. Opieka i edukacja zdrowotna w szkole / Małgorzata Hańska // Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. – 2013, nr 4, s. 3-11
Sytuacja zdrowotna dzieci. Profilaktyka i opieka w polskich szkołach.
29. Opieka i edukacja zdrowotna w szkole - literatura // Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. – 2013, nr 4, s. 59-61
Zestawienie bibliograficzne dotyczące edukacji zdrowotnej dzieci i młodzieży.
30. Potrzeba kształcenia nauczycieli w zakresie zagadnień biomedycznych i edukacji zdrowotnej / Barbara Woynarowska // Lider. – 2011, nr 9, s. 3-5
Argumenty przemawiające za wprowadzeniem do szkół edukacji zdrowotnej, obecny status szkolnej edukacji zdrowotnej, kształcenie nauczycieli w tym zakresie.
31. Poziom postaw uczniów gimnazjum wobec zdrowia a ich miejsce w strukturze klasy szkolnej / Marcin Czechowski. – Bibliogr. // Kultura Fizyczna. – 2009, nr 1/2, s. 16-20
Badania dotyczące postawy uczniów wobec zdrowia a ich popularności w zespole uczniowskim.
32. Promocja zdrowia : nowe zadania edukacyjne dla bibliotek szkolnych / Barbara Mauer-Gorska. – Summ. - Bibliogr. // Kwartalnik Pedagogiczny. – R. 53 (2008), nr 1, s. [167]-178
Rola tej instytucji pedagogicznej może polegać na udziale w zakresie wiedzy o zdrowiu, jak m.in.: realizacji narodowych programów zdrowia, rozwijania indywidualnych umiejętności dbania o zdrowie, tworzenia środowiska sprzyjającego zdrowiu itp.
33. Promocja zdrowia i profilaktyka w krajowych strategiach i programach / Maria Sokołowska // Remedium. – 2005, nr 2, s. 8-9
Narodowy Plan działań na Rzecz Dzieci 2004-2012 "Polska dla Dzieci". Strategia Państwa dla Młodzieży na lata 2003-2012.

34. Promocja zdrowia w szkole ponadgimnazjalnej / Anna Walek, Joanna Kozubal // Kwartalnik Edukacyjny. – 2005, [nr] 1, s. 45-48
35. Przygotowanie nauczycieli wf do realizacji edukacji zdrowotnej - opinie nauczycieli akademickich / Barbara Woynarowska // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2008, nr 10, s. 4-8
Wnioski dotyczące przygotowania nauczycieli wychowania fizycznego do realizacji edukacji zdrowotnej w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych wypracowane podczas spotkania konsultacyjno-dyskusyjnego nauczycieli akademickich w Warszawie w dniach 15 i 16 października 2008 r. Organizator spotkania: Katedra Biomedyczna Podstaw Rozwoju i Wychowania Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Warszawskiego i Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej.
36. Przygotowanie nauczycieli w zakresie edukacji zdrowotnej : na przykładzie woj. świętokrzyskiego / Bożena Zawadzka, Elżbieta Nowak. – Bibliogr. // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2006, [nr] 2, s. 31-36
Omówienie badań, których celem była próba oceny przygotowania nauczyciela do wdrażania i realizacji edukacji zdrowotnej oraz osobistego zaangażowania w tę problematykę nauczycieli "przedmiotowców" na poziomie szkoły podstawowej i gimnazjum. Zdaniem autorek dla osiągnięcia pełnej realizacji edukacji zdrowotnej konieczna jest współpraca: szkoły, służby zdrowia i rodziny.
37. Przykładowe scenariusze lekcji - edukacja zdrowotna w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych / Marzena Kurzak // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2013, nr 2, s. 34-39
Propozycje przykładowych scenariuszy lekcji z edukacji zdrowotnej z wykorzystaniem metod aktywizujących uczniów dla III i IV etapu edukacyjnego : "Narkotyki - znam i nie używam" (gimnazjum), "Zdrowie a środowisko, w którym żyję" (szkoła ponadgimnazjalna).
38. Rada programowa ds. promocji zdrowia i profilaktyki problemów dzieci i młodzieży : kierunki działań w zakresie promocji zdrowia w szkole i profilaktyki problemów dzieci i młodzieży w Polsce w latach 2010-2011 // Lider. – 2011, nr 3, s. 29-30
39. Realizacja ścieżki prozdrowotnej w Technicznych Zakładach Naukowych w Skarżysku-Kamiennej / Marzena Sala // Edukacja Zdrowotna i Promocja Zdrowia w Szkole. – 2005, z. 9, s. 42-44
Przykład realizacji edukacji prozdrowotnej w zespole szkół ponadgimnazjalnych (programy prozdrowotne i profilaktyczne dla uczniów, spektakle profilaktyczne dla rodziców, "Szkoła dla rodziców", WDN i Zespół ds. Promocji Zdrowia jako formy samokształcenia dla nauczycieli).
40. Szkolna edukacja zdrowotna - szanse i zagrożenia / Małgorzata Ostrowska // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2010, nr 3, s. 4-6
Zadania szkoły w dziedzinie wychowania zdrowotnego.
41. Standardy, wskaźniki i narzędzia realizacji edukacji zdrowotnej w szkole / Maria Sokołowska, Izabela Lutze // Edukacja Zdrowotna i Promocja Zdrowia w Szkole. – 2005, z. 9, s. 11-34
Przykłady instrukcji i arkuszy badania ankietowego uczniów, nauczycieli i rodziców. Ewaluacja szkoły.
42. Szkolna edukacja zdrowotna / Bożena Kuras // Edukacja i Dialog. – 2005, nr 4, s. 2-5
43. Środowisko, w którym żyję / Alina Widelska // Edukacja Przyrodnicza w Szkole Podstawowej. – 2008, [z.] 1/4, s. [203]-212
Scenariusz zajęć z przyrody uwzględniający ścieżkę ekologiczną, regionalną i zdrowotną. Wykorzystanie metody projektów. Propozycje tematów dla grup. Załączniki.
44. Treści ekologiczne w edukacji zdrowotnej uczniów / Gabriela Piechaczek-Ogierman. – (Relacje z badań). – Summ. – Bibliogr. // Ruch Pedagogiczny. – 2009, nr 3/4, s. 85-[93]
Wiedzę zdrowotną uczniowie zdobywają w różnych sytuacjach, również poza szkolnym procesem dydaktycznym.

45. Współczesne formy realizacji edukacji zdrowotnej - w polskich szkołach / Agnieszka Bogacz. – Bibliogr. // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2009, nr 8, s. 17-20
Refleksje na temat realizacji modułu edukacja zdrowotna w polskich szkołach.
46. Wychowanie prozdrowotne / Edmund Juško // Wychowawca. – 2008, nr 9, s.5-6
Wdrażanie założeń polityki prozdrowotnej w szkołach powiatu tarnowskiego. Propagowanie zdrowego stylu życia oraz podnoszenie poziomu świadomości i kompetencji w zakresie promowania zdrowia.
47. Wychowanie prozdrowotne (zestawienie bibliograficzne) / Beata Loch // Wszystko dla Szkoły. – 2010, nr 3, s. 23-24
48. Wychowanie zdrowotne : (zestawienie bibliograficzne) / Beata Loch // Wszystko dla Szkoły. – 2009, nr 6, s. 23-24
Zestawienie bibliograficzne zawiera wydawnictwa zwarte oraz artykuły z czasopism.
49. Zdrowie w edukacji elementarnej : wprowadzenie do konstruowania programów autorskich / red. nauk. Danuta Skulicz. – Kraków, 2004. – Rec.: Gabriela Piechaczek-Ogierman // Nowa Szkoła. – 2005, nr 4, s. 51-52
Elementy wiedzy z psychologii rozwojowej, dydaktyki, pedagogiki zdrowia, niezbędne w konstruowaniu autorskich programów edukacji zdrowotnej w kl. I-III.
50. Zdrowa szkoła - zdrowi uczniowie : program autorski dla wychowawców klas gimnazjalnych / Paweł Janicki // Wychowawca. – 2010, nr 7/8, s. 26-33
Profilaktyka i edukacja zdrowotna w klasie szkolnej.
51. Zdrowo żyć - zdrowym być / Dominika Bednarek // Świetlica w Szkole. – 2013, nr 5, s. 17-18
Przykładowy projekt edukacyjny.
52. Zjawisko przeciążenia pracą u nauczycieli w kontekście zadań szkolnej edukacji zdrowotnej / Ewa Kasperek-Golimowska, Agata Wozniak. – Bibliogr. // Pedagogika Społeczna. – 2005, [nr] 3, s. [77]-85
Na podstawie badań.

Wydawnictwa zwarte

1. Budowanie kompetencji zdrowotnych ludzi w środowisku ich życia : propozycje metodyczne dla pedagogów, nauczycieli, wychowawców i pracowników medycznych, wskazówki dla rodziców / Joanna Bułska. Toruń : Wydawnictwo Edukacyjne "Akapit", 2008. – 165 s.

Książka skierowana zarówno do pedagogów, nauczycieli i wychowawców, jak również i do pracowników medycznych, którzy z racji swojego przygotowania zawodowego pełnią w edukacji zdrowotnej rolę nauczycieli edukacji zdrowotnej lub promotorów (edukatorów) zdrowia. Pozycja ta może być skuteczną pomocą w budowaniu kompetencji zdrowotnych ludzi zajmujących się problemami edukacji zdrowotnej. Zawiera propozycje i wskazówki metodyczne.

[Spis treści](#)

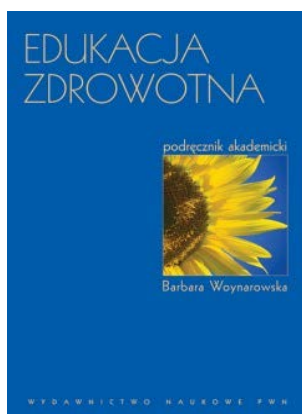
2. Edukacja zdrowotna / Ewa Syrek, Katarzyna Borzucka-Sitkiewicz. Warszawa : Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, cop. 2009. – 220 s.

Autorki omawiają obszary badawcze pedagogiki zdrowia, wielorakość definicji zdrowia oraz jej środowiskowe uwarunkowania. Charakteryzują promocje zdrowia, ukazując Polski model szkoły promującej zdrowie. Przedstawione w publikacji zagadnienia edukacji zdrowotnej koncentrują na: edukacji żywieniowej, seksualnej, ochronie i promocji zdrowia psychicznego oraz na zagrożeniach bezpieczeństwa dzieci i młodzieży.

[Spis treści](#)

3. Edukacja zdrowotna : podręcznik akademicki / Barbara Woynarowska. Wyd. 2, 1 dodr. Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2012. – 608 s.

Podręcznik przedstawia teorię i metodykę współczesnej edukacji zdrowotnej. Omawia główne definicje, podejścia i koncepcje edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia, metodykę, zagadnienia dotyczące współpracy z mass mediami w zakresie popularyzacji zdrowia i edukacji zdrowotnej, edukacji zdrowotnej w środowiskach: rodzinie, przedszkolu, szkole, zakładach opieki zdrowotnej. Ponadto zawiera materiał merytoryczny i metodyczny dla nauczycieli z zakresu poszczególnych zagadnień edukacji zdrowotnej dzieci i młodzieży, np. dbałość o ciało, zdrowe żywienie, aktywność fizyczną, bezpieczeństwo i inne. Dostarcza praktycznych wskazówek metodycznych ze szczególnym uwzględnieniem zdrowia psychicznego, zapobiegania zachowaniom ryzykownym i edukacji seksualnej.

[Spis treści](#)

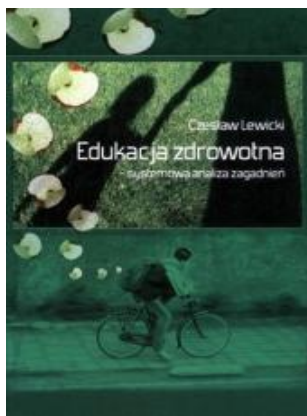
4. Edukacja prozdrowotna : przewodnik dla nauczycieli gimnazjum / Krzysztof Zajączkowski. Kielce : "Jedność", 2001. – 96 , [24] s.

Pozycja adresowane do nauczycieli - wychowawców gimnazjum, którzy, zgodnie z "Podstawami programowymi obowiązkowych przedmiotów ogólnokształcących", są zobowiązani do realizacji tej problematyki w szkole. Podręcznik składa się z trzech głównych części: teoretycznej, scenariuszy zajęć do prowadzenia z uczniami, załączników (tabele, rysunki, ankiety). Scenariusze zostały podzielone i przypisane do poszczególnych klas. Prowadzący może jednak sam zmieniać kolejność, jeśli uzna to za wskazane i uzasadnione.

[Spis treści](#)

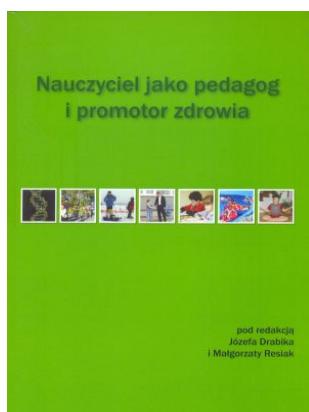
5. Edukacja zdrowotna : systemowa analiza zagadnień / Czesław Lewicki. Rzeszów : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2006. – 352 s. : il. ;24 cm.

Podsumowanie stanu współczesnej wiedzy z zakresu edukacji zdrowotnej. Przedstawiono teoretyczne problemy edukacji zdrowotnej, zagrożenia zdrowia współczesnego człowieka. Ukazano: system edukacji zdrowotnej i jego strukturę, system edukacji zdrowotnej w rodzinie i szkolny system edukacji zdrowotnej, kształtowanie postaw zdrowotnych dzieci i młodzieży. W odniesieniu do dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym omówiono: poziom zdrowia, poziom rozwoju, poziom sprawności fizycznej, poziom aktywności fizycznej, poziom wiedzy zdrowotnej. Zaprezentowano ewaluacje systemu edukacji zdrowotnej.

[Spis treści](#)

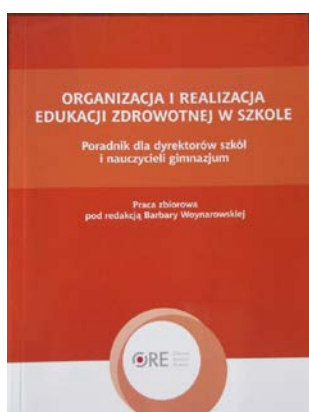
6. Nauczyciel jako pedagog i promotor zdrowia / pod red. Jozefa Drabika i Małgorzaty Resiak ; [Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu im. Jędrzeja Śniadeckiego w Gdańsku]. Gdańsk : Wydawnictwo Uczelniane Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu, 2009. – 248 s. : il. ;24 cm.

Książka przygotowana przez zespół specjalistów z różnych dziedzin szczególnie ważnych dla zdrowia – kultury fizycznej, biologii, psychologii, socjologii i ekologii. Pomocna w realizacji programu ścieżki edukacji prozdrowotnej jako zadania obligatoryjnego na wszystkich etapach kształcenia ogólnego.

[Spis treści](#)

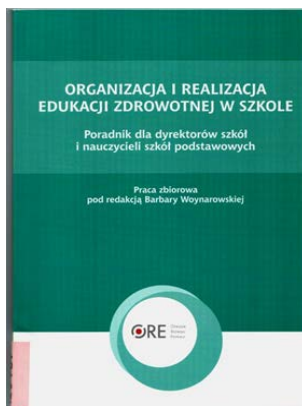
7. Organizacja i realizacja edukacji zdrowotnej w szkole : poradnik dla dyrektorów szkół i nauczycieli gimnazjum : praca zbiorowa / pod red. Barbary Woynarowskiej. Warszawa : Ośrodek Rozwoju Edukacji, 2012. – 94 s.

Publikacja powstała w ramach projektu "Wdrożenie podstawy programowej kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, ze szczególnym uwzględnieniem II i IV etapu edukacyjnego". W części pierwszej omówiono podstawowe zagadnienia dotyczące koncepcji i metodyki edukacji zdrowotnej oraz inne informacje, które uznano za przydatne dla dyrektora szkoły oraz nauczycieli, zwłaszcza wychowania fizycznego. Część ta dotyczy wszystkich czterech etapów edukacyjnych. W części drugiej zamieszczono podstawowe informacje dotyczące rozwoju, zdrowia i zachowań zdrowotnych uczniów gimnazjum, treści nauczania – wymagania szczegółowe powiązane z edukacją zdrowotną w różnych przedmiotach zapisane w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla gimnazjum.

[Spis treści](#)

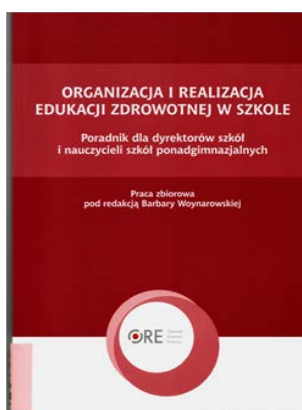
8. Organizacja i realizacja edukacji zdrowotnej w szkole : poradnik dla dyrektorów szkół i nauczycieli szkół podstawowych : praca zbiorowa / pod red. Barbary Woynarowskiej. Warszawa : Ośrodek Rozwoju Edukacji, 2012. – 96 s.

Publikacja powstała w ramach projektu "Wdrożenie podstawy programowej kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, ze szczególnym uwzględnieniem II i IV etapu edukacyjnego". W części pierwszej omówiono podstawowe zagadnienia dotyczące koncepcji i metodyki edukacji zdrowotnej oraz inne informacje, które uznano za przydatne dla dyrektora szkoły oraz nauczycieli. Podane w tej części informacje dotyczą wszystkich czterech etapów edukacyjnych. W części drugiej przedstawiono treści nauczania – wymagania szczegółowe powiązane z edukacją zdrowotną w różnych przedmiotach na pierwszym i drugim etapie edukacyjnym.

[Spis treści](#)

9. Organizacja i realizacja edukacji zdrowotnej w szkole : poradnik dla dyrektorów szkół i nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych : praca zbiorowa / pod red. Barbary Woynarowskiej. Warszawa : Ośrodek Rozwoju Edukacji, 2012. – 94 s.

Poradnik jest pracą zbiorową i składa się z dwóch części. W pierwszej omówiono podstawowe zagadnienia dotyczące koncepcji i metodyki edukacji zdrowotnej oraz inne informacje, które uznano za przydatne dla dyrektora szkoły oraz nauczycieli, zwłaszcza wychowania fizycznego. W rozdziale drugim przedstawiono treści nauczania – wymagania szczegółowe w różnych przedmiotach powiązane z edukacją zdrowotną. W przypadku przedmiotów, w których treści dotyczące edukacji zdrowotnej są szczególnie liczne (biologia/przyroda, wychowanie fizyczne, język obcy nowożytny, wiedza o społeczeństwie) zwrócono się do specjalistów w zakresie tych przedmiotów z prośbą o komentarz dotyczący ich realizacji, a także przykłady scenariuszy zajęć.

[Spis treści](#)

10. Promocja zdrowia i edukacja zdrowotna : przewodnik dla edukatorów zdrowia / Katarzyna Borzucka-Sitkiewicz. Kraków : "Impuls", 2006. – 172 s.

Książka przedstawia charakterystykę podstawowych mechanizmów socjalizacji zdrowotnej z uwzględnieniem socjalizacji zdrowotnej w rodzinie. Uzasadnia potrzebę promowania zdrowia, koncentrując się przede wszystkim na koncepcji szkoły promującej zdrowie. Prezentuje teoretyczne i metodyczne założenia odnoszące się do wdrażania i realizacji edukacji zdrowotnej w szkole. Książka adresowana do nauczycieli i studentów kierunków - pedagogika zdrowia i edukacja zdrowotna.

[Spis treści](#)

11. Wychowanie zdrowotne w nauczaniu przedmiotowym : propozycje metodyczne dla nauczycieli / Cezary Stypułkowski. Kraków : "Impuls", 2002. – 356 s.

Książka jest pionierskim opracowaniem metod oddziaływań wychowawczo-zdrowotnych w procesie nauczania obowiązkowych przedmiotów szkolnych na wszystkich poziomach rozwoju wychowanków. Zbiór wiadomości bezpośrednio i pośrednio związanych ze zdrowiem ułatwi każdemu nauczycielowi propagowanie treści wychowawczo-zdrowotnych w ramach obligatoryjnych przedmiotów szkolnych.

[Spis treści](#)

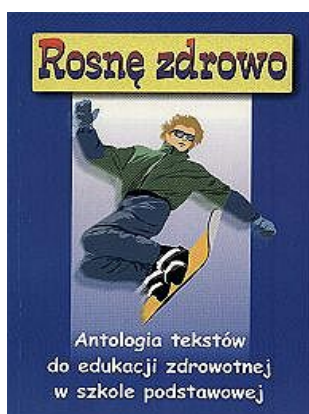
12. Zachowania zdrowotne młodzieży : uwarunkowania podmiotowe i rodzinne / Magdalena Zadworna-Cieślak, Nina Ogińska-Bulik. Warszawa : Difin, 2011. – 198 s.

Publikacja ma charakter teoretyczno-empiryczny. Opisano pojęcia i rodzaje zachowań zdrowotnych oraz powiązania wybranych aspektów stylu życia ze zdrowiem. Przedstawiono specyfikę rozwojową okresu adolescencji oraz rolę rodziny w okresie dorastania. Dokonano też przeglądu badań monitorujących zachowania pro- i antyzdrowotne młodzieży. Następnie zaprezentowano kwestie związane z profilaktyką, promocją zdrowia i edukacją zdrowotną. Opisano uwarunkowania zachowań zdrowotnych - społeczno-kulturowe i podmiotowe. W dalszej części publikacji scharakteryzowano metodologie badań własnych i zaprezentowano ich wyniki. Ostatni rozdział zawiera propozycje programu profilaktycznego, którego celem jest kształtowanie zachowań prozdrowotnych, przeznaczonego dla młodzieży, ale obejmującego także oddziaływania skierowane do rodziców.

[Spis treści](#)

13. Rosnę zdrowo : antologia tekstów do edukacji zdrowotnej w szkole podstawowej / wybór i oprac. Małgorzata Kaliszewska. Bielsko-Biała : "Kleks", 2000. – 203 s.

Materiały pomocnicze dla uczniów szkoły podstawowej.

[Spis treści](#)

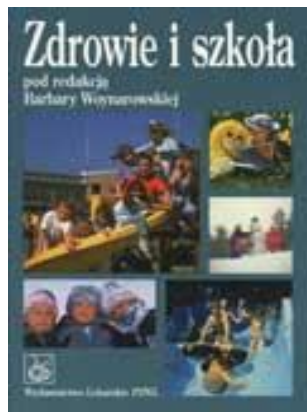
14. Środowisko rodzinne w trosce o zdrowie dziecka / Joanna Bulska. Toruń : Wydawnictwo Edukacyjne "Akapit", 2012. – 178 s.

Książka zawiera teoretyczne i praktyczne wskazówki dla rodziców, rodzice, wychowawców, nauczycieli oraz studentów kierunków pedagogicznych na temat tworzenia dzieciom zdrowego startu w życie.

[Spis treści](#)

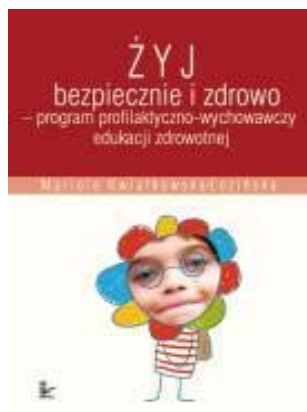
15. Zdrowie i szkoła / pod red. Barbary Woynarowskiej ; aut. Jadwiga Bogucka [et al.]. Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2000. – 593 s.

Książka ma charakter interdyscyplinarny. Ujęto w niej zagadnienia medyczne, psychologiczne, edukacyjno-dydaktyczne, społeczne i organizacyjne. Przekazano najnowsze poglądy i doświadczenia związane z edukacją zdrowotną, profilaktyczną opieką nad uczniami i tworzeniem szkoły promującej zdrowie. Publikacja przeznaczona jest dla lekarzy specjalizujących się w dziedzinie medycyny szkolnej, pediatrów, lekarzy rodzinnych i pielęgniarek szkolnych, a także nauczycieli, pedagogów oraz rodziców, których dzieci są w wieku szkolnym.

[Spis treści](#)

16. "Żyj bezpiecznie i zdrowo" - program profilaktyczno-wychowawczy edukacji zdrowotnej / Mariola Kwiatkowska-Łozińska. Kraków : Oficyna Wydawnicza "Impuls", 2007. – 147, [1] s.

Przedstawiony w książce program to zbiór konkretnych scenariuszy zajęć. Książka jest propozycją pracy profilaktyczno-wychowawczej, w której głównym założeniem jest wyposażenie uczniów w wiedzę na temat zachowań zdrowotnych. Zaproponowane działania i zadania są ukierunkowane na aktywność uczniów. Poruszane zagadnienia dotyczą problemu agresji, uzależnienia, bezpieczeństwa i zachowań zdrowotnych, są bardzo aktualne i dotyczą coraz młodszych uczniów. Program może być realizowany na lekcjach wychowawczych, ale nie tylko. Książka jest dostosowana także do pracy w gimnazjach specjalnych.

[Spis treści](#)

Rozdziały z wydawnictw zwartych

1. Budowanie kompetencji zdrowotnych ludzi w środowisku ich życia : propozycje metodyczne dla pedagogów, nauczycieli, wychowawców i pracowników medycznych, wskazówki dla rodziców / Joanna Bulska. Toruń : Wydawnictwo Edukacyjne "Akapit", 2008. *Zdrowie i jego społeczno-środowiskowe uwarunkowania*, s. 12-27

[Tekst rozdziału](#)

2. Budowanie kompetencji zdrowotnych ludzi w środowisku ich życia : propozycje metodyczne dla pedagogów, nauczycieli, wychowawców i pracowników medycznych, wskazówki dla rodziców / Joanna Bulska. Toruń : Wydawnictwo Edukacyjne "Akapit", 2008. *Uczenie się – nauczanie edukacji zdrowotnej*, s. 78-92

[Tekst rozdziału](#)

3. Budowanie kompetencji zdrowotnych ludzi w środowisku ich życia : propozycje metodyczne dla pedagogów, nauczycieli, wychowawców i pracowników medycznych, wskazówki dla rodziców / Joanna Bulska. Toruń : Wydawnictwo Edukacyjne "Akapit", 2008. *Szkoła – ważne środowisko działań na rzecz zdrowia*, s. 40-47

[Tekst rozdziału](#)

4. Edukacja zdrowotna : podręcznik akademicki / Barbara Woynarowska. Wyd. 2, 1 dodr. Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2012. *Edukacja zdrowotna – podstawy teoretyczne i metodyczne*, s. [15]-43

[Tekst rozdziału](#)

5. Edukacja zdrowotna : podręcznik akademicki / Barbara Woynarowska. Wyd. 2, 1 dodr. Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2012. *Zdrowie psychospołeczne - wybrane zagadnienia*, s. [389]-482

[Tekst rozdziału](#)

6. Edukacja zdrowotna : systemowa analiza zagadnień / Czesław Lewicki. Rzeszów : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2006. *Efekty systemu edukacji zdrowotnej – ocena zdrowia rozwoju, sprawności, aktywności fizycznej oraz wiedzy zdrowotnej dzieci i młodzieży*, s. 242-263

[Tekst rozdziału](#)

7. Edukacja zdrowotna : systemowa analiza zagadnień / Czesław Lewicki. Rzeszów : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2006. *Ewaluacja systemu edukacji zdrowotnej*, s. 264-281

[Tekst rozdziału](#)

8. Edukacja zdrowotna : systemowa analiza zagadnień / Czesław Lewicki. Rzeszów : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2006. *Kształtowanie postaw zdrowotnych dzieci i młodzieży*, s. 225-241

[Tekst rozdziału](#)

9. Edukacja zdrowotna : systemowa analiza zagadnień / Czesław Lewicki. Rzeszów : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2006. *System edukacji zdrowotnej szkoły*, s. 171-[224]

[Tekst rozdziału](#)

10. *Pedagogika zdrowia – teoria wychowania zdrowotnego i edukacji zdrowotnej*. W: Pedagogika / red. nauk. Wiesława Ciechaniewicz ; [aut. Wiesława Ciechaniewicz et al.]. Wyd. 2 uaktual. i rozszerz. Warszawa : Wydawnictwo Lekarskie PZWL, cop. 2008. s. 285-[298]

[Tekst rozdziału](#)

Materiały z Internetu

1. Edukacja zdrowotna po reformie programowej / Barbara Woynarowska. [online]. [dostęp: 16 stycznia 2014]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.kuratorium.waw.pl/files/f-3508-2-ez_w_reformie_programowej_b_woynarowska.pdf
Historia edukacji zdrowotnej w podstawie programowej kształcenia ogólnego – prezentacja Power Point.
2. Edukacja zdrowotna w podstawie programowej kształcenia ogólnego, jako fundament dla szkolnego programu profilaktyki / Barbara Woynarowska. [online]. [dostęp: 7 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.ore.edu.pl/strona-ore/index.php?option=com_phocadownload&view=category&download=1358:edukacja-zdrowotna-w-podstawie-programowej-ksztacenia-oglnego-jako-fundament-dla-szkolnego-programu-profilaktyki&id=126:podstawy-profilaktyki&Itemid=1148
3. Edukacja zdrowotna w szkole / Izabella Lutze. W: Twoje Lekcje. [online]. [dostęp: 21 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web:
<http://www.twojelekcje.pl/do-poczytania-do-pobrania/wychowanie/art,58,edukacja-zdrowotna-w-szkole.html>
Wskazówki nauczyciela praktyka dla prowadzących zajęcia z edukacji zdrowotnej w szkole. Budowanie i realizacja planu działań zdrowotnych.
4. Organizacja i realizacja edukacji zdrowotnej w szkole : poradnik dla dyrektorów szkół i nauczycieli szkół podstawowych / pod red. pod redakcją Barbary Woynarowskiej. – Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji, 2012. – 96 s. [online]. [dostęp: 7 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.ore.edu.pl/strona-ore/index.php?option=com_phocadownload&view=category&download=973:organizacja-i-realizacja-edukacji-zdrowotnej-w-szkole&id=65:materiy-dot.-programu-edukacja-zdrowotna&Itemid=1105
E-poradnik dla dyrektorów i nauczycieli - publikacja, w której dyrektorzy i nauczyciele znajdą wskazówki, w jaki sposób realizować zapisy z podstawy programowej z zakresu edukacji zdrowotnej, w tym zagadnień dotyczących bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego uczniów.
5. Organizacja i realizacja edukacji zdrowotnej w szkole : poradnik dla dyrektorów szkół i nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych / pod red. Barbary Woynarowskiej. – Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji, 2012. – 97 s. [online]. [dostęp: 7 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.ore.edu.pl/strona-ore/index.php?option=com_phocadownload&view=category&download=975:organizacja-i-realizacja-edukacji-zdrowotnej-w-szkole&id=65:materiy-dot.-programu-edukacja-zdrowotna&Itemid=1105
E-poradnik dla dyrektorów i nauczycieli - publikacja, w której dyrektorzy i nauczyciele znajdą wskazówki, w jaki sposób realizować zapisy z podstawy programowej z zakresu edukacji zdrowotnej, w tym zagadnień dotyczących bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego uczniów.
6. Organizacja i realizacja edukacji zdrowotnej w szkole : poradnik dla dyrektorów szkół i nauczycieli gimnazjum / pod red. Barbary Woynarowskiej. – Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji, 2012. [online] [dostęp: 7 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.ore.edu.pl/strona-ore/index.php?option=com_phocadownload&view=category&download=974:organizacja-i-realizacja-edukacji-zdrowotnej-w-szkole&id=65:materiy-dot.-programu-edukacja-zdrowotna&Itemid=1105
E-poradnik dla dyrektorów i nauczycieli - publikacja, w której dyrektorzy i nauczyciele znajdą wskazówki, w jaki sposób realizować zapisy z podstawy programowej z zakresu edukacji zdrowotnej, w tym zagadnień dotyczących bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego uczniów.
7. Poradnik orędownictwa na rzecz HEPS : argumenty i strategie tworzenia polityki zdrowotnej w szkole / Electra Bada [i in.]. – Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji, 2009. – 27 s. [online]. [dostęp: 7 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web:

http://www.ore.edu.pl/phocadownload/pracownie/promocja_zdrowia/poradnik%20ordownictwa%20na%20rzecz%20heps.pdf

Dotyczy tworzenie na poziomie kraju, regionu i lokalnym polityki w zakresie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej w szkołach, z wykorzystaniem podejścia szkół promujących zdrowie.

8. Promocja zdrowia i profilaktyka w praktyce szkolnej / oprac. Krystyna Jachowska-Fiklewicz, Barbara Szkopek. W: profesor.pl serwis edukacyjny. [online]. [dostęp: 21 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web:

http://profesor.pl/mat/n14/pokaz_material_tmp.php?plik=n14/n14_b_szkopek_040606_2.php&id_m=17223

Opracowanie w którym przedstawiono zagadnienia: propagowanie idei promocji zdrowia wśród dzieci i młodzieży w szkole. Interdyscyplinarny charakter edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia. podejście holistyczne w edukacji zdrowotnej, opracowanie i wprowadzenie działań profilaktycznych w szkole. Kształtowanie postaw i umiejętności prozdrowotnych wśród uczniów i nauczycieli i inne.

9. Pyrkowa kraina. [online]. [dostęp: 16 stycznia 2014] dostępny w World Wide Web:

<http://www.pyrek.pl/>

Pierwszy w Polsce, innowacyjny policyjny serwis edukacyjny. Jest to najnowsze narzędzie w ramach Policyjnego Programu Edukacyjnego "Z Pyrkiem bezpiecznie!". Portal przeznaczony jest dla dzieci, rodziców i nauczycieli.

10. Rok Szkoły w Ruchu. W: Ministerstwo Edukacji Narodowej. [online]. [dostęp: 21 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web:

<http://www.szkoław ruchu.men.gov.pl/>

Strona Rok Szkoły w Ruchu, który ogłoszony został na rok szkolny 2013/14 i jest kontynuacją dotychczasowych działań w ramach akcji Ministerstwa Edukacji Narodowej pod nazwą Rok Bezpiecznej Szkoły. Założeniem jest promocja aktywnego trybu życia, działań na rzecz bezpieczeństwa dzieci oraz kształtowania w nich prawidłowych nawyków zdrowotnych.

1.3.1. Zdrowe odżywianie i zdrowy styl życia

Artykuły z wydawnictw ciągłych

1. Aktywne i zdrowe pierwszaki w Szkole Podstawowej w Studzianie / Lidia Kielbon-Bester // Życie Szkoły. – 2012, nr 2, s. 20
Kształtowanie nawyków zdrowego odżywiania i aktywności fizycznej w klasach I-III szkoły podstawowej jako ważne zadanie edukacji zdrowotnej realizowanej w szkole.
2. Choroby cywilizacyjne i społeczne XXI wieku : realizacja ścieżki prozdrowotnej metoda projektów / Dorota Serwik-Porowska, Renata Waczyńska-Wróblewska // Edukacja Zdrowotna i Promocja Zdrowia w Szkole. – 2005, z. 9, s. 44-46
Przykład projektu realizacji ścieżki prozdrowotnej (promowanie zdrowego stylu życia, przyjmowanie odpowiedzialnej postawy za obecny i przyszły stan swojego zdrowia, kształtowanie postaw prozdrowotnych). Zestaw tematów dotyczących zagrożeń cywilizacyjnych i społecznych XXI wieku (np. choroby układu oddechowego, alergie, choroby układu nerwowego, AIDS). Prezentacja multimedialna o nikotynizmie.
3. Co szkodzi sercu? / Aldona Plechan // Przegląd Oświatowy. – 2008, nr 4, s. 16
Badania przeprowadzone w grudniu 2006 r. w grupie dzieci i młodzieży w wieku 11-16 lat. Dzieci nie ćwiczą. Biernie palą. Ulegają stresom. Nie jedzą śniadania. Promocja zdrowia i profilaktyka chorób układu krążenia.
4. Czym skorupka za młodu - czyli holistyczne ujmowanie człowieka / Jolanta Nadolna, Jarosław Pietowski // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2013, nr 2, s. 28-29
Opis działań podjętych w Zespole Szkół nr 10 w Bydgoszczy i w Gimnazjum Publicznym w Białych Błotach w celu propagowania wśród dzieci zdrowego stylu życia.

5. Czystość to zdrowie - mówi przysłowie / Ewelina Gutkowska-Wyrzykowska. – Bibliogr. // *Życie Szkoły*. – 2011, nr 2, s. 30-32
Niska frekwencja na zajęciach wychowania fizycznego w edukacji wczesnoszkolnej. Autorski cykl scenariuszy mobilizujących do udziału w zajęciach ruchowych, przestrzegania higieny osobistej oraz dbania o zdrowie szeroko pojęte.
6. Dbamy o zdrowie - inscenizacja / Selwana Szolek // *Życie Szkoły*. – 2012, nr 9, s. 36-38
Do realizacji na poziomie edukacji wczesnoszkolnej.
7. Dbamy o zdrowie : scenariusz zajęć / Ewelina Gutkowska-Wyrzykowska // *Życie Szkoły*. – 2011, nr 7, s. 35-38
Konspekt zajęć z zakresu edukacji zdrowotnej (rozumienie potrzeby dbania o zdrowie) do wykorzystania w klasach I-III szkoły podstawowej.
8. Edukacja zdrowotna - prawidłowe odżywianie / Mateusz Ziemia, Urszula Kierczak // *Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne*. – 2011, nr 9, s. 15-20
Zasady prawidłowego odżywiania. Uczestnictwo szkoły w promowaniu zdrowego żywienia. Integracja działań prozdrowotnych w obrębie środowiska szkolnego i rodzinnego.
9. Edukacja żywieniowa wychowanków burs / Edyta Sieradz // *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*. – 2011, nr 7, s. 43-47
Rola placówek opiekuńczo-wychowawczych i żywienia przez nie świadzonego w edukacji żywieniowej młodzieży szkolnej. Badania.
10. Hartuj się, a będziesz zdrow - scenariusz przedstawienia / Anna Fafara-Iskra // *Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne*. – 2009, nr 1, s. 38-40
Inszenizacja dla szkoły podstawowej promująca zdrowy tryb życia oparta na kreskówce o Smerfach.
11. Higiena osobista elementem zdrowego stylu życia - scenariusz zajęć dla klasy I / Ewelina Gutkowska-Wyrzykowska // *Życie Szkoły*. – 2012, nr 2, s. 21-23
Scenariusz wraz z materiałami pomocniczymi do wykorzystania w edukacji wczesnoszkolnej.
12. Higiena : scenariusz zajęć / Ewelina Gutkowska-Wyrzykowska // *Życie Szkoły*. – 2011, nr 3, s. 29-32
Scenariusz zajęć z higieny osobistej w życiu człowieka do przeprowadzenia w klasach I-III w szkole podstawowej.
13. Jak należy dbać o zdrowie? - fragment scenariusza zajęć dla klasy II / Iwona Gil // *Nauczanie Początkowe : kształcenie zintegrowane*. – R. 29 (51), nr 4 (2005/2006), s. 80-84
Szkoła podstawowa.
14. Jak pomagać dzieciom zdrowo żyć? / Beata Godyła // *Świetlica w Szkole*. – 2010, [nr] 2, s. 17-18
Poruszenie zagadnień związanych z promocją zdrowia oraz omówienie autorskiego programu profilaktyczno-zdrowotnego "Zdrowe ciało - zdrowy umysł" propagującego zdrowy styl życia, realizowanego w świetlicy szkolnej, jak również w formie dodatkowych zajęć prozdrowotnych. Przykładowy konkurs świetlicowy "Dbamy o swoje zdrowie".
15. Jestem zdrowy / Ewelina Gutkowska-Wyrzykowska // *Życie Szkoły*. – 2011, nr 4, s. 48-49
Temat: Jestem czysty. Jestem zdrowy. Edukacja wczesnoszkolna.
16. Jestem zdrowy : scenariusz zajęć / Damian Oterman // *Życie Szkoły*. – 2011, nr 7, s. 28-34
Konspekt zajęć z zakresu edukacji zdrowotnej kształtujący prawidłowe nawyki żywieniowe wśród dzieci w klasach I-III szkoły podstawowej.
17. Kształtowanie umiejętności społecznych i życiowych dziecka w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym - program edukacyjny "Zosia Samosia idzie w świat" / Izabela Zajączkowska, Renata Majewska // *Edukacja Zdrowotna i Promocja Zdrowia w Szkole*. – 2005, z. 9, s. 73-79
Przygotowanie nauczycieli do prowadzenia zajęć kształcących umiejętności życiowe dzieci. Nauka lepszego funkcjonowania w relacjach społecznych i efektywnego radzenia sobie w sytuacjach trudnych. Promocja zdrowia psychicznego dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Scenariusze zajęć "Zosia Samosia idzie w świat", "Siedmiomilowe buty".

18. Kwiecień - miesiącem zdrowia : propozycja zajęć z dziećmi w świetlicy szkolnej / Maria Danel // Świetlica w Szkole. – 2009, [nr] 1, s. 18
Propozycje tematów do omówienia na zajęciach. Przykładowy plan tygodnia dotyczący właściwego odżywiania.
19. Lider & Kultura Fizyczna : edukacja zdrowotna w szkole. Cz. 3 : techniki pracy skutecznej / oprac. Zbigniew Cendrowski // Lider. – 2011, nr 4, s. 13-20
Podstawowe zasady skutecznej pracy liderów zdrowego stylu życia, katalog najczęściej popełnianych przez nich błędów, techniki perswazji.
20. Młodzież o odżywianiu się i atrakcyjności fizycznej / Marta Kowalczyk // Nowa Szkoła. – 2008, nr 2, s. 47-54
Analiza badań przeprowadzonych wśród uczniów dotyczących sposobu odżywiania się młodzieży.
21. Nowy rok, nowe postanowienia / Katarzyna Kwaśniak // Nasz Czas. – 2007, nr 1, s. 20-22
Scenariusz inscenizacji sztuki teatralnej propagującej wśród dzieci zdrowe odżywianie.
22. Obraz społeczności uczniowskiej - pozalekcyjna aktywność fizyczna, odżywianie, uzależnienia / Magdalena Krzelowska // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2013, nr 9, s.13-18
Wyniki badań dotyczących uczestnictwa młodzieży w różnych formach aktywności ruchowej, sposobu odżywiania oraz rodzajów uzależnień. Badanie przeprowadzono w lutym 2012 r. na grupie 200 uczniów klas pierwszych i drugich Kłodzkiej Szkoły Przedsiębiorczości.
23. Odpowiedzialność za ciało i zdrowie - perspektywa edukacyjna / Mirosław Kowalski. – Bibliogr. // Wychowanie na Co Dzień. – 2008, nr 6, s. 6-10
Ponowoczesny kult ciała i zdrowego stylu życia lansowany wśród dzieci i młodzieży. Szkoła a wychowanie ku odpowiedzialności za własne ciało i zdrowie w aspekcie doskonalenia osobowego.
24. Po rozum do głowy : (scenka propagująca wśród dzieci zdrowy styl życia) / Grażyna Lapeusz // Wszystko dla Szkoły. – 2012, nr 7/8, s. 27
25. Program promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej : w przedszkolu samorządowym nr 6 w Bartoszycach (rok szkolny 2004/2005) / Anna Sobolewska // Lider. – 2005, nr 2, s. 16-18
Promocja zdrowego stylu życia w przedszkolu.
26. Program przedsięwzięcia profilaktycznego : w szkole podstawowej nr 1 w Mławie w roku szkolnym 2003/2004 / Jadwiga Bugaj [i in.] // Lider. – 2005, nr 3, s. 8
Promocja zdrowego stylu życia w klasach IV-VI.
27. Promocja zdrowia : nowe zadania edukacyjne dla bibliotek szkolnych / Barbara Mauer-Gorska. – Summ. – Bibliogr. // Kwartalnik Pedagogiczny. – R. 53 (2008), nr 1, s. [167]-178
Rola tej instytucji pedagogicznej może polegać na udziale w zakresie wiedzy o zdrowiu, jak m.in.: realizacji narodowych programów zdrowia, rozwijania indywidualnych umiejętności dbania o zdrowie, tworzenia środowiska sprzyjającego zdrowiu itp.
28. Promocja zdrowia w Zespole Szkół w Trzciny / Ludomir Mastej // Edukacja Zdrowotna i Promocja Zdrowia w Szkole. – 2005, z. 9, s. 49-51
Przykład szkolnego programu obejmującego bezpieczeństwo, higienę, zdrowie psychiczne i fizyczne. Cele to m.in. kształtowanie umiejętności życiowych w zakresie zdrowia psychofizycznego, wpojenie zasad zdrowego trybu życia. Szkolenie nauczycieli w ramach wdn-u, rodziców i uczniów w zakresie ścieżki prozdrowotnej.
29. Promuj zdrowie! : (scenariusz zajęć do wykorzystania na 2 godzinach wychowawczych) / Agnieszka Fijałkowska // Wszystko dla Szkoły. – 2011, nr 6, s. 15
Zajęcia z wykorzystaniem książek i czasopism na temat zdrowia dla uczniów gimnazjum.

30. Promujemy zdrowie / Jowita Panek, Krystyna Zazula-Sielawska, Iwona Kuźnik // *Nasz Czas.* – 2006, nr 6, s. 3-4
Prezentacja konkursu zorganizowanego w szkole podstawowej w ramach obchodów Światowego Dnia Zdrowia.
31. Przeciw przeciążonym tornistrom szkolnym - program działań zapobiegających i kompensujących / Alicja Romanowska // *Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne.* – 2009, nr 5, s. 52-59
Program zapobiegający powstawaniu deformacji i dysfunkcji kręgosłupa i postawy ciała.
32. Przełom : krzesło nr 1 w Europie // *Życie Szkoły.* – 2012, nr 4, s. [18]-[19]
Promocja zdrowej sylwetki na pierwszym etapie edukacji. Propozycja wyposażenia szkół w odpowiednie krzesła dla dzieci. Profilaktyka wad postawy.
33. Przygoda z warzywami / Katarzyna Ślęzak // *Życie Szkoły.* – 2011, nr 6, s. 22-24, 26-[28]
Zajęcia dla klasy III szkoły podstawowej, rozwijające inteligencję wielorakie, z wykorzystaniem naturalnych okazów oraz książki pt. Zielnik. Warzywa".
34. Realizacja ścieżki międzyprzedmiotowej "Edukacja prozdrowotna" w Zasadniczej Szkole Zawodowej w zawodzie "Sprzedawca" / Janusz Zajac // *Edukacja Zdrowotna i Promocja Zdrowia w Szkole.* – 2005, z. 9, s. 46-48
Przykłady zajęć prowadzonych metodą projektów z zakresu ścieżki prozdrowotnej ("Zasady racjonalnego żywienia w ważnych okresach życia", "Żywienie a samopoczucie i zdolność do pracy", "Wybór sprzyjających zdrowiu produktów"). Przedmioty ogólnokształcące, zawodowe i godziny wychowawcze, na których realizowano edukację prozdrowotną. Współpraca z rodzicami w tym zakresie.
35. Rozum i mięśnie : rozgrywki sportowo-intelektualne dla klas IV-VI szkoły podstawowej / Aleksandra Sztuka [i in.] // *Wychowawca.* – 2010, nr 7/8, s. 36-[37]
Konkurencje sportowe i sprawdzające wiedzę uczniów na temat zdrowego stylu życia i odżywiania.
36. Scenariusz imprezy "Dziś Dzień Ziemi świętujemy - zdrowe życie promujemy" / Renata Jaroszewicz, Joanna Ciura // *Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne.* – 2005, [nr] 5, s. 25-29
37. "Serdeczne lekcje" w ramach ogólnopolskiej akcji "Serwiera dla Serca" / Marlena Zielińska, Dawid Basak, Maria Magdalena Dąbrowska // *Biologia w Szkole z Przyrodą.* – 2011, nr 1, s. 48-55
Scenariusz lekcji dla klas IV-VI szkoły podstawowej na temat profilaktyki chorób układu sercowo-naczyniowego.
38. "Smacznie i zdrowo - jak z apetytem dbam o zdrowie" : projekt edukacyjny dla uczniów klasy III / Mirosława Parlak // *Nauczanie Początkowe : kształcenie zintegrowane.* – R. 29 (51), nr 2 (2005/2006), s. 81-83
Prawidłowe odżywianie w zachowaniu i utrzymaniu zdrowia - edukacja wczesnoszkolna.
39. Święto jabłka - scenariusz spotkania z rodzicami dla klasy III / Monika Richert // *Życie Szkoły.* – 2012, nr 8, s. 22-24
Zajęcia mające na celu zachęcenie dzieci do spożywania owoców, a także zaktywizowanie rodziców do współpracy ze szkołą w celu ujednoczenia oddziaływań prozdrowotnych.
40. "To śmieci tuczą dzieci!" : (scenariusz przedstawienia promującego zdrową żywność i zdrowy styl życia) / Agnieszka Fijałkowska // *Wszystko dla Szkoły.* – 2011, nr 6, s. 4-6
41. Trochę wyszczupleć! [Cz. 5] / Tomasz Garstka. - (Małe i duże problemy okresu dorastania) // *Głos Nauczycielski.* – 2011, nr 34, s. 16
Zajęcia profilaktyczne w szkole jako jedna z form zapobiegania anoreksji u dziewcząt i chłopców.
42. Turniej wiedzy o zdrowiu : scenariusz zajęć / Agnieszka Gromelska, Renata Żukowska // *Życie Szkoły.* – 2011, nr 10, s. 32-34
Konspekt zajęć z zakresu edukacji zdrowotnej do wykorzystania w klasach I-III szkoły podstawowej. Kształcenie umiejętności dbania o zdrowie, rozumienie znaczenia aktywności fizycznej, higieny osobistej i zdrowego odżywiania dla zdrowia człowieka.

43. W zdrowym ciele zdrowy duch / Natalia Minge, Krzysztof Minge // Głos Pedagogiczny. – 2012, nr 37, s. 18-21
Edukacja zdrowotna. Tematy: 1. Sen lekarstwem na lepsze stopnie? (dla uczniów gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych), 2. O sposobach radzenia sobie ze stresem, 3. Niewolnicy kolorowego pudełka - o tym, dlaczego warto ograniczyć telewizję.
44. Warunki i działania dla zwiększenia aktywności fizycznej uczniów - opinie dyrektorów szkół / Barbara Woynarowska, Joanna Mazur, Anna Kowalewska // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2008, nr 3, s. 9-15
Zdrowotne zachowania dzieci i młodzieży szkolnej. Udział szkoły w zapobieganiu otyłości u uczniów - propagowanie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej. Omówienie wyników badań.
45. Wiem, co jem / Katarzyna Kwaśniak // Nasz Czas. – 2007, nr 2, s. 16-17
Propozycja szkolnej kampanii pod hasłem "Wiem, co jem" - promującej zdrowe nawyki żywieniowe.
46. Wiem, co jem - czyli zdrowe odżywianie : program edukacji zdrowotnej / Selwana Szolek // Życie Szkoły. – 2011, nr 7, s. 24-26
Program edukacji zdrowotnej z zakresu zdrowego odżywiania do wykorzystania w klasach I-III szkoły podstawowej.
47. Wiem co jem - żyję zdrowo i kolorowo / Jolanta Piętowska, Katarzyna Zielińska // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2012, nr 9, s. 13-14
Opis działań z edukacji zdrowotnej prowadzonych w Zespole Szkół nr 10 w Bydgoszczy.
48. Wychowanie do zdrowia / Beata Fedyn. – Bibliogr. // Życie Szkoły. – 2007, nr 9, s. 5-9
Edukacja zdrowotna w nauczaniu początkowym. Kształtowanie postaw prozdrowotnych, przyswajanie podstaw wiedzy o zdrowiu, jego ochronie i promocji, jako część procesu pedagogicznego. Nowe spojrzenie na wychowanie zdrowotne. Rola nauczyciela, jako przewodnika i doradcy.
49. Wychowanie zdrowotne : czy dźwiękami można zabić? / Grażyna Rura // Życie Szkoły. – 2009, nr 3, s. 32-36
Plan zajęć na temat szkodliwości hałasu. Poziom edukacji wczesnoszkolnej. Pomocnicze informacje na temat hałasu dla nauczyciela.
50. Zadbaj o swój kręgosłup : szkolna kampania zdrowotna pod hasłem "Trzymaj się prosto" / Katarzyna Kwaśniak // Nasz Czas. – 2007, nr 8, s. 7
51. Zdrowe i bezpieczne dziecko : scenariusz konkursu dla 7-latków / Alina Kojder // Wychowawca. – 2010, nr 7/8, s. 38-39
Scenariusze lekcji pt. "W zdrowym ciele zdrowy duch" oraz "Dbamy o zdrowie". Tabela opisująca rodzaj aktywności dzieci oraz przewidywane osiągnięcia. W ramach zajęć lekcyjnych realizacja konkursu prozdrowotnego.
52. Znaczenie prawidłowego żywienia dla zdrowia dzieci i młodzieży / Karina Leksy. – Bibliogr. // Wychowanie na Co Dzień. – 2012, nr 10/11, s. 38-42
Zasady zdrowego żywienia dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. Moda na fast – food? : stan badań. Znaczenie edukacji zdrowotnej w kształtowaniu zdrowych nawyków żywieniowych dzieci i młodzieży.
53. Życie bez uzależnień - przygotowanie ucznia do zdrowego stylu życia / Barbara Wolny. – Bibliogr. // Wychowanie na Co Dzień. – 2008, nr 10/11, s. 29-33
Edukacja zdrowotna - promocja stylu życia bez nałogów na wszystkich etapach edukacji szkolnej. Kształtowanie umiejętności życiowych.
54. "Żyj inaczej - nie ulegaj żadnej presji, baw się, działaj bez agresji" : (Samorządowa Szkoła Podstawowa - Autorski program prozdrowotny) / Grażyna Dereń-Dublicka, Krystyna Korczak // Lider. – 2005, nr 2, s. 13-15
Program profilaktyczny propagujący zdrowy styl życia.

55. Żyj zdrowo / Renata Grzegorzewicz-Zielony [i in.] // Wychowawca. – 2006, nr 10, s. [30]
Projekt edukacyjny dla szkół podstawowych.
56. Żyj zdrowo / Anna Kuczyńska, Grażyna Popielarz // Życie Szkoły. – 2007, nr 9, s. 37-40
Scenariusz zajęć świetlicowych w klasach 0-III o tematyce zdrowotnej.
57. Żyj zdrowo : Program Profilaktyki Zdrowotnej / Ewa Wędzina // Świetlica w Szkole. – 2008, [nr] 1, s. 17
Prezentacja autorskiego programu profilaktyki zdrowia realizowanego w trakcie zajęć świetlicowych, kształtującego nawyki higieniczne oraz zachowania prozdrowotne dzieci. Cele programu, metody, tematyka zajęć oraz ewaluacja.
58. Żyję zdrowo : scenariusz akademii dla uczniów klas 0-III szkoły podstawowej lub przedszkolaków / Tamara Kotarska. – Bibliogr. // Wychowawca. – 2009, nr 5, s. 28-29
59. Żyjmy zdrowo, kolorowo - scenariusz imprezy / Anna Fonfara-Iskra // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2008, nr 5, s. 58-60
Promowanie zdrowego stylu życia - inscenizacja okolicznościowa.

Wydawnictwa zwarte

1. Bezpieczeństwo dzieci : scenariusze zajęć dla rodziców i nauczycieli / Dorota Klus-Stańska, Marzena Nowicka. Wyd. 2. Kraków : Oficyna Wydawnicza "Impuls", 2002. – 210, [1] s.

Propozycje zajęć edukacyjnych przygotowujących dzieci z różnych grup wiekowych (od 5-15 lat) do dbania o ochronę swojego zdrowia i życia. Zajęcia dot.: budowy organizmu człowieka, zdrowego odżywiania, radzenia sobie w grupie, niebezpiecznych zabaw, bezpieczeństwa na drogach, radzenia sobie w kontaktach z osobami obcymi, odmowy brania środków odurzających i uczestnictwa w grupach antyspołecznych, działania policji. Podano cele zajęć, propozycje ćwiczeń. W aneksie zamieszczono materiały pomocnicze. Opracowanie dla nauczycieli i wychowawców. Książka stanowi zmodyfikowaną wersję pracy "Profilaktyka zagrożeń dzieci i młodzieży".

[Spis treści](#)

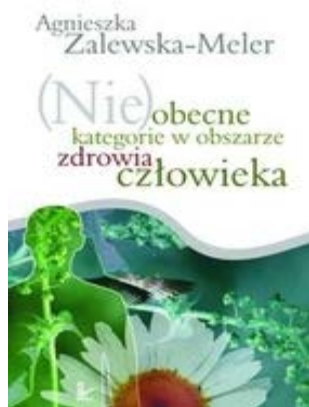
2. Kompendium wiedzy o żywności, żywieniu i zdrowiu : praca zbiorowa / pod red. Jana Gaweckiego i Teresy Mossor-Pietraszewskiej ; aut. Janusz Czapski [et al.]. Wyd. 1, 3 dodr. Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2008. – 450, [1] s.

Książka zawiera najnowsze informacje na temat produktów żywnościowych, ich przetwarzania i funkcjonowania na rynku oraz zasad zdrowego żywienia, czynnikach zdrowotnych.

[Spis treści](#)

3. (Nie)obecne kategorie w obszarze zdrowia człowieka / Agnieszka Zalewska-Meler. Kraków : Oficyna Wydawnicza "Impuls", 2009. – 92 s.

Co to jest zdrowy styl życia ? Co różni go od stylu życia konsumpcyjnego, biznesowego, ascetycznego ? Co to jest nuda i jaki ma wpływ na zdrowie? Na czym powinna polegać dbałość o zdrowie i ciało ? Głównym tematem tej książki jest szeroko rozumiana troska o zdrowie człowieka. Autorka odkrywa nowe sensy dbałości o nie. Przedstawia edukacyjną rolę filozofii, psychologii, pedagogiki, a nawet poezji, w służbie dla zdrowia. Autorka jest doktorem nauk o kulturze fizycznej w zakresie kultury fizycznej, a jej specjalność to teoria wychowania fizycznego oraz pedagogika zdrowia.

[Spis treści](#)

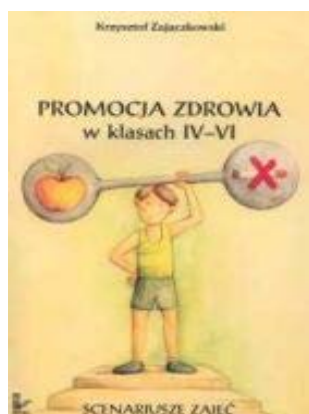
4. Pedagogiczna diagnoza i profilaktyka zaburzeń odżywiania się u młodzieży szkolnej / Marta Kowalczyk. Kraków : Oficyna Wydawnicza "Impuls", 2008. – 216 s.

Publikacja omawiająca zaburzenia odżywiania: anoreksję i bulimię. Pierwsza część to analiza teoretyczna w oparciu o literaturę medyczną i psychologiczną, druga to diagnoza zaburzeń odżywiania się młodzieży szkolnej w pracy pedagogicznej nauczyciela. Zamieszczono program profilaktyczny "Powstrzymać anoreksję i bulimię" wraz z rezultatami realizacji tegoż programu. Badaniami objęto uczniów Szkoły Podstawowej nr 29, Publicznego Gimnazjum nr 20 oraz IV Liceum Ogólnokształcącego w Białymstoku.

[Spis treści](#)

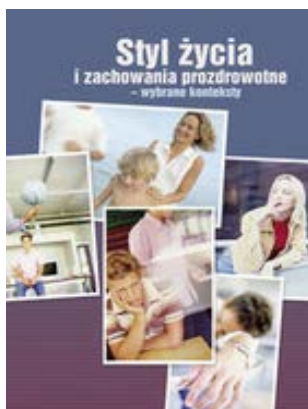
5. Promocja zdrowia w klasach IV-VI : scenariusze zajęć / Krzysztof Zajączkowski. Kraków : "Impuls", 2003. – 129, [1] s.

Program promocji zdrowia oparty na koncepcji wspierania rozwoju pełnego zdrowia, polegającej na podejmowaniu działań, które zmierzają do osiągnięcia przez człowieka stanu dobrego samopoczucia w czterech wymiarach zdrowia: fizycznym, psychicznym, społecznym i osobistym. Książka składa się z kilku części. W pierwszej z nich, teoretycznej umieszczono podstawowe informacje o okresie rozwojowym, w którym znajdują się uczniowie klas IV-VI, promocji zdrowia i profilaktyce oraz zasady prowadzenia zajęć w ramach tego programu. W części drugiej znajdują się scenariusze zajęć do przeprowadzenia z uczniami. Pozostałe pomoce (kolorowe rysunki, schematy) zapisano na dołączonej do książki płycie CD-ROM.

[Spis treści](#)

6. Styl życia i zachowania prozdrowotne : wybrane konteksty / pod red. Marioli Świdorskiej. Łódź : Wydawnictwo Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej, 2011. – 435, [1] s.

W publikacji autorzy starają się zgłębić aktualne tendencje w zakresie zachowań prozdrowotnych, zmian w stylu życia oraz stopnia świadomości zdrowotnej całej populacji i społeczności - dzieci, uczniów, osób dorosłych, m. in. nauczycieli wszystkich poziomów. Omawiane w publikacji zagadnienia dotyczą np.: obowiązków informacyjnych administracji publicznej w sferze zdrowia wspólnoty samorządowej, wiedzy o zdrowiu, nawykach żywieniowych i higienicznych okresu adolescencji, profilaktyki otyłości, skutków anoreksji i bulimii w kontekście biomedycznym i socjologicznym.

[Spis treści](#)

7. Zachowania zdrowotne młodzieży : uwarunkowania podmiotowe i rodzinne / Magdalena Zadworna-Cieślak, Nina Ogińska-Bulik. Warszawa : Difin, 2011. – 198 s.

Publikacja ma charakter teoretyczno-empiryczny. Opisano pojęcia i rodzaje zachowań zdrowotnych oraz powiązania wybranych aspektów stylu życia ze zdrowiem. Przedstawiono specyfikę rozwojową okresu adolescencji oraz rolę rodziny w okresie dorastania. Dokonano też przeglądu badań monitorujących zachowania pro- i antyzdrowotne młodzieży. Następnie zaprezentowano kwestie związane z profilaktyką, promocją zdrowia i edukacją zdrowotną. Opisano uwarunkowania zachowań zdrowotnych - społeczno-kulturowe i podmiotowe. W dalszej części publikacji scharakteryzowano metodologię badań własnych i zaprezentowano ich wyniki. Ostatni rozdział zawiera propozycje programu profilaktycznego, którego celem jest kształtowanie zachowań prozdrowotnych, przeznaczonego dla młodzieży, ale obejmującego także oddziaływania skierowane do rodziców.

[Spis treści](#)

Rozdziały z wydawnictw zwartych

1. Bezpieczeństwo dzieci : scenariusze zajęć dla rodziców i nauczycieli / Dorota Klus-Stańska, Marzena Nowicka. Wyd. 2. Kraków : Oficyna Wydawnicza "Impuls", 2002. *Rośnij zdrowo*, s. 17-23
- [Tekst rozdziału](#)
2. Szkoła ekorozwoju : scenariusze lekcji i materiały pomocnicze dla nauczycieli wydane w ramach programu "Aktywni z natury. Młodzi ambasadorzy skarbów natury małej ojczyzny" / [aut.: Beata Morka et al. ; red.: Katarzyna Soltan et al. ; il. Piotr Młodożeniec]. Warszawa : Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2008. *Co to znaczy żyć zdrowo*, s. 129-132
- [Tekst rozdziału](#)
3. Szkoła ekorozwoju : scenariusze lekcji i materiały pomocnicze dla nauczycieli wydane w ramach programu "Aktywni z natury. Młodzi ambasadorzy skarbów natury małej ojczyzny" / [aut.: Beata Morka et al. ; red.: Katarzyna Soltan et al. ; il. Piotr Młodożeniec]. Warszawa : Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2008. *Odpowiedzialny i zdrowy styl życia*, s. 125

[Tekst rozdziału](#)

4. Szkoła ekorozwoju : scenariusze lekcji i materiały pomocnicze dla nauczycieli wydane w ramach programu "Aktywni z natury. Młodzi ambasadorzy skarbów natury malej ojczyzny" / [aut.: Beata Morka et al. ; red.: Katarzyna Soltan et al. ; il. Piotr Młodożeniec]. Warszawa : Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2008. *W zdrowym ciele zdrowa żywność*, s. 126-128

[Tekst rozdziału](#)

5. Zabawy aktywizujące w przedszkolu. T. 1 / Brigitte von Wege, Mechthild Wessel ; [przekł. z jęz. niem. Edyta Panek]. Kielce : "Jedność", 2005. *Zdrowie i odżywianie się*, s. 71-86
Praca zawiera opracowane przez pedagogów łańcuchy oraz serie zabaw. Obszar tematyczny odżywianie się.

[Tekst rozdziału](#)

6. Zdrowie i szkoła / pod red. Barbary Woynarowskiej ; aut. Jadwiga Bogucka [et al.]. Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2000. *Higiena, szkolna*, s. 19-35

[Tekst rozdziału](#)

7. "Żyj bezpiecznie i zdrowo" - program profilaktyczno-wychowawczy edukacji zdrowotnej / Mariola Kwiatkowska-Łozińska. Kraków : Oficyna Wydawnicza "Impuls", 2007. *Umiem żyć zdrowo*, s. 47-69
Blok tematyczny Umiem żyć zdrowo - zawiera m. in. scenariusze zajęć dotyczące higieny osobistej, zdrowego odżywiania, dbałości o własne zdrowie.

[Tekst rozdziału](#)

Materiały z Internetu

1. Katalog i narzędzie HEPS : katalog i narzędzie do oceny jakości szkolnych interwencji dotyczących zdrowego żywienia i aktywności fizycznej / Kevin Dadaczynski [i in.]. – Warszawa: Ośrodek rozwoju Edukacji, 2010. [online]. [dostęp: 7 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.ore.edu.pl/phocadownload/pracownie/promocja_zdrowia/katalog%20i%20narzdzie%20heps.pdf
Poradnik stanowi trzecią część pakietu opracowanego w europejskim projekcie HEPS (Healthy Eating and Physical Activity in Schools) Zdrowe Żywienie i Aktywność Fizyczna w Szkole. W założeniu autorów projektu podejmowane działania projektowe mają prowadzić do zmian w sposobie żywienia i aktywności fizycznej uczniów i pracowników szkoły tak, aby sprzyjało to doskonaleniu zdrowia, poprawie samopoczucia (promocja zdrowia) i zapobieganiu otyłości (profilaktyka). Niniejszy poradnik przeznaczony jest dla osób/organizacji rządowych i pozarządowych inicjujących, planujących oraz wdrażających w szkołach interwencje (programy) dotyczące zdrowego żywienia i aktywności fizycznej.
2. Program autorski : Chcę żyć zdrowo i bezpiecznie / oprac. Katarzyna Frach. W: Pyrkowa Kraina. [online]. [dostęp: 16 stycznia 2014]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.pyrek.pl/panel_nauczycielski_152.html
Program edukacji prozdrowotnej jest przeznaczony do realizacji w klasach I-III szkoły podstawowej. Ma na celu przekazać wiedzę i ćwiczyć umiejętności dotyczące zdrowia, higieny i bezpieczeństwa.
3. Przewodnik HEPS : promowanie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej w szkołach / Anieke Boonen, Nanne de Vries, Silvia de Ruiters [i in.] ; tł. Barbara Woynarowska, Maria Sokołowska. [online]. [dostęp : 7 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.ore.edu.pl/phocadownload/pracownie/promocja_zdrowia/przewodnik%20heps.pdf
Przewodnik stanowi pierwszą część pakietu opracowanego w europejskim projekcie HEPS (Healthy Eating and Physical Activity in Schools) „Zdrowe Żywienie i Aktywność Fizyczna w Szkole” przeznaczony dla krajowych koordynatorów szkół promujących zdrowie oraz osób tworzących politykę w zakresie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej na poziomie kraju, regionu i lokalnym. Realizowany w ramach Programu Zdrowia Publicznego Unii Europejskiej. Czas realizacji projektu przypadał na lata 2009–2011.

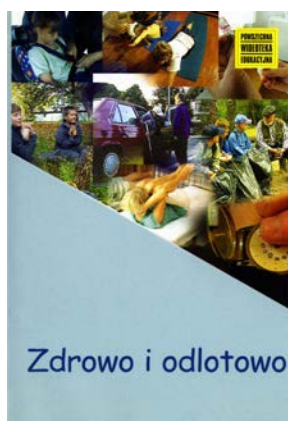

4. Scenariusz „Kraina zdrowia” / Joanna Pietrzak, Katarzyna Rybarczyk. W: CEO Centrum Edukacji Obywatelskiej. [online]. [dostęp: 27 grudnia 2013]. Dostępny w World Wide Web:
<http://www.ceo.org.pl/pl/poczytaj/news/scenariusz-kraina-zdrowia>
Rozbudzanie zainteresowania własnym zdrowiem i kształcenie prawidłowych nawyków żywieniowych dzieci najmłodszych, zapoznanie z wartościami odżywczymi warzyw i owoców.
5. Scenariusz zajęć dla uczniów klas I-III z zakresu edukacji dla bezpieczeństwa „Jestem bezpieczny w swoim domu” / oprac. Bożena Bała [i in.] [online]. [dostęp: 27 grudnia 2013]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.sp2.kwidzyn.pl/publikacje/scenariusze/Scenariusz_zaj_dla_uczniklasIII.htm
Scenariusz zawiera treści dotyczące bezpiecznego zachowania na terenie domu - zachowanie bezpieczeństwa w posługiwaniu się niebezpiecznymi narzędziami, środkami i urządzeniami.
6. Scenariusz zajęć lekcyjnych dla nauczycieli klas szkół podstawowych w zakresie sposobu żywienia / oprac. Sylwia Gudej. [online]. [dostęp: 27 grudnia 2013]. Dostępny w World Wide Web:
http://ptd.org.pl/wp-content/uploads/2012/12/Scenariusz-lekcji_Zdrowo-jem_Pu%C5%82apki-%C5%BCywieniowe_Sylwia-Gudej.pdf
Dwa scenariusze zajęć. Temat 1: Jem zdrowo. Temat 2: Pułapki żywieniowe – czego unikać, aby zdrowo jeść ?
7. Scenariusz zajęć z edukacji zdrowotnej dla kl. I-III / oprac. Małgorzata Gaj. W: eduForum.pl. [online]. [dostęp 21 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web:
<http://www.eduforum.pl/modules/Publikacje/files/%5B040304%5D%20Małgorzata%20Gaj%20-%20scenariusz%20Czystosc%20sprzy.doc>
Temat zajęć: Czystość sprzyja zdrowiu. Celem zajęć edukacyjnych jest kształtowanie postawy prozdrowotnej i prawidłowych nawyków higieny osobistej wśród najmłodszych uczniów.
8. Wspieranie dziecka z nadwagą i otyłością w społeczności szkolnej / pod red. Anny Oblacińskiej. Warszawa : Ośrodek Rozwoju Edukacji, 2013. [online]. [dostęp: 7 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.ore.edu.pl/strona-ore/index.php?option=com_phocadownload&view=category&download=2048:wspieranie-dziecka-z-nadwag-i-otyoci-w-spoecznoci-szkolnej&id=65:materiay-dot.-programu-edukacja-zdrowotna&Itemid=1105
Poradnik dotyczy praktycznych aspektów pracy z uczniem otyłym. Publikacja obejmuje zagadnienia z zakresu funkcjonowania dziecka na terenie szkoły, współpracy z rodzicami i pozaszkolnymi placówkami ochrony zdrowia oraz problematykę nowoczesnej edukacji zdrowotnej, polegającej na stosowaniu aktywizujących metod na zajęciach warsztatowych.
9. Wspólne drugie śniadanie w szkole : poradnik dla dyrektorów i pracowników szkół oraz rodziców uczniów / Barbara Woynarowska, Anna Oblacińska. – Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji, 2012. – 40 s. [online]. [dostęp: 7 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.ore.edu.pl/strona-ore/index.php?option=com_phocadownload&view=category&download=1555:wspolne-drugie-śniadanie-w-szkole.-poradnik-dla-dyrektorow-i-pracownikw-szk-oraz-rodzicw-uczniw&id=65:materiay-dot.-programu-edukacja-zdrowotna&Itemid=1105
Poradnik dla dyrektorów i pracowników szkół oraz rodziców uczniów pt. „Wspólne drugie śniadanie w szkole”. Publikacja zawiera materiały dotyczące teoretycznych postaw zasad zdrowego żywienia dzieci i młodzieży, przykłady dobrej praktyki oraz przykłady scenariuszy zajęć z uczniami i rodzicami. Publikacja w wersji elektronicznej.
10. Zdrowie i zachowania zdrowotne młodzieży szkolnej na podstawie badań HBSC 2010 / Joanna Mazur. [online]. [dostęp: 7 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.ore.edu.pl/strona-ore/index.php?option=com_phocadownload&view=category&download=1357:zdrowie-i-zachowania-zdrowotne-modziey-szkolnej-na-podstawie-bada-hbsc-2010&id=126:podstawy-profilaktyki&Itemid=1148
Badania HBSC stanowią szeroko zakrojony projekt badawczy ukierunkowany na śledzenie zmian w zakresie zdrowia i zachowań zdrowotnych młodzieży szkolnej. Prezentacja wyników badań ankietowych na terenie szkół za 2010 r.

11. Zdrowie – Kultura Zdrowotna – Edukacja : perspektywa społeczna i humanistyczna. T. 3 / red. nac. Tomasz Frołowicz, Tomasz Lisicki ; Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu im. Jędrzeja Śniadeckiego w Gdańsku Wydział Wychowania Fizycznego. – Gdańsk : Wydawnictwo Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu, 2009. – 95 s. [online]. [dostęp: 21 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.awf.gda.pl/index.php?id=580&file=tl_files/pliki/european-i/zkze3.pdf
Czasopismo elektroniczne poświęcone zdrowiu i edukacji zdrowotnej w szkołach i innych ośrodkach krzewienia i promocji zdrowia.
12. Zbiór konspektów / Katarzyna Kołodziejczyk, Aleksandra Banasiewicz-Tenerowicz. [online]. [dostęp: 27 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.bezpieczna-szkola.com/uploads/Bezpieczna_Szkola_konspekty.pdf
Skrypt przygotowany w ramach działalności Fundacji Państwo Obywatelskie. Zawiera 10 konspektów zajęć z zakresu bezpiecznej szkoły.

Multimedia

1. Zdrowo i odłotowo [Film] : edukacja prozdrowotna : wiedza o społeczeństwie : wiedza o kulturze /scen i real. Barbara Abramowska, Dariusz Begiej ; konc. i oprac. graf. obwol. Barbara Puszczewicz. Warszawa : Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu, 2004. – 1 kas. wiz. [VHS] (200 min.) : dźwięk, kolor. ;13 mm. (Powszechna Wideooteka Edukacyjna)

10 filmów o tematyce prozdrowotnej. Audycje telewizyjne: *Gdzie jest centrum dowodzenia?* ; *Wirus niekomputerowy* ; *Biegam, więc jestem* ; *Jak smakuje zdrowie?* ; *Ćwiczenia z mózgiem i inne.* W audycjach zawarto porady na temat zachowania zdrowia i szybkiego przeciwdziałania chorobom.

1.3.2. Aktywność fizyczna dzieci i młodzieży

Artykuły z wydawnictw ciągłych

1. Aktywne i zdrowe pierwszaki w Szkole Podstawowej w Studzianie / Lidia Kiełboń-Bester // *Życie Szkoły*. – 2012, nr 2, s. 20
Kształtowanie nawyków zdrowego odżywiania i aktywności fizycznej w klasach I-III szkoły podstawowej jako ważne zadanie edukacji zdrowotnej realizowanej w szkole.
2. Aktywność ruchowa dziewcząt w czasie wolnym - kończących naukę w szkołach ponadgimnazjalnych / Gabriela Karkoszka, Violetta Kozik, Danuta Palica // *Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne*. – 2008, nr 10, s. 30-33
Badania dotyczące aktywności fizycznej dziewcząt w czasie wolnym. Badaniem objęto uczennice z liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego, technikum i zasadniczej szkoły zawodowej Regionu Śląskiego.

3. Autorski program zajęć ruchowych w nauczaniu zintegrowanym - przyszłością edukacji zdrowotnej / Jerzy Urniaż, Marzena Jurgielewicz-Urniaż. – Bibliogr. // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2006, [nr] 5, s. 30-35
Główne założenia autorskiego programu aktywności ruchowej, uwzględniającej rozwój fizyczny i edukację zdrowotną w nauczaniu zintegrowanym. Na przykładzie Szkoły Podstawowej nr 2 w Olsztynie.
4. Dbamy o zdrowie - inscenizacja / Selwana Szólek // Życie Szkoły. – 2012, nr 9, s. 36-38
Do realizacji na poziomie edukacji wczesnoszkolnej.
5. Dyscypliny sportu - scenariusz zajęć dla klasy I / Ewelina Gutkowska-Wyrzykowska // Życie Szkoły. – 2012, nr 6, s. 21-22
Praca z wierszem, zapoznanie z podstawowymi dyscyplinami sportu oraz zrozumienie wpływu aktywności fizycznej na organizm człowieka, zabawy grupowe, działalność plastyczna.
6. Gimnastyka korekcyjno-kompensacyjna / Małgorzata Tomasiak // Życie Szkoły. – 2007, nr 9, s. 30-36
Dwa scenariusze zajęć korekcyjnych dla dzieci w wieku 7-10 lat. W pierwszym konspekcie kilka zabaw i gier ruchowych o charakterze korekcyjnym, w drugim gimnastyka korekcyjno-kompensacyjna nastawiona na wady stóp.
7. Jak należy dbać o zdrowie? - fragment scenariusza zajęć dla klasy II / Iwona Gil // Nauczanie Początkowe : kształcenie zintegrowane. – R. 29 (51), nr 4 (2005/2006), s. 80-84
Szkoła podstawowa.
8. Kształcenie ruchowe - uczniów z niepełnosprawnością intelektualną / Ewa Puszczałowska – Lizis // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2012, nr 1, s. 26-30
Scenariusz pt. : "Poznajemy poprzez ruch wybrane części ciała". Propozycja lekcji dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, sprzężonym z dysfunkcjami narządu ruchu, realizujących obowiązki szkolne na I etapie edukacyjnym.
9. Kultura fizyczna - jako obszar edukacji inkluzyjnej niepełnosprawnych / Tadeusz Maszczak // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2008, nr 9, s. 10-15
Znaczenie wychowania fizycznego w integracji osób niepełnosprawnych z pełnosprawnymi.
10. Obraz społeczności uczniowskiej - pozalekcyjna aktywność fizyczna, odżywianie, uzależnienia / Magdalena Krzelowska // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2013, nr 9, s.13-18
Wyniki badań dotyczących uczestnictwa młodzieży w różnych formach aktywności ruchowej, sposobu odżywiania oraz rodzajów uzależnień. Badanie przeprowadzono w lutym 2012 r.
11. Polski model szkolnego wychowania fizycznego wobec wyzwań cywilizacyjnych / Marek Lewandowski, Tomasz Frołowicz, Małgorzata Resiak. – Bibliogr. // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2005, [nr] 8/9, s. 7-12
Wyzwania dla edukacji prozdrowotnej: otyłość dzieci i młodzieży, ponowoczesny kult ciała. Niepokojące tendencje dotyczące stanu wychowania fizycznego w Polsce.
12. Promocja zdrowia w Zespole Szkół w Trzciny / Ludomir Mastej // Edukacja Zdrowotna i Promocja Zdrowia w Szkole. – 2005, z. 9, s. 49-51
Przykład szkolnego programu obejmującego bezpieczeństwo, higienę, zdrowie psychiczne i fizyczne. Cele to m.in. kształtowanie umiejętności życiowych w zakresie zdrowia psychofizycznego, wpojenie zasad zdrowego trybu życia. Szkolenie nauczycieli w ramach wdn-u, rodziców i uczniów w zakresie ścieżki prozdrowotnej.
13. Przygotowanie nauczycieli wf do realizacji edukacji zdrowotnej - opinie nauczycieli akademickich / Barbara Woynarowska // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2008, nr 10, s. 4-8
Wnioski dotyczące przygotowania nauczycieli wychowania fizycznego do realizacji edukacji zdrowotnej w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych wypracowane podczas spotkania konsultacyjno-dyskusyjnego nauczycieli akademickich w Warszawie w dniach 15 i 16 października 2008 r. Organizator spotkania: Katedra Biomedyczna Podstaw

14. Sport i olimpizm we współczesnej szkole / Jerzy Nowocień. – Bibliogr. // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2006, [nr] 8/9, s. 4-7
Funkcje edukacyjne sportu i olimpizmu.
15. Sport, zabawa i rozrywka umysłowa w festynie przeciw alkoholizmowi / Iwona Kozłowska // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2005, [nr] 3, dod. s. (9)-(12)
Program festynu o przeciwdziałaniu patologii, a zwłaszcza o szkodliwym działaniu alkoholu na organizm człowieka, poprzez rozbudzenie zainteresowań sportowych, muzycznych i intelektualnych wśród młodzieży. Scenariusz inscenizacji - "Nad własną dróżką się zastanów".
16. Taniec w podstawie programowej - dlaczego nie ma go w szkole / Sonia Mosur-Kałuża // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2013, nr 8, s. 24-27
Autorka analizuje przyczyny braku lekcji nauki tańca w szkołach.
17. Warunki i działania dla zwiększenia aktywności fizycznej uczniów - opinie dyrektorów szkół / Barbara Woynarowska, Joanna Mazur, Anna Kowalewska // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2008, nr 3, s. 9-15
Zdrowotne zachowania dzieci i młodzieży szkolnej. Udział szkoły w zapobieganiu otyłości u uczniów - propagowanie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej. Omówienie wyników badań.
18. Wybór i przygotowanie miejsca zajęć. Cz. 2 / Kinga Klas // Remedium. – 2005, nr 1, s. 13
Realizacja zajęć ruchowych. Higiena miejsca ćwiczeń.
19. Wychowanie poprzez sport / Paweł Parszewski // Dolnośląska Gazeta Szkolna. – 2006, nr 312, s. 3
Rola sportu i jego znaczenie dla procesu wychowania (na przykładzie Prywatnego Gimnazjum Salezjańskiego we Wrocławiu).
20. "Wykluczeni" - z profesjonalnych zajęć aktywności ruchowej / Zygmunt Jaworski // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2012, nr 3, s.11-16
Problematyka dotycząca możliwości zaspokojenia w szkole życiowych potrzeb w zakresie aktywności ruchowej przez uczniów w wieku wczesnoszkolnym, których kształcenie powierza się jednemu nauczycielowi. Modyfikacje wychowania fizycznego w nauczaniu początkowym podejmowane w latach 1966-70 w Warszawie - z perspektywy nauczyciela Anny Złotkiewicz – realizatorki eksperymentu edukacyjnego.
21. Zabawy ruchowe - z motywem profilaktyki zdrowotnej / Piotr Winczewski // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2013, nr 7, s. 38-[42]
W artykule zaprezentowano zabawy ruchowe do wykorzystania w pracy z młodszymi uczniami szkoły podstawowej na lekcjach wychowania fizycznego (i nie tylko). W fabule zabaw zastosowano elementy ochrony zdrowia.
22. Zabawy w gimnastyce korekcyjnej / Piotr Winczewski // Życie Szkoły. – 2007, nr 9, s. 19-25
Atrakcyjne ćwiczenia korekcyjne z zakresu wad kończyn dolnych dla uczniów pierwszych klas szkoły podstawowej.
23. Założenia i rzeczywistość - sportu szkolnego / Robert Jaszczuk // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2009, nr 5, s. 33-41
Sport szkolny a edukacja i wychowanie. Sport szkolny jako obszar aktywności ruchowej wspomagający wychowanie fizyczne.
24. Zdrowe dzieci w zdrowej szkole - rola aktywności w rozwoju funkcji poznawczych / Michał Bronikowski, Lidia Borowicz. – Bibliogr. // Lider. – 2011, nr 11/12, s. 16-20
Projekt Unii Europejskiej, dotyczący aktywizacji dzieci w młodszym wieku szkolnym (7-9 lat).

25. Zdrowe i bezpieczne dziecko : scenariusz konkursu dla 7-latków / Alina Kojder // Wychowawca. – 2010, nr 7/8, s. 38-39
Scenariusze lekcji pt. "W zdrowym ciele zdrowy duch" oraz "Dbamy o zdrowie". Tabela opisująca rodzaj aktywności dzieci oraz przewidywane osiągnięcia. W ramach zajęć lekcyjnych realizacja konkursu prozdrowotnego.
26. Zmiany w edukacji wczesnoszkolnej - wyzwaniem dla wychowania fizycznego / Seweryn Sulisz // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2012, nr 3, s. 4-10
Organizacja zajęć ruchowych w klasach początkowych - przygotowanie nauczycieli nauczania początkowego do kierowania procesem wychowania fizycznego uczniów klas I-III - problemy, przed którymi staje szkoła, pozaszkolne instytucje i organizacje edukacyjne oraz rodzice sześciolatków w związku z obniżeniem wieku podejmowania obowiązku szkolnego.
27. Zmieniający się status rodziców uczniów w szkole - a fizyczna edukacja / Maria Brudnik // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2008, nr 8, s. 52-58
Upodmiotowienie rodziców uczniów w szkole. Rola rady szkoły i rady rodziców. Europejska karta praw i obowiązków rodziców. Znaczenie rodziców w wychowaniu dzieci do rekreacji.
28. Żyj zdrowo / Renata Grzegorzewicz-Zielony [i in.] // Wychowawca. – 2006, nr 10, s. [30]
Projekt edukacyjny dla szkół podstawowych.
29. Żyj zdrowo i bezpiecznie / Waldemar Westerlich // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2007, [nr] 8/9, s. 40-42
Przykład festynu.

Wydawnictwa zwarte

1. Aktywność fizyczna potrzebą twórczego życia : monografia / pod red. Janusza Czerwińskiego. Olsztyn : Olsztyńska Szkoła Wyższa im. J. Rusieckiego, 2004. – 99 s.

Monografia przygotowana przez zespół pracowników dydaktyczno-naukowych Olsztyńskiej Szkoły Wyższej. Publikacja nawiązuje do problematyki aktywności fizycznej i jej wpływu na zdrowie. Publikacja zawiera następujące tematy: aktywność ruchowa potrzebą życia, turysta ekstremalny – między indoktrynowanym ryzykiem a bezpiecznym sensem, efektywność rutynowo stosowanych form i metod kształtowania sprawności fizycznej ogólnej i specjalnej dzieci trenujących piłkę ręczną, aktywność ruchowa jako miernik poziomu sprawności motorycznej 13-, 16-letnich uczennic gimnazjum, zmiany zachodzące w krzywiznach fizjologicznych kręgosłupa dziecka pod wpływem obciążenia zewnętrznego i inne.

[Spis treści](#)

2. Ciało i zdrowie człowieka w nowoczesnym systemie wychowania fizycznego / Andrzej Krawański. Poznań : Akademia Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego, 2003. – 393 s.

Książka z jednej strony ma za zadanie zaspokoić ciekawość dzieci w zakresie wiedzy na temat ludzkiego ciała, z drugiej z kolei podać wiadomości niezbędne dla rodziców, które pomogą im zadbać o zdrowie, siłę i sprawność fizyczną ich dzieci. Treści dla dzieci to wesołe rebusy, krzyżówki, zgadywanki i szarady utrwalające zdobytą wiedzę. Kącik rodziców - porcja ciekawych informacji dla Mamy i Taty.

[Spis treści](#)

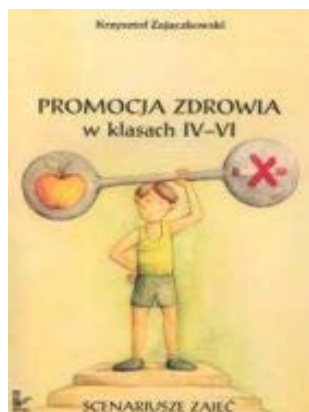
3. Ja - zdrowie - ruch : poradnik dla młodzieży, rodziców i nauczycieli / przygot. tomu i red. Zofia Zukowska ; przy współpr. Tadeusza Maszczaka, Seweryna Sulisza ; [aut.: Żywilla Brańska et al.]. Warszawa : Polskie Towarzystwo Naukowe Kultury Fizycznej, 2000. – 272 s.

Poradnik ten ma pomóc w aktywnym współdziałaniu nauczycieli, rodziców i uczniów na rzecz rozwoju fizycznego i sprawności fizycznej młodzieży, troski o jej zdrowie, integracji z niepełnosprawnymi oraz promocji zdrowego stylu życia w domu, szkole i środowisku. Przedstawia propozycje aktywności rekreacyjno-sportowej, zdrowe żywienie, przeciwdziałanie wielu innym zagrożeniom dla zdrowia młodzieży. Zawiera również wiele wskazań metodycznych, które pozwolą nie tylko na uczestnictwo, ale współorganizację tych zajęć.

[Spis treści](#)

4. Promocja zdrowia w klasach IV-VI : scenariusze zajęć / Krzysztof Zajączkowski. Kraków : "Impuls", 2003. – 129, [1] s.

Program promocji zdrowia oparty na koncepcji wspierania rozwoju pełnego zdrowia, polegającej na podejmowaniu działań, które zmierzają do osiągnięcia przez człowieka stanu dobrego samopoczucia w czterech wymiarach zdrowia: fizycznym, psychicznym, społecznym i osobistym. Książka składa się z kilku części. W pierwszej z nich, teoretycznej umieszczono podstawowe informacje o okresie rozwojowym, w którym znajdują się uczniowie klas IV-VI, promocji zdrowia i profilaktyce oraz zasady prowadzenia zajęć w ramach tego programu. W części drugiej znajdują się scenariusze zajęć do przeprowadzenia z uczniami. Pozostałe pomoce (kolorowe rysunki, schematy) zapisano na dołączonej do książki płycie CD-ROM.

[Spis treści](#)

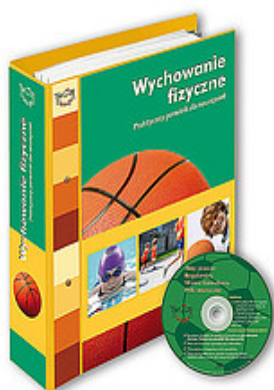
7. Wychowanie fizyczne dla zdrowia : aktywność fizyczna w plenerze wobec zdrowotnych potrzeb człowieka cywilizacji konsumpcyjnej / Władysław Pańczyk. Rzeszów : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2012. – 212 s.

Książka propaguje model zdrowego, mądrego wychowania fizycznego, w którym dominuje permanentna i w miarę intensywna aktywność ruchowa podejmowana w terenie otwartym, poza zamkniętymi salami ćwiczeń i bez wspomagania sztucznymi urządzeniami do rekreacji i treningów sportowych. Autor wskazuje na cenne wartości ćwiczeń ruchowych wykonywanych w środowisku naturalnym dla podtrzymania funkcji organizmu, a więc dla podtrzymania zdrowia. Przytoczone w niniejszej pracy liczne badania empiryczne o charakterze auksologicznym i szczegółowe informacje o zastosowanych tam metodach, a także prezentacje uzyskanych rezultatów są jednocześnie poradnikiem dla naukowców związanych z wychowaniem fizycznym.

[Spis treści](#)

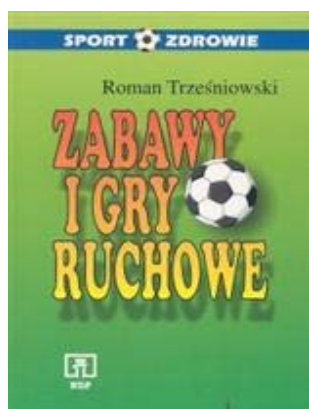
9. Wychowanie fizyczne : praktyczny poradnik dla nauczycieli : [klasy IV-VI] / red. prowadzący Piotr Henryk Wróblewski. Wyd. uzup.: styczeń, marzec, czerwiec, wrzesień, grudzień 2009, luty 2010, kwiecień 2010, czerwiec 2010, listopad 2010, styczeń 2011, marzec 2011, maj 2011. Warszawa : Josef Raabe Spółka Wydawnicza, cop. 2006.

Publikacja stanowi zestaw scenariuszy lekcyjnych wychowania fizycznego uwzględniających nieszablonowe ćwiczenia dla uczniów. Wydawnictwo skierowane jest do różnych grup wiekowych - szkoły podstawowej i gimnazjum. Obejmuje aktywność fizyczną zarówno w sali gimnastycznej, na boisku i na świeżym powietrzu. Ponadto prezentuje materiały z zakresu prawa, regulaminy i procedury, planowanie pracy nauczyciela wf. Zawiera elementy edukacji zdrowotnej, propozycje ocen, treści związane z organizacją imprez i festynów sportowych. Publikacja uzupełniona o płytę CD, materiały dodatkowe w postaci plansz dydaktycznych.

[Spis treści](#)

10. Zabawy i gry ruchowe / Roman Trześniowski. Wyd. 5. Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 2008. – 399, [1] s.

Poradnik przeznaczony jest dla nauczycieli przedszkoli i różnych typów szkół, a także dla studentów uczelni wychowania fizycznego oraz innych, kształcących nauczycieli, jak też dla specjalistów pracujących w dziedzinie rekreacji, sportu, a nawet rehabilitacji ruchowej. Najnowsze wydanie książki wzbogacono nowymi zabawami i grami. Wprowadzono poszerzony rozdział teoretyczny, traktujący o wychowawczym i kształcącym znaczeniu różnorodnych rodzajów zabaw. Powiększono liczbę tych rodzajów zabaw i gier ruchowych, które w dotychczasowych wydaniach miały niewielką reprezentację. Powiększono również zasób zabaw i gier ze śpiewem. Wzbogacono opisy i reguły gier drużynowych, które w grupie zabaw i gier ruchowych mają najwyższą rangę.

[Spis treści](#)

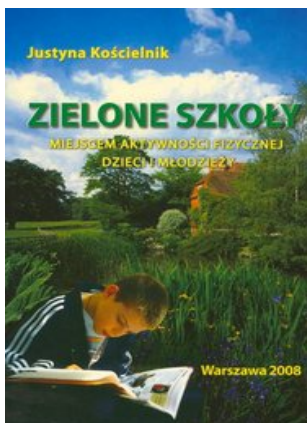
11. Zabawy i gry ruchowe w gimnastyce korekcyjnej / Sławomir Owczarek, Marian Bondarowicz. Wyd. 4. Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 2002. – 242, [10] s.

Książka jest zbiorem zabaw i gier ruchowych możliwych do zastosowania w korygowaniu wad postawy dzieci w wieku 4-7 lat i starszych (od 8 roku życia). Podręcznik ten jest plonem wieloletniego doświadczenia w prowadzeniu gimnastyki korekcyjnej z dziećmi w wieku przedszkolnym i szkolnym. Znane z wychowania fizycznego gry i zabawy ruchowe dostosowane zostały do potrzeb gimnastyki korekcyjnej, wprowadzając niezbędne zmiany. Książka zawiera również własne pomysły autorów na różnorodne gry zabawy.

[Spis treści](#)

12. Zielone Szkoły miejscem aktywności fizycznej dzieci i młodzieży / Justyna Kościelnik. Warszawa : ALMAMER - Wyższa Szkoła Ekonomiczna, 2008. – 251 s.

Autorka w części teoretycznej opisuje znaczenie zielonych szkół dla polskiej edukacji. Część badawczą poświęca określeniu czy wszystkie elementy szkolnych i pozaszkolnych form kultury fizycznej tworzą spójny system wychowania fizycznego. Analizuje oczekiwania i korzyści związane z pobytem dzieci w zielonych szkołach. W podsumowaniu ukazuje na podstawie przeprowadzonych badań zielone szkoły jako element systemu wychowania fizycznego.

[Spis treści](#)

Rozdziały z wydawnictw zwartych

1. Edukacja zdrowotna : podręcznik akademicki / Barbara Woynarowska. Wyd. 2, 1 dodr. Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2012. *Zdrowe żywienie i aktywność fizyczna*, s. [294]-324

[Tekst rozdziału](#)

2. Zdrowie i szkoła / pod red. Barbary Woynarowskiej ; aut. Jadwiga Bogucka [et al.]. Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2000. *Aktywność ruchowa a rozwój i zdrowie dziecka*, s.

[Tekst rozdziału](#)

Materiały z Internetu

1. Aktywność fizyczna : program „Trzymaj formę” : prezentacja do rozdziału 3 poradnika dla nauczycieli / Oprac. Izabela Zielińska. [online]. [dostęp: 26 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web: http://www.pomorskie.eu/res/BIP/PSSE/Starogard_Gdanski/grafika/aktywnosc_fizyczna.ppt
Zdrowotne elementy i korzyści płynące z aktywności fizycznej. Wyniki badań HBSC. Test aktywności fizycznej.

2. Aktywność fizyczna młodzieży gimnazjalnej w Polsce / Andrzej Wojtyła [i in.]. [online]. [dostęp: 25 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web:
<http://www.phie.pl/pdf/phe-2011/phe-2011-2-335.pdf>
Analiza zachowań zdrowotnych nastolatków w Polsce pod kątem ich aktywności fizycznej oraz poznanie opinii młodzieży gimnazjalnej i ich rodziców na ten temat – opis badań.
3. Aktywność ruchowa dzieci i młodzieży i jej wpływ na zdrowie / Zofia Serwińska. W: Portal edukacyjny educ.pl. [online]. [dostęp: 26 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web:
<http://www.edukacja.educ.pl/p-5857-aktywnosc-ruchowa-dzieci-i-mlodziezy.php>
Formy aktywności ruchowej. Wpływ aktywności ruchowej na zdrowie dzieci i młodzieży.
4. Aerobik – Forma aktywności ruchowej / Agata Dudek. [online]. [dostęp: 26 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.eduforum.pl/modules/Publikacje/files/%5B060526%5D_Agata_Dudek_-_Aerobik-formy_ruchu.doc
Formy ruchowe stosowane w aerobiku. Tok zajęć aerobiku. Przykładowy konspekt lekcji aerobiku.
5. Edukacja zdrowotna : scenariusz zajęć dla klasy I gimnazjum, prowadzonych w ramach godziny wychowawczej / Dobromiła Ściesińska-Andrzejak. [online]. [dostęp: 26 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.cen.edu.pl/cen_serwis/userfiles/file/link4/zdrowie.doc
Temat zajęć: Wpływ systematycznej aktywności fizycznej na zdrowie człowieka.
6. Katalog i narzędzie HEPS : katalog i narzędzie do oceny jakości szkolnych interwencji dotyczących zdrowego żywienia i aktywności fizycznej / Kevin Dadaczyński [i in.]. – Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji, 2010. [online]. [dostęp: 7 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.ore.edu.pl/phocadownload/pracownie/promocja_zdrowia/katalog%20i%20narzdzie%20heps.pdf
Poradnik stanowi trzecią część pakietu opracowanego w europejskim projekcie HEPS (Healthy Eating and Physical Activity in Schools) Zdrowe Żywienie i Aktywność Fizyczna w Szkole. W założeniu autorów projektu podejmowane działania projektowe mają prowadzić do zmian w sposobie żywienia i aktywności fizycznej uczniów i pracowników szkoły tak, aby sprzyjało to doskonaleniu zdrowia, poprawie samopoczucia (promocja zdrowia) i zapobieganiu otyłości (profilaktyka). Niniejszy poradnik przeznaczony jest dla osób/organizacji rządowych i pozarządowych inicjujących, planujących oraz wdrażających w szkołach interwencje (programy) dotyczące zdrowego żywienia i aktywności fizycznej.
7. O roli aktywności fizycznej w życiu dzieci i młodzieży / J.M. W: Klub Sportowy Limanowa Forrest
<http://www.forrest-limanowa.pl/aktualnosci,258.html>
Wpływ aktywności ruchowej na rozwój dzieci i młodzieży (rozwój fizyczny i psychiczny). Zalecany poziom aktywności fizycznej.
8. Przewodnik HEPS : promowanie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej w szkołach / Anieke Boonen, Nanne de Vries, Silvia de Ruitter, Sue Bowker, Goof Buijs ; tł. Barbara Woynarowska, Maria Sokołowska. [online]. [dostęp : 7 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.studentfit.eu/download/publikacje/przewodnik_heps.pdf
Przewodnik stanowi pierwszą część pakietu opracowanego w europejskim projekcie HEPS (Healthy Eating and Physical Activity in Schools) „Zdrowe Żywienie i Aktywność Fizyczna w Szkole” przeznaczony dla krajowych koordynatorów szkół promujących zdrowie oraz osób tworzących politykę w zakresie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej na poziomie kraju, regionu i lokalnym. Realizowany w ramach Programu Zdrowia Publicznego Unii Europejskiej. Czas realizacji projektu przypadał na lata 2009–2011.
9. Rok Szkoły w Ruchu. W: Ministerstwo Edukacji Narodowej. [online]. [dostęp: 21 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web:
<http://www.szkolawruchu.men.gov.pl/>
Strona Rok Szkoły w Ruchu, który ogłoszony został na rok szkolny 2013/14 i jest kontynuacją dotychczasowych działań w ramach akcji Ministerstwa Edukacji Narodowej pod nazwą Rok Bezpiecznej Szkoły. Założeniem jest promocja aktywnego trybu życia, działań na rzecz bezpieczeństwa dzieci oraz kształtowania w nich prawidłowych nawyków zdrowotnych.

10. Różnorodność form aktywności ruchowej i sposoby wykorzystywania ich w przedszkolu. W: Przedszkole nr 1 Niepołomice. [online]. [dostęp: 26 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web: http://www.przedszkole.rozeta.com.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=209&Itemid=47
Formy aktywności ruchowej w przedszkolu. Metody odtwórcze stosowane na zajęciach fizycznych w przedszkolu. Przykładowe scenariusze zajęć gimnastyki z muzyką.
11. Scenariusz lekcji wychowania fizycznego : gry i zabawy ruchowe / Iwona Perczyńska. [online]. [dostęp: 26 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.eduforum.pl/modules/Publikacje/files/%5B040519%5D%20iwona%20Perczynska%20-%20SCENARIUSZ%20LEKCJI%20WYCHOWA.doc>
Nauczanie zabawy rzutnej „Pełna skrzynia ” oraz doskonalenie zabawy bieżnej „Kto pierwszy do piłki”.
12. Scenariusz zajęć dla uczniów szkół gimnazjalnych : codzienna aktywność fizyczna dla ciebie. [online]. [dostęp: 26 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web: http://www.wsse.webserwer.pl/UserFiles/wsse/File/OSW_N_STR/Trzymaj%20Forme/Materia%C5%82y%20pomocnicze%20w%20realizacji%20programu/Codzienna%20aktywnosc%20fizyczna%20dla%20Ciebie_scenariusz%20zajec%20dla%20gimnazjum.pdf
Scenariusz do projektu edukacyjnego „Bądźmy zdrowi – wiemy więc działamy”. Temat zajęć: Co daje aktywność fizyczna.
13. Scenariusz zajęć propagujących sport w grupie dzieci 4-letnich / M. Klimek. W: Miejskie Przedszkole nr 15 w Siedlcach. [online]. [dostęp: 26 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://mp15.siedlce.net/index.php/publikacje/scenariusze/145-scenariusz-zajec-propagujacych-sport-w-grupie-dzieci-4-letnich>
Temat zajęć - Zabawy propagujące sport na podstawie wiersza H. Świąder pt. "Sport to zdrowie".
14. Scenariusz zajęć świetlicowych : tor przeszkód z elementami gimnastycznymi i równowagi / Anna Dolata. [online]. [dostęp: 26 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web: http://www.lider.szs.pl/biblioteka/download.php?plik_id=254&f=artykul_254.DOC
15. Wf i rekreacja / Marek Sokołowski. [online]. [dostęp: 26 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web: http://www.lider.szs.pl/biblioteka/download.php?plik_id=1319&f=artykul_1319.doc
Rekreacja fizyczna młodzieży w czasie wolnym. Szkolne wychowanie fizyczne jako przygotowanie do całonocnej rekreacji. Zadania realizowane przez szkołę.
16. Współdziałanie w małej grupie w różnych formach aktywności ruchowej i organizacji zajęć / Monika Kuchnia. W: profesor.pl serwis edukacyjny. [online]. [dostęp: 26 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.profesor.pl/publikacja,19162,Scenariusze,Wspoldzialanie-w-malej-grupie-w-roznych-formach-aktywnosci-ruchowej-i-organizacji-zajec>
Scenariusz zajęć wychowania fizycznego. Zabawy i gry sportowe zespołowe i indywidualne ćwiczenia lekkoatletyczne.
17. Zapobieganie problemom zdrowotnym dzieci i młodzieży poprzez aktywność fizyczną / Joanna Ruszkowska ; katedra Medycyny Społecznej i Zapobiegawczej Uniwersytetu Medycznego w Łodzi. [online]. [dostęp: 25 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web: http://www.pis.lodz.pl/pliki/moje_dziecko_idzie_do_szkoly_zapobieganie_problemom_zdrowotnym.pdf
Prezentacja multimedialna przedstawia dane statystyczne (procentowo) dotyczące aktywności fizycznej i ruchowej dzieci i młodzieży w kolejnych przedziałach wiekowych. Zawiera podstawowe informacje na temat treningu zdrowotnego, chorób układu ruchu, otyłości polskich dzieci światowe zalecenia dotyczące aktywności fizycznej itd.

2. Edukacja dla bezpieczeństwa

2.1. Akty prawne

1. [Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty \(Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.\)](#)
Polska ustawa, uchwalona przez Sejm, regulująca kwestie prawne związane z systemem oświaty.
2. [Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym \(Dz.U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908, z późn. zm.\)](#)
Ustawa regulująca przepisy i zasady obowiązujące uczestników ruchu drogowego.
3. [Ustawa z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego \(Dz.U. z 2002 Nr 175, poz. 1440, z późn. zm.\)](#)
Reguluje uprawnienia do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego w regularnych przewozach osób, wykonywanych przez uprawnionych przewoźników kolejowych i autobusowych. Przepisy ustawy nie stosuje się do komunikacji miejskiej.
4. [Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym \(Dz.U. z 2007 r. Nr 125, poz. 874, z późn. zm.\)](#)
Akt regulujący zasady podejmowania i prowadzenia transportu drogowego, wykonywania przewozów drogowych.
5. [Ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym \(Dz.U. z 2011r. Nr 5, poz. 13, z późn. zm.\)](#)
Zasady organizacji rynku transportu publicznego, zarządzania usługami przewozowymi na tym rynku oraz kwestie związane z finansowaniem transportu publicznego w zakresie przewozów o charakterze użyteczności publicznej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz w strefie trans granicznej.
6. [Ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym \(Dz.U. z 2007 Nr 16, poz. 94, z późn. zm.\)](#)
Określa zasady korzystania z infrastruktury kolejowej, zarządzania nią i jej utrzymania, prowadzenia ruchu kolejowego i wykonywania przewozów kolejowych, warunki techniczne eksploatacji pojazdów kolejowych, zasady i instrumenty regulacji transportu kolejowego oraz warunki zapewnienia interoperacyjności system j kolei na terytorium Rzeczypospolitej polskiej.
7. [Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej \(Dz U. Nr 112 Poz. 654 z późn. zm.\)](#)
Określa zasady wykonywania działalności leczniczej.
8. [Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych \(Dz.U. Nr 208, poz. 1240, z późn. zm.\)](#)
Celem ustawy jest zapewnienie warunków bezpieczeństwa osób pływających, kąpiących się lub uprawiających sport lub rekreację na obszarach wodnych.
9. [Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym \(Dz. U. nr 191 poz. 1410\)](#)
Dotyczy zasad zapewnienia specjalistycznej pomocy w stanach zagrożenia życia, zdrowia i wynika m.in. z konstytucyjnego zapisu o zapewnieniu bezpieczeństwa wewnętrznego i porządku w państwie oraz aktualnej organizacji procedur i struktur zapobiegania tym zagrożeniom.
10. [Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych \(Dz.U. z 2004 Nr 223, poz. 2268 z późn. zm.\)](#)
Określa warunki świadczenia przez przedsiębiorców usług turystycznych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
11. [Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich \(Dz.U. Nr 208, poz. 1241, z późn. zm.\)](#)
Zawiera regulacje prawne dotyczące ratownictwa narciarskiego i górskiego, zakres obowiązków podmiotów odpowiedzialnych za wykonywania ratownictwa na zorganizowanych terenach narciarskich oraz określa warunki bezpieczeństwa dla osób przebywających na zorganizowanych terenach narciarskich.

2.2. Bezpieczna droga do szkoły

Artykuły z wydawnictw ciągłych

1. Bezpieczna droga do szkoły / Agnieszka Gromelska // Świetlica w Szkole. – 2011, nr 3, s. 23
Scenariusz zajęć świetlicowych.
2. Bezpieczna droga do szkoły i ze szkoły / Katarzyna Kwaśniak // Nasz Czas. – 2007, nr 7, s. 19-20
Obowiązki rodziców oraz rady dla rodziców, jak dbać o bezpieczeństwo swoich dzieci w drodze do szkoły i ze szkoły. Znajomość znaków drogowych.
3. Bezpieczna droga do szkoły - scenariusz lekcji / Małgorzata Szynek // Życie Szkoły. – 2012, nr 1, s. 16-17
Zajęcia zintegrowane w edukacji wczesnoszkolnej z zakresu bezpieczeństwa na drodze.
4. Co uczniowie wiedzą o ruchu drogowym czyli kilka słów o bezpieczeństwie w świetlicy / Katarzyna Nowak, Agnieszka Świerczek-Szczeczek // Świetlica w Szkole. – 2011, nr 3, s. 19-20
Edukacja komunikacyjna w świetlicy.
5. Dziecko uczestnikiem ruchu drogowego / Halina Józefowicz // Wychowanie Techniczne w Szkole. – 2006, nr 2/3, s. 68-70
Powinności nauczyciela w zakresie przygotowania dziecka do bezpiecznego poruszania się po drodze. Znajomość znaków drogowych.
6. Edukacja bezpieczeństwa ruchu drogowego dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi na przykładzie Wielkiej Brytanii / Aneta Wnuk. – Bibliogr. // Szkoła Specjalna. – 2011, [nr] 3, s. 209-215
Porady jak opracować zajęcia z wychowania komunikacyjnego dla dzieci z ADHD/ADD, autyzmem, dyspraksją i dysleksją. Prezentacja programu szkoleniowego dla rowerzystów wprowadzonego w 2007 r w Wielkiej Brytanii.
7. Edukacja dla bezpiecznego życia / Bogumiła Bogacka-Osińska. – Bibliogr. // Życie Szkoły. – 2009, nr 6, s. 12-16
Ogólne omówienie problematyki bezpieczeństwa w edukacji wczesnoszkolnej, ze szczególnym uwzględnieniem bezpieczeństwa dzieci na drogach.
8. Konkurs dla szkół wydających własną gazetkę szkolną / Stanisława Zielińska // Wychowanie Komunikacyjne. – 2006, nr 2, s. 4-5
Tematem jest "Bezpieczeństwo w ruchu drogowym".
9. Prawdziwa lekcja bezpieczeństwa / oprac. Teresa Małek, Barbara Jankowska // Gazeta Szkolna : aktualności. – 2006, nr 5, s. 16-17
Scenariusze lekcji na temat: Jestem bezpieczny na drodze oraz Jak należy bezpiecznie pokonać drogę do szkoły?
10. Regulamin Ogólnopolskiego Turnieju Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym // Wychowanie Komunikacyjne. – 2006, nr 2, s. 10-12
Regulamin obowiązujący na rok szkolny 2005/2006.
11. Rozwaga i bezpieczeństwo są "trendy" / Barbara Bigda, Agnieszka Konopska // Gazeta Szkolna : aktualności. – 2006, nr 6, s. 16-17, 20
Scenariusze lekcji dotyczących bezpieczeństwa na drodze dla uczniów klasy I szkoły podstawowej i dla uczniów klas IV-VI szkoły podstawowej.
12. Scenariusz zajęć o ruchu drogowym dla klas 0-III w szkole podstawowej pt. "Pieszy na drodze" / Maria Nowacka // Edukacja dla Bezpieczeństwa. – 2005, nr 2, s. 17-24
13. Smok Edzio i Agatka uczą, jak żyć bezpiecznie. [Cz. 1] / Jagoda Wypyszyńska // Życie Szkoły. – 2013, nr 1, s. 20-21
Zajęcia zintegrowane w edukacji wczesnoszkolnej z zakresu bezpieczeństwa na drodze.

14. Szkolny program w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego : program BRD w szkołach ponadgimnazjalnych / Tadeusz Januszewski // Wychowanie Komunikacyjne. – 2005, nr 12, s. 14-15
Edukacja komunikacyjna młodzieży.
15. Test dla uczniów szkół gimnazjalnych / oprac. Mariusz Wasiak, Mirosława Świdzińska // Wychowanie Komunikacyjne. – 2005, nr 10, s. 14-15
Finał 28. Ogólnopolskiego Turnieju Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym, Włocławek 25-29.05.2005.
16. Test dla uczniów szkół podstawowych / Mariusz Wasiak, Mirosława Świdzińska // Wychowanie Komunikacyjne. – 2005, nr 7/9, s. 14-15
Finał 28. Ogólnopolskiego Turnieju Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym, Włocławek 25-29.05.2005.
17. Z Pyrkem bezpieczniej : (projekt edukacyjny dla klasy I i oddziału przedszkolnego "0") / Hanna Pawliczak // Wszystko dla Szkoły. – 2007, nr 3, s. 2-6
Projekt edukacyjny składający się z trzech etapów: Bezpieczna droga; Planujemy bezpieczne ferie zimowe; Bezpieczna zabawa. Kontakty z nieznanymi.
18. "Żyć bezpiecznie" / Grażyna Zalewska // Wychowanie Komunikacyjne. – 2005, nr 3, s. 11-12
Inscenizacja na temat zasad bezpieczeństwa ruchu drogowego, przygotowana przez V klasę szkoły podstawowej.
19. Żyć bezpiecznie : inscenizacja / Grażyna Zalewska // Życie Szkoły. – 2011, nr 10, s. 36-37
Konspekt zajęć (inscenizacja) do wykorzystania w klasach I-III szkoły podstawowej w celu przypomnienia i utrwalenia znajomości znaków drogowych.

Wydawnictwa zwarte

1. Akademia bezpiecznego zachowania : dla uczniów klas IV-VI szkoły podstawowej / Dorota Rybarczyk, Piotr Deputowski. Gdańsk : Wydawnictwo Harmonia, 2011. – 95 s.

Poszczególne działy dotyczą takich zagadnień, jak: zasady ruchu drogowego, pierwsza pomoc, niebezpieczeństwo w szkole, w Internecie, podczas wakacji, przemoc, zagrożenia ze strony zwierząt. Treści utrwalane są za pomocą wierszyków, opowiadań, zagadek, krzyżówek i innych zadań.

[Spis treści](#)

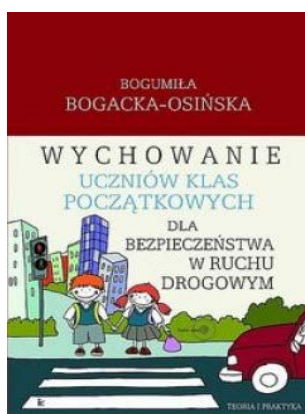
2. *Blżej Techniki* : gimnazjum – podręcznik z ćwiczeniami : o bezpieczeństwie w przestrzeni drogowej / Bogumiła Bogacka-Osińska, Ewa Królicka. Wyd. 2. Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 2011. – 10 s.

Podręcznik przeznaczony do kształcenia ogólnego do nauczania zajęć technicznych w gimnazjum o bezpieczeństwie w przestrzeni drogowej.

[Spis treści](#)

3. *Wychowanie uczniów klas początkowych dla bezpieczeństwa w ruchu drogowym : teoria i praktyka* / Bogumiła Bogacka-Osińska. Kraków : Oficyna Wydawnicza "Impuls", 2009. – 159 s. ; +CD-ROM.

Publikacja jest próbą przedstawienia znaczenia kształcenia postaw moralnych w wychowaniu komunikacyjnym. W drukowanej części pracy przedstawiono zapisy dotyczące zagadnienia bezpieczeństwa, w tym ruchu drogowego, w nowym Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół i propozycje materiałów wspomagających warsztat pracy, a także przygotowano propozycje scenariusza zajęć z tej tematyki. Na płycie CD znajdują się formularze potrzebne dla prowadzenia diagnozy i obserwacji oraz informacje dotyczące zasad przechodzenia przez jezdnię.

[Spis treści](#)

Multimedia

1. *Bezpieczeństwo ruchu drogowego* [Film]. – [S.l.] : Studio Filmów Edukacyjnych Nauka, [ca 2008]. – 1 dysk optyczny (81 min) : dźwięk, kolor. ; 12 cm.

Zawiera: Ruch drogowy (12 min) ; Pieszko do szkoły w mieście (12 min) ; Dojazd do szkoły w mieście (12 min) ; Pieszko do szkoły na wsi (11 min) ; Dojazd do szkoły na wsi (12 min) ; Grupowe wyjścia i wyjazdy (10 min) ; Rowerem do szkoły (12 min). W filmach przedstawione są różne sytuacje, w których może się znaleźć uczeń w drodze do szkoły, w środowisku miejskim i wiejskim. Filmy przestrzegają przed typowymi niebezpieczeństwami w czasie podróży do szkoły pieszo i środkami komunikacji publicznej. Podpowiadają, jak należy zachowywać się na drodze, aby bezpiecznie dotrzeć z domu do szkoły i ze szkoły do domu.

2. Mój kuferek.3 [Dokument elektroniczny] : [roczne przygotowanie przedszkolne] : płyta informatyczna scen. Aleksandra Boniecka, Aleksandra Kozyra, Mirosława Wypchło ; red. Jadwiga Skłodowska. – Multimedia interaktywne. – Warszawa : Wydawnictwo Juka-91, [2010?]. 1 dysk optyczny (CD-ROM)

Na dysku m.in.: film "Bezpieczna droga do szkoły", materiały do zajęć praktycznych i informatycznych, interaktywny formularz indywidualnej oceny opisowej, wzory dyplomów okolicznościowych.

Rozdziały z wydawnictw zwartych

1. Edukacja wobec zagrożeń rozwoju i bezpieczeństwa dzieci / pod red. Sabiny Guz, Jolanty Andrzejewskiej. Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2008. *Rozwijanie u dzieci w wieku przedszkolnym umiejętności bezpiecznego zachowania się w ruchu drogowym*, s. [177]-184

[Tekst rozdziału](#)

Materiały z Internetu

1. Bądź bezpieczny na drodze. [online]. [dostęp: 16 stycznia 2014]. Dostępny w World Wide Web: http://sp.poniatowa.pl/prezentacje/O_Ch.pps
Prezentacja online poświęcona bezpieczeństwu na drodze. Zawiera treści dotyczące zasad bezpieczeństwa na drodze, sygnalizacji świetlnej, znakom drogowym, quiz.
2. Bezpieczna droga do szkoły. [online]. [dostęp: 12 grudnia 2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.bezpiecznadroga.lotos.pl/>
Strona programu „LOTOS - Bezpieczna droga do szkoły” prowadzony w ramach społecznych działań spółki LOTOS celem zwiększenia bezpieczeństwa dzieci na drogach. W serwisie materiały edukacyjne dla dzieci (w tym gra edukacyjna), porady dla rodziców.
3. Bezpieczna droga do szkoły / oprac. Julita Wiśniewka. W: www.szkolnictwo.pl. [online]. [dostęp: 16 stycznia 2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.szkolnictwo.pl/index.php?id=PU5640>
Program artystyczny przygotowany w ramach szkolnego programu zawierającego elementy wychowania komunikacyjnego dla I etapu kształcenia dla klas III. Inscenizacja skierowana do uczniów klas I – III.
4. Bezpieczna droga do szkoły : portal edukacyjny wychowania komunikacyjnego. [online]. [dostęp: 16 stycznia 2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://wychowaniekomunikacyjne.org/>
Zawiera materiał podzielony w zależności od grupy odbiorców treści związanych z komunikacją drogową : dla dzieci, rodziców, nauczycieli oraz aktualności.
5. Bezpieczna droga do szkoły : scenariusz. [online]. [dostęp: 16 stycznia 2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.kwp.radom.pl/upload/file/Prewencja/SZKOLA%20PODSTAWOWA/1%20klasa%20podstawa/6%20Scenariusz%20.pdf>
Scenariusz realizowany w ramach programu Bezpieczna Szkoła z PZU z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego.

6. Bezpieczna droga do szkoły : scenariusz zajęć prowadzonych w grupie dzieci 6 letnich / oprac. Beata Wojaś. W: www.szkolnictwo.pl. [online]. [dostęp: 16 stycznia 2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.szkolnictwo.pl/index.php?id=PU3197>
7. Bezpieczna droga do szkoły z odblaskami : scenariusz przedstawienia teatralnego / Małgorzata Jata. [online]. [dostęp: 16 stycznia 2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ckp.edu.pl/main/zasoby/zeszyty/3/35.pdf>
Scenariusz przeznaczony dla uczniów kształcenia zintegrowanego ma na celu utrwalenie w świadomości uczniów konieczności noszenia odblasków po zmroku i zasad bezpiecznego poruszania się po drodze.
8. Konkurs o przepisach ruchu drogowego „Bądź bezpieczny na drodze” / oprac. Elżbieta Białkowska. W: Zespół Szkół Integracyjnych im. Piastów Śląskich w Legnicy. [online]. [dostęp: 16 stycznia 2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://zsilegnica.pl/wietlica-szkolna/scenariusze-i-konspekty?start=4>
Scenariusz konkursu.
9. Materiały edukacyjne dla nauczycieli klas I [online]. [dostęp: 16 stycznia 2014]. Dostępny w World Wide Web: http://www.bezpiecznypuchatek.pl/pdf/materialy_dla_nauczycieli.pdf
Materiały do programu pn. „Klub bezpiecznego Puchatka” skierowany do klas I szkół podstawowych na terenie całej Polski. Dotyczy bezpieczeństwa m. in. bezpieczeństwa na drodze, a także w szkole, w domu i w czasie zabawy.
10. Scenariusz apelu „Bezpiecznie na drodze” / Marta Porzyczka. W: Pyrkowa Kraina. [online]. [dostęp: 6 stycznia 2014]. Dostępny w World Wide Web: http://www.pyrek.pl/panel_nauczycielski_201.html
11. Scenariusz zajęcia z wychowania przedszkolnego dla pięcioletków z wykorzystaniem technik informacyjnych. [online]. [dostęp: 16 stycznia 2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.oeiizk.edu.pl/wczesno/panek/znaki.pdf>
Temat zajęć: Bezpieczna droga do przedszkola. Utrwalenie wiadomości o znakach drogowych i sygnalizatorze świetlnym na podstawie wiersza W. Chotomskiej „Pies z ulicy Bałamutów” i ilustracji.
12. Scenariusz zajęć dla klas nauczania zintegrowanego : bezpieczna droga do szkoły / oprac. Grażyna Skątecka. W: profesor.pl serwis edukacyjny. [online]. [dostęp: 16 stycznia 2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.profesor.pl/publikacja,6252,Scenariusze,Bezpieczna-droga-do-szkoly-scenariusz-zajec>
Scenariusz opracowany na podstawie tekstów Barbary Bleja-Sosny.
13. Scenariusz zajęć zintegrowanych : Temat dnia: Bezpieczna droga do szkoły. [online]. [dostęp: 16 stycznia 2014]. Dostępny w World Wide Web: http://kultbezp.ciop.pl/P_O_Z_I_O_M_1/pdf/1-3_m1_L1.pdf
Scenariusza zawiera materiał pomocniczy dla nauczyciela, karty pracy dla uczniów a w nich plansze prezentujące informacje o zasadach poruszania się po drodze.
14. Scenariusz zajęć z wychowania komunikacyjnego dla klasy trzeciej – przyszłych kandydatów na kartę rowerową z wykorzystaniem programu edukacyjnego „Klik uczy zasad ruchu drogowego”. [online]. [dostęp: 16 stycznia 2014]. Dostępny w World Wide Web: http://www.interklasa.pl/portal/index/dokumenty/interklasa/turniej_wiedzy.doc?page=info&action=showdoc&oid=302659
Scenariusz zajęć z wychowania komunikacyjnego dla klasy III z wykorzystaniem programu multimedialnego. Tematyka zajęć - Turniej wiedzy z zakresu ruchu drogowego.

2.3. Udzielanie pierwszej pomocy

Artykuły z wydawnictw ciągłych

1. Bawimy się razem - pomagamy osobie poszkodowanej / Michał Bronikowski, Grażyna Gulczyńska, Krystyna Mazurkiewicz // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2011, nr 1, s. 12-15
Najczęstsze przyczyny wypadków na zajęciach sportowych. Scenariusz lekcji wychowania fizycznego z projektu "Świadomość zdrowia" pt.: "Pierwsza pomoc".
2. Dziecięcy uniwersytet bezpieczeństwa : scenariusz zajęć dla klasy II szkoły podstawowej / Małgorzata Pawelczyk // Wychowawca. – 2008, nr 7/8, s. 24-25
Zajęcia prezentujące rodzaje zagrożeń.
3. Edukacja zdrowotna w obszarze bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w środowisku szkolnym / Alina Dworak. - Bibliogr. // Wychowanie na Co Dzień. – 2009, nr 6, s. 19-21
Zasady bezpieczeństwa dziecka w środowisku szkolnym. Działania profilaktyczne.
4. Jestem bezpieczny : program promujący zagadnienia bezpieczeństwa dla klasy I / Jolanta Mroczek, Katarzyna Chadaj // Wszystko dla Szkoły. – 2005, nr 6, s. 11-13
5. Mały ratownik : jak udzielać pierwszej pomocy? : materiały pomocnicze do realizacji zajęć edukacyjnych w klasach I-III / oprac. Sylwia Wojciechowska-Szul. – Bibliogr. // Wszystko dla Szkoły. – 2009, nr 7/8, dod. [I]-[VIII]
Program mający na celu przyswojenie przez uczniów klas I-III wiedzy z zakresu zasad udzielania pierwszej pomocy. Opracowanie zawiera scenariusze zajęć.
6. Materiały pomocnicze do oceny środowiska fizycznego szkoły / Barbara Woynarowska // Edukacja Zdrowotna i Promocja Zdrowia w Szkole. – 2006, nr 10/11 (wydanie specjalne), s. 150-159
Podstawowe informacje o wymaganiach i normach dotyczących różnych elementów środowiska fizycznego szkoły (np. budynek i teren szkoły, warunki sanitarno-higieniczne, mikroklimat, oświetlenie, ochrona przed hałasem, meble, organizacja lekcji i przerw). Zabezpieczenie przed wypadkami i urazami. Pomoc w dokonywaniu autoewaluacji w szkole promującej zdrowie.
7. Mogę zostać ratowniczką - scenariusz zajęć dla klasy II / Krystyna Kołowca // Życie Szkoły. – 2012, nr 10, s. 24-26
Scenariusz podejmujący tematykę udzielania pierwszej pomocy.
8. Natychmiastowa pomoc w nagłych wypadkach dzieci : medycyna ratunkowa dla rodziców i nauczycieli / Janko von Ribbeck. – Poznań : Wydawnictwo Media Rodzina, 2010. - Bibliogr. – Rec.: Magdalena Narożnik // Wychowanie w Przedszkolu. – 2010, nr 7, s. 63-64
Podręcznik wiedzy i umiejętności dla rodziców i nauczycieli z zakresu udzielania pierwszej pomocy dzieciom.
9. Nie igraj z ogniem ! : potrafię zachować się w razie pożaru i udzielić pomocy przy oparzeniu / Małgorzata Borek-Aleksandrowicz // Lider. – 2008, nr 5, s. 23-26
Udzielanie pierwszej pomocy przy oparzeniach termicznych, oraz zasady bezpiecznego zachowania się w czasie pożaru.
10. Pielęgniarka szkolna w edukacji zdrowotnej i profilaktyce / Maria Sokołowska // Remedium. – 2006, nr 7/8, s. 12-13
Podstawowe zadania pielęgniarki szkolnej, warunki dobrej współpracy z pracownikami szkoły.
11. Pierwsza Pomoc Przedmedyczna / Emilia Czarnak // Bliżej Przedszkola. – 2009, nr 11, s. 44-45
Omówienie etapów udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Podkreślenie potrzeby szkolenia dzieci od najmłodszych lat z pierwszej pomocy.
12. Pierwsza pomoc : udar słoneczny . – (Narzędziownia) // Doradca Dyrektora Przedszkola. – 2009, [nr] 2, s. 40
Wzór tablicy przedstawiającej kolejność czynności przy udzielaniu pomocy osobie, która doznała udaru słonecznego. Do wykorzystania w pracy wychowawczej przedszkola.

13. Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach / Regina Dymna // Edukacja Przyrodnicza w Szkole Podstawowej. – 2008, [z.] 1/4, s. [329]-334
Scenariusz zajęć warsztatowych dla uczniów klas IV szkoły podstawowej, które pozwolą dzieciom w ciekawy i aktywizujący sposób poznać zasady udzielania pierwszej pomocy w najczęściej zdarzających się wypadkach.
14. Podstawy pierwszej pomocy ofiarom urazów kręgosłupa - na pływalni i kąpielisku / Roman Otto, Elżbieta Otto, Bartłomiej Kargulewicz // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2009, nr 6, s. 40-44
Rozpoznanie urazu kręgosłupa powstałego w wodzie. Udzielanie pierwszej pomocy w wodzie.
15. Radzimy sobie w sytuacjach trudnych - udzielamy pierwszej pomocy / Małgorzata Kowal, Wioletta Skuza // Nasz Czas. – 2005, nr 8, s. 11-14
Scenariusze zajęć wraz z ćwiczeniami dla dzieci we wczesnym wieku szkolnym, których celem jest kształtowanie umiejętności udzielania pierwszej pomocy w przypadku krwotoku z nosa, małej rany i oparzenia.
16. Scenariusz zajęć dla uczniów klas III i IV SP dotyczących pomocy przedmedycznej na podstawie szkolenia WOSP "Ratujemy i uczymy ratować" / Marzena Jakubczyk // Lider. – 2009, nr 7/8, s. 17-19
Tematem jest pomoc poszkodowanym zanim przyjedzie pomoc medyczna.
17. Serce na start / Jerzy Niedenthal // Edukacja dla Bezpieczeństwa. – 2006, nr 2, s. 18-21
Prezentacja programu edukacyjnego Serce na start przeznaczonego dla dzieci w wieku 7-13 lat, realizowanego przez Fundację Świat Dzieciom. Idea przewodnia programu jest przeszkolenie nauczycieli w podstawowym zakresie udzielania pierwszej pomocy.
18. Smok Edzio i Agatka uczą, jak żyć bezpiecznie : grzybobranie Cz. 9 / Jagoda Wypyszyńska // Życie Szkoły. – 2013, nr 9, s. 18
Zasady bezpiecznego grzybobrania.
19. Szkolenia nauczycieli w udzielaniu pierwszej pomocy / Marian Stebelski // Gazeta Szkolna : aktualności. – 2006, nr 9/10, s. 19
20. Świadomość nauczycieli w udzielaniu pomocy przedmedycznej / Zofia Malec. – Summ. – Bibliogr. // Nauczyciel i Szkoła. – 2008, nr 1/2, s. [115]-122
Na podstawie badań ankietowych, sprawdzających świadomość i wiedzę nauczycieli odnośnie udzielania pierwszej pomocy.
21. Udzielanie pierwszej pomocy / Beata Czarnynoga // Świetlica w Szkole. – 2009, [nr] 1, s. 17-18
Zasady udzielania pierwszej pomocy - ogólne wytyczne oraz poszczególne przypadki (omdlenie, oparzenie, urazy kończyn, rany i krwotoki, padaczka, wstrząs uczuleniowy, zatrzymanie krążenia), które powinny być znane wszystkim pracownikom szkoły.
22. Udzielanie pierwszej pomocy - szkolenie / Joanna Mazur // Nauczanie Początkowe : kształcenie zintegrowane. – R. 32 (54), nr 1 (2008/2009), s. 41-46
Prezentacja programu z edukacji prozdrowotnej z zakresu udzielania pierwszej pomocy w nauczaniu zintegrowanym.
23. Warto "uczyć ratować" ! / Katarzyna Wojda, Iwona Karolczak // Wszystko dla Szkoły. – 2011, nr 6, s. 7-8
Scenariusze zajęć dotyczących udzielania pierwszej pomocy dla uczniów klas I-III szkoły podstawowej.
24. Wiedza, która ratuje ludzkie życie / Marian Stebelski // Gazeta Szkolna : aktualności. – 2007, nr 17/18, s. 8-9
Nowa ustawa o Państwowym Ratownictwie Medycznym z 2006 r. zobowiązuje przedszkola i szkoły do wprowadzenia od 1 września 2009 r. edukacji w zakresie udzielania pierwszej pomocy.
25. Zgodnie z prawem : pierwsza pomoc / Łukasz Wrycz-Rekowski // Wszystko dla Szkoły. – 2011, nr 11, s. 13-14
Udzielanie pierwszej pomocy uczniom w szkole.

26. Żyj zdrowo i bezpiecznie / Waldemar Westerlich // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2007, [nr] 8/9, s. 40-42
Przykład festynu.

Wydawnictwa zwarte

1. Akademia bezpiecznego zachowania : dla uczniów klas IV-VI szkoły podstawowej / Dorota Rybarczyk, Piotr Deputowski. Gdańsk : Wydawnictwo Harmonia, 2011. – 95 s.

Poszczególne działy dotyczą takich zagadnień, jak: zasady ruchu drogowego, pierwsza pomoc, niebezpieczeństwo w szkole, w Internecie, podczas wakacji, przemoc, zagrożenia ze strony zwierząt. Treści utrwalane są za pomocą wierszyków, opowiadań, zagadek, krzyżówek i innych zadań.

[Spis treści](#)

2. Bezpieczeństwo dzieci : scenariusze zajęć dla rodziców i nauczycieli / Dorota Klus-Stańska, Marzena Nowicka. Wyd. 2. Kraków : Oficyna Wydawnicza "Impuls", 2002. – 210, [1] s. : rys. ;24 cm.

Propozycje zajęć edukacyjnych przygotowujących dzieci z różnych grup wiekowych (od 5-15 lat) do dbania o ochronę swojego zdrowia i życia. Zajęcia dot.: budowy organizmu człowieka, zdrowego odżywiania, radzenia sobie w grupie, niebezpiecznych zabaw, bezpieczeństwa na drogach, radzenia sobie w kontaktach z osobami obcymi, odmowy brania środków odurzających i uczestnictwa w grupach antyspołecznych, działania policji. Podano cele zajęć, propozycje ćwiczeń. W aneksie zamieszczono materiały pomocnicze. Opracowanie dla nauczycieli i wychowawców. Książka stanowi zmodyfikowaną wersję pracy "Profilaktyka zagrożeń dzieci i młodzieży".

[Spis treści](#)

4. Edukacja dla bezpieczeństwa : gimnazjum : poradnik / Bogusława Breitkopf. Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, cop. 2009. – 87, [1] s.
Poradnik dostosowany do podręcznika "Edukacja dla bezpieczeństwa. Podręcznik dla gimnazjum", aut. Bogusława Breitkopf, Dariusz Czyżów zawiera podstawę programową nauczania edukacji dla bezpieczeństwa na poziomie gimnazjum, program nauczania, planowanie pracy nauczyciela, wynikiowy plan pracy, scenariusze wybranych jednostek tematycznych. Do poradnika dołączono płytę DVD.

[Spis treści](#)

5. Kształcenie i wychowanie młodzieży na rzecz bezpieczeństwa : poradnik dla dyrektorów szkół i nauczycieli / oprac. zespół. pod red. Tadeusza Siudy ; Ministerstwo Edukacji Narodowej. Warszawa : Oficyna Wydawniczo-Poligraficzna "ADAM", 2007. – 283 s.

Podjęta w książce tematyka bezpieczeństwa uwzględnia problemy mające związek z ratownictwem i pierwszą pomocą przedlekarską oraz tzw. bezpieczeństwem powszechnym. Przedstawiono w niej system szkolnej edukacji dla bezpieczeństwa na poszczególnych etapach edukacyjnych z jednoczesnymi wnioskami jego doskonalenia. Zawiera cenne uwagi i wskazania dotyczące podstawowych zasad ratownictwa i przywracania życia oraz sugestie, jak żyć bezpiecznie. Na podkreślenie zasługuje wyeksponowanie środowiska szkolnego i jego bezpieczeństwa w praktyce szkolnej. Treści zawarte w niniejszym poradniku mogą być wykorzystane w działalności dyrektorów szkół i nauczycieli.

[Spis treści](#)

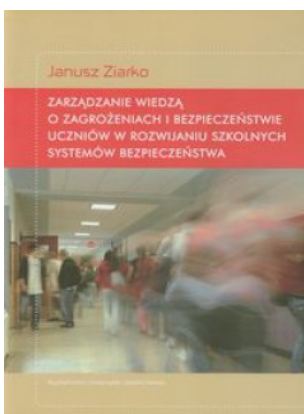
6. Prawne problemy bezpieczeństwa dzieci i młodzieży / Robert Netczuk. – Stan prawny na dzień 31 sierpnia 2008 r. Wrocław : Instytut Badan w Oświacie, 2008. – 214 s.

Kompleksowe i syntetyczne przedstawienie z ciążącej na szkole, przedszkolu i każdej placówce oświatowej odpowiedzialności za ucznia. Pokazuje prawa i obowiązki zarówno z perspektywy jednostki jako całości, zarówno dyrektora jak i pojedynczych nauczycieli. Czytelnicy książki znajdą w niej również pomoc w razie kontaktu z sądem, prokuraturą i policją w przypadku niewłaściwego wywiązywania się rodziców z obowiązków wobec dzieci, zagrożenia demoralizacją, a także wykroczeń lub przestępstw ucznia lub wychowanka.

[Spis treści](#)

7. Zarządzanie wiedzą o zagrożeniach i bezpieczeństwie uczniów w rozwijaniu szkolnych systemów bezpieczeństwa /Janusz Ziarko. Kraków : Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, cop. – 2011. – 280, [2] s.

W obecnej społeczno-kulturowej sytuacji funkcjonowania szkoły, w której potęgują się ryzykowne zachowania uczniów, pojawia się problem: jak wykorzystywać wiedzę o zagrożeniach i bezpieczeństwie w ich profilaktyce i w działaniach niosących pomoc uczniom zagrożonym ? Zarządzanie wiedzą uczyniono podstawą, na której działania te mogą się kształtować i rozwijać w kierunku poprawy poczucia bezpieczeństwa w szkole i możliwości jego zapewniania. Autor wskazuje na jednostkowe, społeczne, kulturowe i organizacyjne uwarunkowania zarządzania wiedzą w szkole, przedstawia koncepcje wykorzystania zarządzania wiedzą w praktyce bezpieczeństwa, co powinno się stać źródłem inspiracji dla pedagogów w projektowaniu działań doskonalących i rozwijających szkolne systemy bezpieczeństwa.

[Spis treści](#)

Rozdziały z wydawnictw zwartych

1. Budowanie kompetencji zdrowotnych ludzi w środowisku ich życia : propozycje metodyczne dla pedagogów, nauczycieli, wychowawców i pracowników medycznych, wskazówki dla rodziców / Joanna Bulska. – Toruń : Wydawnictwo Edukacyjne "Akapit", 2008. *Edukacja zdrowotna w profilaktyce wybranych zagrożeń zdrowia*, s. 104-113
[Tekst rozdziału](#)
2. Dziecko w szkole / [tekst] Lucyna Bojarska, Krzysztof Brzeziński, [komentarz prawny] Tomasz Rek. – Warszawa : Rzecznik Praw Dziecka, 2006. *Rola rodziców z zapobieganiu niebezpieczeństwom*, s. 108-113
[Tekst rozdziału](#)
3. Dziecko w szkole / [tekst] Lucyna Bojarska, Krzysztof Brzeziński, [komentarz prawny] Tomasz Rek. – Warszawa : Rzecznik Praw Dziecka, 2006. *Wypadki*, s. 76-85
[Tekst rozdziału](#)
4. Edukacja zdrowotna : podręcznik akademicki / Barbara Woynarowska. – Wyd. 2, 1 dodr. – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2012. *Bezpieczeństwo – zapobieganie urazom*, s. 325-342
[Tekst rozdziału](#)
5. Metodyka wychowania fizycznego : zagadnienia wybrane / Jozef Tatarczuk. – Zielona Góra : Uniwersytet Zielonogórski, 2004. *Bezpieczeństwo ćwiczących na zajęciach wychowania fizycznego i sportu*, s. 196-201
[Tekst rozdziału](#)
6. Metodyka wychowania fizycznego : zagadnienia wybrane / Jozef Tatarczuk. – Zielona Góra : Uniwersytet Zielonogórski, 2004. *Doraźna pomoc w nagłych wypadkach*, s. 206-[210]
[Tekst rozdziału](#)
7. Edukacja prozdrowotna /Joanna Gromadzka-Ostrowska, Dariusz Włodarek, Zuzanna Toeplitz. – Warszawa : Wydaw. Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, 2003. *Pomoc przedmedyczna w nagłych wypadkach*, s. [253]-273
[Tekst rozdziału](#)
8. "Żyj bezpiecznie i zdrowo" - program profilaktyczno-wychowawczy edukacji zdrowotnej / Mariola Kwiatkowska-Łozińska. – Kraków : Oficyna Wydawnicza "Impuls", 2007. *Bezpieczeństwo na co dzień*, s. 33-42
[Tekst rozdziału](#)

Materiały z Internetu

1. Autorski program nauki udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej dla klas I-III / Edyta Sobańska, Jolanta Turkowska. [online]. [dostęp: 18 grudnia 2013]. Dostępny w World Wide Web: http://sp.bobolice.pl/dokumentacja/program_ratownictwo_przedmedyczne_12.pdf
Program dla szkół podstawowych.
2. „Dzielni ratownicy” – scenariusz zajęcia / Dorota Chrabąszcz. W: Portal edukacyjny edux.pl. [online]. [dostęp: 27 grudnia 2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.edukacja.edux.pl/p-10174-dzielni-ratownicy-scenariusz-zajecia.php>
Scenariusz zajęć dla dzieci sześciolletnich. Diagnoza umiejętności dzieci z zakresu pierwszej pomocy.

3. Edukacja w zakresie pierwszej pomocy jako element edukacji dla bezpieczeństwa : nowa podstawa programowa. [online]. [dostęp: 18 grudnia 2013]. Dostępny w World Wide Web:
<http://www.bc.ore.edu.pl/Content/142/Edukacja+w+zakresie+pierwszej+pomocy+jako+element+edukacji+dla+bezpiecze%C5%84stwa++Marcin+Rudnicki.pdf>
Dokument zawiera: cele i metody kształcenia w zakresie pierwszej pomocy, przykładowe scenariusze zajęć i pomocnicze materiały dla nauczycieli.
4. Konspekt zajęć wychowawczych w klasie VI lub szkolnego koła PCK (ścieżka prozdrowotna) / oprac. Renata Łużyńska. [online]. [dostęp: 18 grudnia 2013]. Dostępny w World Wide Web:
<http://sp10bielawa.w.interia.pl/publ/luzynska/luzynska3.htm>
Temat zajęć: Zasady udzielania pierwszej pomocy w nieszczęśliwych wypadkach.
5. Mały ratownik : materiały pomocnicze do realizacji zajęć edukacyjnych w klasach I-III z zakresu tematyki „Pierwsza pomoc” / oprac. S. Wojciechowaska-Szul. [online]. [dostęp: 27 grudnia 2013]. Dostępny w World Wide Web:
<http://sp24opole.swietlica.wodip.opole.pl/malyratownik.htm>
Program autorski „Pierwsza pomoc” do realizacji w świetlicy szkolnej - dla uczniów klas I-III. Przedstawienie opisu działań i ćwiczeń, które pomogą przybliżyć uczniom sposoby udzielania pierwszej pomocy w najczęściej spotykanych przypadkach.
6. Ogólne zasady udzielania pierwszej pomocy w nagłych wypadkach. [online]. [dostęp: 27 grudnia 2013]. Dostępny w World Wide Web:
<http://nagle.mp.pl/oit/wpraktyce/show.html?id=54905>
7. Pierwsza pomoc medyczna w wypadkach komunikacyjnych. [online]. [dostęp: 27 grudnia 2013]. Dostępny w World Wide Web:
<http://www.ekspert-flotowy.pl/backend/photos/userfiles/1/Pietrzak%281%29.pdf>
Prezentacja przedstawia zasady wzywania pomocy kwalifikowanej, numery łączności ratunkowej, podstawy prawne udzielania pierwszej pomocy, wyposażenia apteczki pierwszej pomocy, kolejność postępowania w miejscu wypadku, bezpośrednie postępowanie ratownicze, zabiegi ratujące życie, zasady przenoszenia i ewakuacji rannych.
8. Pierwsza pomoc przedmedyczna w szkole / oprac. Cezary Bykowski. [online]. [dostęp: 18 grudnia 2013]. Dostępny w World Wide Web:
http://sp23wloc.satfilm.pl/pomoc_medyczna.htm
Wypadki w szkole : urazy spotykane najczęściej wśród uczniów szkół. Ogólne zasady postępowania na miejscu wypadku w przypadku różnego rodzaju urazów, ukąszeń itp.
9. Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach. [online]. [dostęp: 27 grudnia 2013]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.po.tk.krakow.pl/files/Ratownictwo/pierwsza_pomoc.ppt
Podstawy prawne. Etapy udzielania pierwszej pomocy. Ocena stanu poszkodowanego. Udzielanie pomocy poszkodowanym w przypadku różnorodnych urazów, zawału serca, wstrząsu, udaru słonecznego, ukąszenia przez żmiję i innych, objawy urazów. Zasady wzywania pomocy ratowniczej. Prezentacja multimedialna.
10. Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach : praca do wykorzystania na lekcjach techniki w szkole podstawowej. [online]. [dostęp: 27 grudnia 2013]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.jedynka.czarnkow.pl/bezpieczna_szkola/prezentacje/Pierwsza%20pomoc.pps
Postępowanie ratownicze w nagłych wypadkach. Prezentacja multimedialna.
11. „Pierwsze trzy minuty” – pierwsza pomoc w nagłych wypadkach – scenariusz zajęć z udzielania pierwszej pomocy dla dużej grupy uczniów / Janusz Cieczeek. W: profesor.pl serwis edukacyjny. [online]. [dostęp: 27 grudnia 2013]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.profesor.pl/mat/na7/pokaz_material_tmp.php?plik=na7/na7_j_cioczek_030628_1.php&id_m=4588
12. Podstawowe zasady udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. [online]. [dostęp: 27 grudnia 2013]. Dostępny w World Wide Web:
<http://www.bhp.pwr.wroc.pl/zppm.pdf>

Podstawowe zabiegi ratujące życie w przypadku różnorodnych urazów.

13. Potrafię udzielać pierwszej pomocy. Program autorski dla klas I-III / Justyna Gromała, Renata Kmiecik. W: portal edukacyjny edux.pl. [online]. [dostęp: 18 grudnia 2013]. Dostępny w World Wide Web:
<http://www.edukacja.edux.pl/p-10524-potrafie-udzielac-pierwszej-pomocy-program.php>
Program dla szkół podstawowych.
14. Projekt edukacyjny udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej / Magdalena Tabiszewska. W: Portal edukacyjny edux.pl. [online]. [dostęp: 27 grudnia 2013]. Dostępny w World Wide Web:
<http://www.edukacja.edux.pl/p-6972-projekt-edukacyjny-udzielania-pierwszej-pomocy.php>
Projekt zajęć dotyczących udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej dla strasznych klas szkoły podstawowej.
15. Prowadzenie zajęć z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej – poradnik metodyczny dla nauczycieli / Ewa Odachowska. [online]. [dostęp: 27 grudnia 2013]. Dostępny w World Wide Web:
<http://wychowaniekomunikacyjne.org/index.php?mact=News,cntnt01,print,0&cntnt01articleid=875&cntnt01showtemplate=false&cntnt01returnid=79>
Poradnik skierowany do nauczycieli prowadzących w szkołach zajęcia z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Prezentuje treści dotyczące sposobu i metod stosowanych podczas nauki podstawowych zasad udzielania pomocy osobom poszkodowanym. Podręcznik podzielono na rozdziały uwzględniające zarówno wiek dziecka, jak i jego możliwości absorbowania nowych treści.
16. Scenariusz zajęć dla uczniów klas I-III z zakresu edukacji dla bezpieczeństwa „Jestem bezpieczny w swoim domu” / oprac. Bożena Bała [i in.]. [online]. [dostęp: 27 grudnia 2013]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.sp2.kwidzyn.pl/publikacje/scenariusze/Scenariusz_zaj_dla_uczniklasIII.htm
Scenariusz zawiera treści dotyczące udzielania pierwszej pomocy przy niektórych urazach.
17. Scenariusz zajęć z zakresu „Pierwszej pomocy przedlekarskiej i ratownictwa w sytuacjach kryzysowych” / Elżbieta Petrecka. [online]. [dostęp 27 grudnia 2013]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.womczest.edu.pl/rodn/konkurs/bezpieczny2/200410_03.doc
Udzielanie pierwszej pomocy w przypadku złamania, skręcenia, zwichnięcia kończyny dolnej.
18. Scenariusz zajęć zintegrowanych dla klasy I / oprac. Jolanta Krzak. [online] [dostęp: 16 stycznia 2014]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.interklasa.pl/portal/index/dokumenty/interklasa/scenariusz_naucz_zinteg_kl_I.pdf?page=info&action=showdoc&oid=308173
Zajęcia na temat znajomości numerów alarmowych, próby telefonowania i powiadamiania o wypadku.
19. Zasady udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej w nagłym zagrożeniu zdrowia lub życia. [online]. [dostęp: 27 grudnia 2013]. Dostępny w World Wide Web:
<http://www.kwp.radom.pl/upload/file/Prewencja/Szkola%20Gimnazjum/KLASA%203%20GIMNAZJUM/Scanariusz%201.pdf>
Podstawowe zabiegi wchodzące w zakres pierwszej pomocy przedmedycznej.

Multimedia

1. Bezpieczne dziecko : scenariusze zajęć i karty pracy dla nauczyciela : edukacja wczesnoszkolna : wychowanie przedszkolne [Film]/ Małgorzata Walczak-Sarao'. – Wyd. 2. – Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 2011. – 64 s. : il. ; 30 cm ++ płyta DVD.

Film „Przygody Zetki i Zygzaka” składa się z 15 zabawnych kreskówek, poświęconych tematyce bezpieczeństwa w drodze do szkoły, w szkole, w domu i podczas zabaw w czasie wolnym. Przewodnik wraz ze scenariuszami zajęć i kartami pracy jest propozycją, jak poprowadzić lekcje z wykorzystaniem filmów. Na kartach pracy, przygotowanych jako materiał do kserowania, znajdują się zadania i ćwiczenia utrwalające treści przekazane w filmach. Zostały one podzielone na trzy poziomy trudności, uwzględniające różne umiejętności i kompetencje uczniów.

2. Bezpieczne wyjazdy i wyjścia klasowe. – Poznań : Wydawnictwo Forum, cop. 2008. – 1 dysk optyczny (7 min) : dźwięk, kolor. ; 12 cm ++ Bezpieczne wyjazdy i wyjścia klasowe / [aut. Ewa Ćwikła, Marlena Woźniak]. - 49 s. ; 19 cm. (Lekcje wychowawcze na DVD). – Bibliogr. w mater. towarzyszący. s. 46-49.

Na płycie znajdują się materiały, które mają pomóc nauczycielom w prowadzeniu lekcji wychowawczych dotyczących bezpieczeństwa podczas wyjazdów i wyjść klasowych oraz zmotywować uczniów do właściwych zachowań. Materiały dołączone do filmu zawierają gotowe scenariusze lekcji wychowawczych, spotkań z rodzicami oraz szkoleń dla Rady Pedagogicznej dotyczących tego problemu, a także instrukcje bezpieczeństwa dla opiekuna szkolnej wycieczki i podstawę prawną dotyczącą organizacji wycieczek.

3. Jak bezpiecznie korzystać z telefonu komórkowego? [Film] /reż., zdj., montaż Marcin Wołkowicz. – [S.l.] : Tutto Arts & Media, 2013. – 1 dysk optyczny (12 min) : dźwięk, kolor ; 12 cm. (Zagrożenia cyfrowego świata ; 03). – Film dla uczniów gimnazjum oraz szkół ponadgimnazjalnych. – Animacja Iwona Wołkowicz ; dźwięk Marcin Chmielowski.

Film opowiada historie dwójki bohaterów - braci, którzy wspólnie uczą się zasad bezpieczeństwa związanych z używaniem telefonu komórkowego. Wszystko zaczyna się od niewinnej zabawy, wymyślonej przez młodszego z braci Kacpra. Zabawa ta sprowokowała Bartosza, do uświadomienia bratu jak należy korzystać z telefonu komórkowego, do czego on służy, jakie zagrożenia mogą się z nim wiązać. W filmie jest mowa m.in. o stalkingu, o zasadach korzystania z bezpłatnego WiFi, o tym, na jakie informacje należy zwracać uwagę przy korzystaniu z telefonu komórkowego.

2.4. Bezpieczny wypoczynek

Artykuły z wydawnictw ciągłych

1. Autokarem jedziemy... / Ryszard Woźnica // *Gazeta Szkolna : aktualności*. – 2009, nr 48, s. 9
Poruszono problem turystyki dzieci i młodzieży transportem autokarowym.
2. Bezpieczeństwo w placówce letniego wypoczynku / Henryk Śniezek. – (I Ty możesz żyć bezpiecznie) // *Edukacja dla Bezpieczeństwa*. – 2006, nr 3, s. 53-60
3. Bezpieczne wakacje / Krzysztof Kruszko. - Bibliogr. // *Życie Szkoły*. – 2007, nr 6, s. 8-12
Różne sposoby spędzania wolnego czasu przez dzieci w okresie wakacji. Praktyczne porady dotyczące zachowania zasad bezpieczeństwa podczas letniego wypoczynku.
4. Bezpieczne wakacje / Jozef Rostworowski // *Wychowawca*. – 2011, nr 7/8, s. 33
Metody pozyskiwania nowych adeptów do grup i ruchów pseudoreligijnych.
5. Bezpieczne wakacje / Elżbieta Sandecka-Pultowicz // *Meritum*. – 2012, nr 2, dod. "Oświata Mazowiecka" 2012, nr 2, s. 5-6
Opis zasad i procedur których należy przestrzegać organizując letnie wyjazdy na kolonie czy obozy. Podróże autokarem, kąpielisko, pole namiotowe, alkohol lub narkotyki.
6. Bezpieczne wakacje / Zofia Rudzińska // *Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne*. – 2010, nr 6, s. 41-42
Zasady bezpiecznego spędzania czasu podczas wakacji. Artykuł pochodzi z miesięcznika "Bezpieczeństwo w Szkole".
7. Bezpieczne wakacje : scenariusz / Monika Szczepańska // *Wychowanie Komunikacyjne*. – 2006, nr 1, s. 4-7
Lekcja wychowania komunikacyjnego w kl. II szkoły podstawowej.
8. Bezpieczne wędrowki / Danuta Łazuchiewicz // *Wychowanie Techniczne w Szkole*. – 2005, nr 5, s. 29-33
Przykładowe scenariusze lekcji z zakresu bezpieczeństwa uczniów. Tematy: Czytanie map drogowych; Aktywne i bezpieczne formy wypoczynku; Bezpiecznie w górach i nad wodą.
9. Bezpieczni i modni : lato / Beata Wabińska // *Życie Szkoły*. – 2007, nr 6, s. 52-56
Scenariusz zajęć, którego zadaniem jest uzmysłowienie dzieciom młodszym konieczności zachowania bezpieczeństwa w czasie letniego wypoczynku.
10. Bezpieczny wypoczynek - na pływalni i kąpielisku / Anna Oleszak // *Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne*. – 2009, nr 6, s. 45-47
Podstawowe zasady organizacji bezpiecznego korzystania z uroków kąpeli na wakacjach.
11. Decydują nauczyciele kraju ojczystego / Kazimierz Denek // *Lider*. – 2010, nr 2, s. 8-18
Rola i zadania dyrektorów szkół, nauczycieli sprawujących funkcje opiekunów Szkolnych Kół Krajoznawczo-Turystycznych PTTK, klubów turystycznych ZHP, ZHR i OHP oraz pedagogów podejmujących się obowiązków organizatorów biwaków, kolonii, obozów i zimowisk.
12. Dydaktyczno-wychowawcze wartości turystyki / Roman Król. – Bibliogr. // *Wychowanie na Co Dzień*. – 2007, nr 7/8, s. 38-40
Wieloaspektowe możliwości turystyki w procesie dydaktyczno-wychowawczym (miejsce krajoznawstwa i turystyki w całości działalności dydaktyczno-wychowawczej oraz czasu wolnego; założenia organizacyjno-programowe szkolnego ruchu krajoznawczo - turystycznego; poznawanie zainteresowań krajoznawczo - turystycznych młodzieży; walory krajoznawstwa i turystyki szkolnej).
13. Kompendium wiedzy nauczyciela nt. organizowania różnych form wypoczynku zorganizowanego. Cz. 1 / Bożena Dziurła [i in.] // *Wychowanie Techniczne w Szkole*. – 2006, nr 1, s. 57-61
Dokumenty wymagane podczas organizowania wycieczek szkolnych. Regulamin uczestnika wycieczki. Okres przygotowawczy do obozu wędrownego. Wycieczka rowerowa. Bezpieczeństwo w górach.

14. Kompendium wiedzy nauczyciela nt. organizowania różnych form wypoczynku zorganizowanego. Cz. 2 / Bożena Dziurła [i in.] // Wychowanie Techniczne w Szkole. – 2006, nr 2/3, s. 82-86
Bezpieczeństwo w górach - lawiny, burze. Kąpiele, wypoczynek nad wodą.
15. Ostrożnie na stoku / Aneta Miśkiewicz // Służba Pracownicza. – 2012, [nr] 1, s. 17-23
Regulacje prawne odnoszące się do wszystkich osób uczestniczących w rekreacji i wypoczynku oraz do wszystkich podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo na obszarach wodnych, w górach i na terenach narciarskich.
16. Smok Edzio i Agatka uczą, jak żyć bezpiecznie : bezpieczne wakacje. Cz. 6 / Jagoda Wypyszyńska // Życie Szkoły. – 2013, nr 6, s. 22
Scenariusz zajęć przeznaczony dla uczniów klas I-III na temat zasad bezpieczeństwa podczas wakacji.
17. Wakacje nad morzem – zabawa i bezpieczeństwo : zajęcia świetlicowe / Joanna Matoga // Klanza w Czasie Wolnym. – 2005, nr 1, s. 25-27
18. Wakacje to również sprawdzian dorosłości / oprac. Romuald Teyszerski // Gazeta Szkolna : aktualności. – 2007, nr 22/23, s. 17
W ramach programu edukacyjnego „Bezpieczny uczeń - jak unikać zagrożeń” opracowano 10 Zasad Bezpieczeństwa Młodzieży w Wakacje”.
19. Wakacyjne przestrogi : scenariusz zajęć świetlicowych / Agnieszka Szafarczyk // Świetlica w Szkole. – 2010, [nr] 2, s. 26
Bezpieczeństwo dzieci podczas wakacyjnego wypoczynku.

Wydawnictwa zwarte

1. Akademia bezpiecznego zachowania : dla uczniów klas IV-VI szkoły podstawowej / Dorota Rybarczyk, Piotr Deputowski. Gdańsk : Wydawnictwo Harmonia, 2011. – 95 s.

Poszczególne działy dotyczą takich zagadnień, jak: zasady ruchu drogowego, pierwsza pomoc, niebezpieczeństwo w szkole, w Internecie, podczas wakacji, przemoc, zagrożenia ze strony zwierząt. Treści utrwalane są za pomocą wierszyków, opowiadań, zagadek, krzyżówek i innych zadań.

[Spis treści](#)

2. Jak organizować szkolną turystykę? / Beata Domerecka. Warszawa : Municipium, cop. 2008. – 245 s. + dysk optyczny (CD-ROM).

W poradniku autorka prezentuje sumę swoich spostrzeżeń i doświadczeń dotyczących roli turystyki w systemie edukacji. Poradnik pokazuje procedury organizacji wycieczek szkolnych począwszy od zaplanowania, przez współpracę z rodzicami, finansowanie i przebieg, aż po rozliczenie. Opisano obowiązki kierownika wycieczki i opiekunów, a także ich odpowiedzialność prawną za bezpieczeństwo podopiecznych. Zaproponowano takie zapisy w prawie wewnątrzszkolnym, które sprzyjają utrzymaniu dyscypliny na wycieczce. Znajdziemy tu wskazówki, jak negocjować umowy z przewoźnikiem i biurem podróży i jakie zapisy powinny się w nich znaleźć. Autorka zamieściła liczne przykłady dokumentów związanych z wycieczkami, zarówno własnych, jak i opracowanych w różnych szkołach w całej Polsce. 19 wzorów dokumentów umieszczono w książce oraz na dołączonym CD-Romie.

[Spis treści](#)

3. Krajoznawstwo i turystyka w szkołach i placówkach oświatowych : poradnik dla dyrektorów i kadry pedagogicznej / Małgorzata Drogosz. Stan prawny na 31 marca 2009 r. Warszawa : ABC-Wolters Kluwer, 2009. – 342 s.

Książka stanowi zbiór aktualnych informacji oraz praktycznych porad i wskazówek dotyczących organizacji imprez krajoznawczych i turystycznych. Jest to poradnik dla nauczycieli, dyrektorów placówek oświatowych, przedstawicieli organów prowadzących oraz organizatorów zajęć pozaszkolnych.

[Spis treści](#)

Multimedia

1. Bezpieczne wyjazdy i wyjścia klasowe [Film]. Poznań : Wydawnictwo Forum, cop. 2008, -- 1 dysk optyczny (7 min) : dzw., kolor. ; 12 cm ++ Bezpieczne wyjazdy i wyjścia klasowe / [aut. Ewa Ćwikła, Marlena Wozniak]. - 49 s. ; 19 cm.

Materiały mają pomoc nauczycielom w prowadzeniu lekcji wychowawczych dotyczących bezpieczeństwa podczas wyjazdów i wyjść klasowych oraz zmotywować uczniów do właściwych zachowań. Materiały dołączone do filmu zawierają gotowe scenariusze lekcji wychowawczych, spotkań z rodzicami oraz szkoleń dla Rady Pedagogicznej dotyczących tego problemu, a także instrukcje bezpieczeństwa dla opiekuna szkolnej wycieczki i podstawę prawną dotyczącą organizacji wycieczek.

Materiały z Internetu

1. Bezpieczne wakacje absolwenta gimnazjum. / oprac. Elżbieta Gawron. [online]. [dostęp: 16 stycznia 2014]. Dostępny w World Wide Web:
<http://www.gptyczyn.edomena.pl/scenariusze/bezpiecznewakacje.ppt>
Prezentacja multimedialna dla uczniów gimnazjum.
2. BezpieczneWakacje.pl. [online]. [dostęp: 27 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web:
<http://www.bezpiecznewakacje.pl/>
Strona przygotowana przez ekspertów z wykorzystaniem materiałów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego. Znalazły się na niej przydatne informacje z zakresu bezpieczeństwa a także scenariusze lekcji dla dzieci i młodzieży (od 5 do 17 lat)
3. Bezpieczne wakacje : gra edukacyjna. [online]. [dostęp: 27 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.podlaska.policja.gov.pl/programy/bezpieczne_wakacje/
Edukacyjna gra online przygotowana w Wydziale Prewencji KWP w Białymstoku.
4. Bezpieczne wakacje – zasady. [online]. [dostęp: 16 stycznia 2014]. Dostępny w Word Wide Web:
<http://gimnazjum.spoleszno.strefa.pl/WAKACJE%20zasady.htm>
5. Materiały edukacyjne dla nauczycieli klas I [online]. [dostęp: 16 stycznia 2014]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.bezpiecznypuchatek.pl/pdf/materiały_dla_nauczycieli.pdf
Materiały do programu pn. „Klub bezpiecznego Puchatka” skierowany do klas I szkół podstawowych na terenie całej Polski. Dotyczy m. in. bezpieczeństwa w czasie ferii i wakacji. Zawiera scenariusz zajęć edukacyjnych.
6. Miejski Program Profilaktyczny dotyczący bezpieczeństwa dzieci i młodzieży realizowany w Szkołach Podstawowych i Gimnazjach miasta Katowice. [online]. [dostęp: 27 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web:
<http://www.katowice.eu/sznupek/sp.html>
Scenariusze lekcji i materiały edukacyjne dla nauczycieli dotyczące bezpiecznego wypoczynku dla szkół podstawowych(klasa I, II, III. IV, V, VI).
7. Miejski Program Profilaktyczny dotyczący bezpieczeństwa dzieci i młodzieży realizowany w Szkołach Podstawowych i Gimnazjach miasta Katowice. [online]. [dostęp: 27 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web:
<http://www.katowice.eu/sznupek/gim.html>
Scenariusze lekcji i materiały edukacyjne dla nauczycieli dotyczące bezpiecznego wypoczynku dla gimnazjum(klasa I, II, III).
8. Poradnik bezpiecznego wypoczynku : poradnik dla organizatorów wypoczynku, dla dzieci i młodzieży oraz dla rodziców wysyłających dziecko na wypocznik. [online]. [dostęp: 27 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web:
http://wypocznik.men.gov.pl/images/stories/poradnik_bezpiecznego_wypoczynku.pdf
9. Scenariusz lekcji wychowawczej Bezpieczne wakacje / Ewa Drozd. W: Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim. [online]. [dostęp: 16 stycznia 2014]. Dostępny w World Wide Web:
<http://www.ko-gorzow.edu.pl/wypocznik-i-turystyka/527-bezpieczne-wakacje-scenariusz-lekcji-wychowawczej>
Scenariusz dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych.
10. Scenariusz lekcji wychowawczej z cyklu „Bezpieczne wakacje”. [online]. [dostęp: 16 stycznia 2014]. Dostępny w World Wide Web:
<http://www.zspoddebice.pl/aktualnosci2013/bezpieczenstwo%20wypoczynku.pdf>
Temat zajęć: Jak bezpiecznie korzystać z letniego wypoczynku?

11. Scenariusz zajęć dla dzieci w wieku 10-12 lat. [online]. [dostęp: 16 stycznia 2014]. Dostępny w World Wide Web:
<http://www.spskoszewy.forweb.pl/Scenariusz.pdf>
Temat zajęć „Bezpieczne wakacje”.
12. Scenariusz zajęć dla młodzieży w wieku 17+ lat. [online]. [dostęp: 16 stycznia 2014]. Dostępny w World Wide Web:
https://www.bezpiecznewakacje.pl/pobierz/Scenariusz_Mlodziez_17lat_plus_2013.pdf
Temat zajęć: Bezpieczne wakacje.
13. Scenariusz zajęć zintegrowanych. [online]. [dostęp: 16 stycznia 2014]. Dostępny w World Wide Web:
http://kultbezp.ciop.pl/P_O_Z_I_O_M_1/pdfy/1-3_m1_L5.pdf
Temat zajęć: Nadchodzi lato. Jak zachowywać się nad wodą?
14. Wypoczynek dzieci i młodzieży. [online]. [dostęp: 27 listopada 2013]. Dostępny w World Wide Web:
<http://wypoczynek.men.gov.pl/>
Zbiór informacji na temat bezpiecznego wypoczynku na stronie MEN.

Redaktor pakietu:
Edyta Kilian

Zespół opracowujący pakiet:
Alicja Ciempa
Lidia Sakowicz

Konsultant pakietu:
Danuta Sebastjan

Digitalizacja zbiorów:
Agnieszka Keplinger
Beata Kowaleło

Redaktor graficzny:
Alina Dyrek

